

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય (IASE) : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14

બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ)

Bachelor of Education

(B. Ed.)

અભ્યાસક્રમ

પૂર્ણકાલીન : બે વર્ષ (ચાર સેમેસ્ટર)
શૈક્ષણિક વર્ષ **2015-16** થી અમલમાં

અભ્યાસક્રમ વિકાસ એકમ
ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ - **14**

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય (IASE)

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ – 14

દ્વિવર્ષીય બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ)

હિન્દી બી.એડ. (હિન્દી શિક્ષા વિશારદ) તથા એમ.એડ. (શિક્ષણ પારંગત)

અભ્યાસક્રમ રચના સમિતિ

નઈતાલીમના તજજ્ઞશ્રીઓ

શ્રી ગોવિંદભાઈ રાવલ ડૉ. અરવિંદભાઈ દેસાઈ શ્રી મનસુખભાઈ સલ્લા

વિવિધ વિશ્વવિદ્યાલયોના શિક્ષણશાસ્ત્રના તજજ્ઞશ્રીઓ

પ્રો. રમેશચંદ્ર કોઠારી પ્રો. મહેશચંદ્ર યાજ્ઞિક પ્રો. અનિલ અંબાસણા

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય

આચાર્યશ્રી : પ્રો. જયપ્રકાશ પંડ્યા

પ્રો. આરતીબહેન પટેલ પ્રો. ભરતભાઈ જોશી ડૉ. લાલજીભાઈ પટેલ
ડૉ. છનાભાઈ ભીંસરા ડૉ. જિજ્ઞેશભાઈ પટેલ ડૉ. ડાહ્યાભાઈ પટેલ
ડૉ. સીતારામભાઈ દેશમુખ ડૉ. મહેશનારાયણ દીક્ષિત ડૉ. શીતલબહેન રાવત
શ્રી નીતિનભાઈ ઢાઢોદરા

હિન્દી શિક્ષક મહાવિદ્યાલય

પ્રો. કોકિલાબહેન પારેખ ડૉ. અશોકભાઈ પરમાર ડૉ. નિલેશ કાપડિયા

ઉદ્યોગ અને સમૂહજીવન

શ્રી પંકજભાઈ પટેલ શ્રી અશોકભાઈ મકવાણા
શ્રી રમેશભાઈ બારોટ શ્રી સંદીપભાઈ ગોસ્વામી

કમ્પ્યુટર વર્ક : શ્રી કમલેશ પી. પરમાર

અભ્યાસક્રમ વિકાસ એકમ ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : ડૉ. હરિભાઈ પટેલ

અભ્યાસક્રમ સંયોજક : ડૉ. જિજ્ઞેશભાઈ પટેલ

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	વિગત	પાન નંબર
1	બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ), હિન્દી બી.એડ. (હિન્દી શિક્ષા વિશારદ) તથા એમ.એડ. (શિક્ષણ પારંગત) અભ્યાસક્રમ રચના સમિતિ	2
2	દ્વિવર્ષીય બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ), હિન્દી બી.એડ. (હિન્દી શિક્ષા વિશારદ) અભ્યાસક્રમના હેતુઓ	4
3	દ્વિવર્ષીય બી.એડ. અભ્યાસક્રમનું માળખું	5 થી 11
4	સત્ર-1 ના ફરજિયાત પ્રશ્નપત્ર (A-101 થી A-106)	12 થી 26
5	શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર - 1 અને 2 (B-101 થી B-102)	27 થી 41
6	વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ - 1 અને 2 (C-101 થી C-102)	42 થી 55
7	સત્ર-2 ના ફરજિયાત પ્રશ્નપત્ર (A-201 થી A-206)	56 થી 69
8	શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર - 1 અને 2 (B-201 થી B-202)	70 થી 84
9	વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ - 1 અને 2 (C-201 થી C-202)	85 થી 98
10	સત્ર - 4 ના ફરજિયાત પ્રશ્નપત્ર (A-401 થી A-403)	99 થી 104
11	સત્ર - 4 ના વૈકલ્પિક વિષયો (D-404)	105 થી 111
12	સત્ર - 1 થી 4 નો EPC નો અભ્યાસક્રમ (EPC 1 થી EPC 4)	112 થી 119
13	કેન્દ્રનિવાસ (ઈન્ટર્નશિપ) કાર્યક્રમની વિગત	120 થી 124
14	સત્ર - 1 થી 4 માટેનો ઉદ્યોગનો અભ્યાસક્રમ	125 થી 126
15	દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ અંગે યોજાયેલ બેઠકોની માહિતી	127 થી 129
16	પ્રવેશ અંગેનું માહિતીપત્રક અને નિયમો	130 થી 133

દ્વિવર્ષીય બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) અભ્યાસક્રમના હેતુઓ

1. શિક્ષણની સંકલ્પનાત્મક અને પ્રક્રિયા આધારિત અધ્યયન – અધ્યાપનની ભૂમિકા સમજે.
2. વિદ્યાર્થીઓની જ્ઞાન મેળવવાની, સમજવાની અને તારવવાની કુદરતી શક્તિને નિખારવાનું કૌશલ્ય કેળવે.
3. શિક્ષણને આનંદદાયક બનાવવા માટેની પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવાનું કૌશલ્ય કેળવે.
4. પોતાના વિષયોમાં ઊંડાણપૂર્વકનું જ્ઞાન, પદ્ધતિ તથા મૂલ્યાંકનની પ્રવિધિ ઉત્કૃષ્ટતાની કક્ષાએ સિદ્ધ કરે.
5. સર્જક શિક્ષક તરીકે અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રી નિર્માણનું કૌશલ્ય કેળવે.
6. અધ્યાપન, અવલોકન, દસ્તાવેજીકરણ, વિશ્લેષણ, અર્થઘટન, નાટ્ય રજૂઆત, કળા સંદર્ભે વ્યાવસાયિક કૌશલ્યો વિકસાવે.
7. અસરકારક શિક્ષણ વ્યવહાર માટે વર્ગકાર્ય કૌશલ્ય અને વર્ગ વ્યવસ્થાપનની ક્ષમતા વિકસાવે.
8. વર્ગખંડમાંના વિદ્યાર્થીઓના વૈવિધ્યને ધ્યાનમાં રાખી તેઓની વ્યક્તિગત અને સામાજિક વાસ્તવિકતા સાથે શૈક્ષણિક અભ્યાસોનો અનુબંધ સાધવાનું કૌશલ્ય કેળવે.
9. પ્રોજેક્ટ, ચર્ચા, સંવાદ, નાટક, અવલોકન, સ્થળ મુલાકાત જેવી પ્રવૃત્તિઓમાં ચિંતન કરી વિદ્યાર્થીઓને સહભાગી બનાવવાનું કૌશલ્ય કેળવે.
10. શાંતિ, લોકશાહી, સમાનતા, ન્યાય, આઝાદી બંધુત્વ, બિનસાંપ્રદાયિકતા અને સામાજિક નવસર્જન જેવા મૂલ્યોના ઘડતરનું કૌશલ્ય કેળવે.
11. શાળા કક્ષાએ અને શાળા બહારની વિવિધ જીવનલક્ષી પ્રવૃત્તિઓના આયોજન અને સંચાલનનું કૌશલ્ય કેળવે.
12. મા-બાપ / વાલી તથા સમાજ સાથેના વ્યવહાર દ્વારા શિક્ષણમાં તેમનો સહયોગ મેળવવાનું કૌશલ્ય કેળવે.
13. વિદ્યાર્થી પ્રત્યે, સમાજ પ્રત્યે અને પોતાના વ્યવસાય પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા કેળવે.
14. અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યપુસ્તકોને સમીક્ષાત્મક રીતે તપાસવાનું કૌશલ્ય કેળવે.
15. શિક્ષક તરીકેની ક્ષમતા, પ્રતિબદ્ધતા અને કાર્ય કૌશલ્યોમાં ઉત્કૃષ્ટતાની સંપ્રાપ્તિ કરે.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય (IASE) : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14

બી.એડ. દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમનું માળખું

વિભાગ -1

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

પ્રશ્નપત્ર ક્રમ	પ્રશ્નપત્ર	ગુણભાર				કુલગુણ બાહ્ય (આંતરિક)	ક્રેડિટ*
		સત્ર-1 બાહ્ય (આંતરિક)	સત્ર-2 બાહ્ય (આંતરિક)	સત્ર-3 બાહ્ય (આંતરિક)	સત્ર-4 બાહ્ય (આંતરિક)		
A 101	બાલ્યાવસ્થા અને વિકાસ -1 Childhood and Growing Up-1	30(20)	-	-	-	30(20)	3
A 102	સમકાલીન ભારત અને શિક્ષણ-1 Contemporary India and Education-1	30(20)	-	-	-	30(20)	3
A 103	અધ્યયન અને અધ્યાપન-1 Learning and Teaching-1	30(20)	-	-	-	30(20)	3
A 104	અધ્યયન માટેનું મૂલ્યાંકન-1 Assessment for Learning-1	30(20)	-	-	-	30(20)	3
A 105	અભ્યાસક્રમમાં ભાષા Language across the Curriculum	30(20)	-	-	-	30(20)	3
A 106	નઈ તાલીમ - 1 NAI TALIM - 1	30(20)	-	-	-	30(20)	3
B 101	શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-1 (ગુજરાતી / અંગ્રેજી / વિજ્ઞાન) Padagogy of School Subject-1 (Gujarati/English/Science)	30(20)	-	-	-	30(20)	3
B 102	શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-2 (સા.વિ. / સંસ્કૃત / ગણિત) Padagogy of School Subject-2 (Social Science/Sanskrit/Maths)	30(20)	-	-	-	30(20)	3
C-101	વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ-1 (ધોરણ - 6 થી 8) (ગુજરાતી / અંગ્રેજી / વિજ્ઞાન) Understanding Discipline and Subject-1 (Std.- 6 to 8) (Gujarati/English/Science)	30(20)	-	-	-	30(20)	3

પ્રશ્નપત્ર ક્રમ	પ્રશ્નપત્ર	ગુણભાર				કુલગુણ બાહ્ય (આંતરિક)	ક્રેડિટ*
		સત્ર-1 બાહ્ય (આંતરિક)	સત્ર-2 બાહ્ય (આંતરિક)	સત્ર-3 બાહ્ય (આંતરિક)	સત્ર-4 બાહ્ય (આંતરિક)		
C-102	વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ-2 (ધોરણ - 6 થી 8) (સામાજિક વિજ્ઞાન/સંસ્કૃત/ગણિત) Understanding Discipline and Subject-2 (Std.- 6 to 8) (SocialScience/Sanskrit/Maths)	30(20)	-	-	-	30(20)	3
કુલ(સત્ર-1)		300(200)	-	-	-	300(200)	30

સત્ર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમ	પ્રશ્નપત્ર	ગુણભાર				કુલગુણ બાહ્ય (આંતરિક)	ક્રેડિટ
A 201	બાલ્યાવસ્થા અને વિકાસ -2 Childhood and Growing Up-2	-	30(20)	-	-	30(20)	3
A 202	સમકાલીન ભારત અને શિક્ષણ-2 Contemporary India and Education-2	-	30(20)	-	-	30(20)	3
A 203	અધ્યયન અને અધ્યાપન-2 Learning and Teaching-2	-	30(20)	-	-	30(20)	3
A 204	અધ્યયન માટેનું મૂલ્યાંકન-2 Assessment for Learning-2	-	30(20)	-	-	30(20)	3
A 205	જ્ઞાન અને અભ્યાસક્રમ - 1 Knowledge and Curriculum-1	-	30(20)	-	-	30(20)	3
A 206	નઈ તાલીમ - 2 NAI TALIM - 2	-	30(20)	-	-	30(20)	3
B 201	શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-1 (ગુજરાતી / અંગ્રેજી / વિજ્ઞાન) Padagogy of School Subject-1 (Gujarati/English/Science)	-	30(20)	-	-	30(20)	3

પ્રશ્નપત્ર ક્રમ	પ્રશ્નપત્ર	ગુણભાર				કુલગુણ બાહ્ય (આંતરિક)	ક્રેડિટ
B 202	શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર-2 (સા.વિ. / સંસ્કૃત / ગણિત) Padagogy of School Subject-2 (Social Science/Sanskrit/Maths)	-	30(20)	-	-	30(20)	3
C-201	વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ-1 (ધોરણ-9 થી10) (ગુજરાતી / અંગ્રેજી / વિજ્ઞાન) Understanding Discipline and Subject-1 (Std. - 9 to 10) (Gujarati/English/Science)		30(20)	-	-	30(20)	3
C-202	વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ-2 (ધોરણ-9 થી10) (સામાજિક વિજ્ઞાન/ સંસ્કૃત / ગણિત) Understanding Discipline and Subject-2 (Std. - 9 to 10) (Social Science/Sanskrit/Maths)		30(20)	-	-	30(20)	3
કુલ(સત્ર-2)		-	300(200)	-	-	300(200)	30

સત્ર - 3

પ્રશ્નપત્ર ક્રમ	પ્રશ્નપત્ર	ગુણભાર				કુલગુણ બાહ્ય (આંતરિક)	કેડિટ
		સત્ર-1 બાહ્ય (આંતરિક)	સત્ર-2 બાહ્ય (આંતરિક)	સત્ર-3 બાહ્ય (આંતરિક)	સત્ર-4 બાહ્ય (આંતરિક)		
		-	-	-	-	-	-
	કુલ(સત્ર-3)	-	-	-	-	-	-

સત્ર - 4

પ્રશ્નપત્ર ક્રમ	પ્રશ્નપત્ર	ગુણભાર				કુલગુણ બાહ્ય (આંતરિક)	કેડિટ
A 401	જાતીયતા, શાળા અને સમાજ Gender, school and society	-	-	-	30(20)	30(20)	3
A 402	જ્ઞાન અને અભ્યાસક્રમ-2 Knowledge and Curriculum - 2	-	-	-	30(20)	30(20)	3
A 403	સમાવેશી શાળા નિર્માણ Creating an Inclusive school	-	-	-	30(20)	30(20)	3
D 404	વૈકલ્પિક વિષય(કાર્ય શિક્ષણ, માર્ગદર્શન અને સલાહ, સ્વાસ્થ્ય અને યોગ, શાંતિ માટેનું શિક્ષણ વગેરે) Special Filed (Work Education, Guidance and Counselling) Health and Yoga	-	-	-	30(20)	30(20)	3
	કુલ(સત્ર-4)	-	-	-	120(80)	120(80)	12

* એક કેડિટ એટલે સપ્તાહે એક કલાકનું સૈદ્ધાંતિક વિષયનું શિક્ષણકાર્ય અથવા બે કલાકનું પ્રાયોગિક કાર્ય. પ્રત્યેક સત્ર 16 થી 18 સપ્તાહનું રહેશે.

વિભાગ	પ્રાયોગિક કાર્યની વિગત	કુલગુણ ભાર બાહ્ય (આંતરિક)				કુલ ગુણ	ક્રેડિટ
		સત્ર-1	સત્ર-2	સત્ર-3	સત્ર-4		
અ	સૈદ્ધાંતિક પાઠ્યક્રમમાં સમાવિષ્ટ પ્રાયોગિક કાર્ય પ્રશ્નપત્ર દીઠ નઈતાલીમ સંબંધિત પ્રવૃત્તિ 5 ગુણ + સૂચિત પ્રયોગિક / સ્વાધ્યાય કાર્ય 5 ગુણ	(100)	(100)	-	(40)	(240)	-
બ	શિક્ષક તાલીમ આનુષંગિક પ્રાયોગિક કાર્ય અધ્યાપન કાર્ય : સત્ર - 1 : માઈક્રોપાઠ -5, સેતુપાઠ-5, પૂર્ણપાઠ-4, લોકશિક્ષણ પાઠ-4, ગ્રામશિક્ષણ શિબિરપાઠ - 6 સત્ર - 2 : પ્રાથમિક અધ્યાપન મંદિરમાં પાઠ - 2 સત્ર - 3 : પ્રાથમિક શાળામાં પ્રવૃત્તિ-સમવાય પાઠ- 2, કેન્દ્રનિવાસમાં પાઠ-10 સત્ર - 4 : પ્રાથમિક અધ્યાપન મંદિરમાં પાઠ - 2 વાર્ષિક પ્રાયોગિક પાઠ - 2 (સત્ર-2 ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળામાં અને સત્ર -4 માધ્મિક શાળામાં)	(240)	(20)	120	(20)	100	4
	2. ઉદ્યોગ કાર્ય : સત્ર - 1, 2 મુખ્ય ઉદ્યોગ : કાંતણ (ચરવડા, અંબર), વણાટ (આસન, હાથરૂમાલ) (15 ગુણ આંતરિક + 15 ગુણ બાહ્ય) સત્ર - 3 માં ઉત્તરબુનિયાદી વિદ્યાલયમાં ચાલતો ઉદ્યોગ કેન્દ્રનિવાસ દરમિયાન કરવામાં આવશે. સત્ર - 4 પૂરક ઉદ્યોગ : પગલૂછણિયું / સાબુ / અગરબત્તી / મીણબત્તી નિર્માણ / સીવણકામ/ બાગાયત્ત્વઔષધબાગ(15 ગુણ આંતરિક+15 ગુણ બાહ્ય)	-	15(15)		15(15)	30(30)	8
	3. સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ : સત્ર - 1 થી 4 પ્રાર્થના સંમેલન સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ - 5 ગુણ, સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિઓ - 5 ગુણ, રમત-ગમત સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ - 5 ગુણ, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ - 5 ગુણ, સમાજસેવા સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ - 5 ગુણ, સ્વચ્છતા, સ્વાસ્થ્ય- આરોગ્ય અને પર્યાવરણ સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ - 5 ગુણ		(30)		(30)	(60)	6
	4. પ્રોજેક્ટ કાર્ય : સેમેસ્ટર-1 : આદર્શ પ્રશ્નપત્રની રચના (મેથડમાં) -10 ગુણ સેમેસ્ટર-2 : સ્વનિર્મિત શૈક્ષણિક સાધન (મેથડમાં)-10 ગુણ સેમેસ્ટર-3 : ક્રિયાત્મક સંશોધન (મેથડમાં) -10 ગુણ	(20)	-	(10)		(30)	2
	5. ગ્રામજીવન પદયાત્રા-10 ગુણ (સત્ર - 1) અને શૈક્ષણિક પ્રવાસ-10 ગુણ (સત્ર - 2) : આયોજન અને નેતૃત્વ-2 ગુણ, કાર્ય સહભાગિતા-2 ગુણ, સહઅભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓ-2 ગુણ વ્યવહાર-2 ગુણ, સમગ્ર દેખાવ-2 ગુણ	(10)	(10)	-	-	(20)	6
	6. ગ્રામશિક્ષણ શિબિર દરમિયાનની પ્રવૃત્તિઓ : (સત્ર - 1) ગ્રામશિક્ષણ શિબિર દરમિયાન સમૂહજીવન-2 ગુણ, છાત્રાલય અને પ્રાર્થના સંચાલન-2 ગુણ, સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ-2 ગુણ, શિસ્ત-2 ગુણ, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોમાં અદા કરેલી ભૂમિકા-2 ગુણ	(10)	-	-	-	(10)	2

	7. કેન્દ્ર નિવાસ દરમિયાનની પ્રવૃત્તિઓ : (સત્ર - 3) (16 અઠવાડીયા માટે ઉત્તર બુનિયાદી વિદ્યાલયમાં) કેન્દ્ર નિવાસ દરમિયાન સમૂહજીવન-50 ગુણ, છાત્રાલય અને પ્રાર્થના સંચાલન-50 ગુણ, સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ-50 ગુણ, શિસ્ત-50 ગુણ, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોમાં અદા કરેલી ભૂમિકા-50 ગુણ			250		250	10
	8. શિક્ષક સજ્જતાની ચકાસણી (આંતરિક મુલાકાતો દ્વારા) (સત્ર -1 થી 4) જન્માષ્ટમીના તહેવાર પૂર્વે- 10 ગુણ દિવાળી વેકેશન પૂર્વે- 10 ગુણ હોળી-ધૂળેટી પૂર્વે- 10 ગુણ સામાયિક કસોટી-4 પછી- 10 ગુણ	(20)	(20)	(20)	(20)	(80)	-
	9. છાત્રાલયમાં સમૂહજીવન (ગૃહપતિ કે ગૃહમાતા દ્વારા મૂલ્યાંકન થશે) (સત્ર -1 થી 4) પ્રાર્થના કાર્યમાં સહભાગિતા -10 ગુણ રસોડા વ્યવસ્થામાં સહભાગિતા -10 ગુણ સફાઈકાર્ય - 10 ગુણ છાત્રાલયની સહઅભ્યાસક પ્રવૃત્તિ- 10 ગુણ સમગ્ર છાપ - 10 ગુણ		(50)		(50)	(100)	6
EPC	EPC 1 – (સત્ર-1) Reading and Reflecting on texts પાઠ્યવસ્તુનું વાચન અને ચિંતનાત્મક અભિવ્યક્તિ EPC 2 – (સત્ર -2) Drama and Art in Education શિક્ષણમાં નાટ્ય અને કલા	(50)				(100)	6
	EPC 3 (સત્ર-1 થી 4) Critical Understanding of ICT માહિતી અને પ્રત્યાયન તકનિકીની વિવેચનાત્મક સમજ EPC 4 (સત્ર-4) Understanding of Self 'સ્વ'ની સમજ	-	15(10)	-	15(10)	(50)	30(70)
	કુલ ગુણ	(450)	80 (305)	370 (30)	80 (235)	530 (1020)	60

- પ્રાયોગિક કાર્ય માટે 1 ક્રેડિટ એટલે 30 કલાક

. એકંદર ગુણભાર અને ક્રેડિટ

	ગુણભાર				કુલગુણ બાહ્ય(આંતરિક)	ક્રેડિટ
	સત્ર-1 બાહ્ય(આંતરિક)	સત્ર-2 બાહ્ય(આંતરિક)	સત્ર-3 બાહ્ય(આંતરિક)	સત્ર-4 બાહ્ય(આંતરિક)		
સૈદ્ધાંતિક	300(200)	300(200)	-	120(80)	720 (480)	72
પ્રાયોગિક	(450)	80 (305)	370 (30)	60 (235)	510 (1020)	60
કુલ	300 (650)	380 (505)	370 (30)	180 (315)	1230 (1500)	132

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A 101	પ્રશ્નપત્ર : બાલ્યાવસ્થા અને વિકાસ -1 Childhood and Growing Up-1	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 4

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી...	1. ગર્ભાવસ્થા, શિશુઅવસ્થા, બાલ્યાવસ્થા અને તરૂણાવસ્થાનો પરિચય મેળવે. 2. સામાજિક, આર્થિક અને સાંસ્કૃતિક પૂર્વભૂમિકા ધરાવનાર બાળકો સાથે આંતરક્રિયા અને નજીકનું અવલોકન કરીને તેઓના વયજૂથના બાળકો વિશેની સમજ મેળવે. 3. કુટુંબ, શાળા, પડોશ અને સમાજના મુખ્ય કેન્દ્રીકરણના સંદર્ભમાં વિવિધ સામાજિક અને રાજકીય વાસ્તવિકતાઓમાં વિવિધ પ્રકારે થતા બાળઉછેર વિશેની સમજ મેળવે. 4. આંતર સાંસ્કૃતિક મનોવિજ્ઞાન, સમાજશાસ્ત્ર અને નૃવંશશાસ્ત્રના સમન્વય દ્વારા બાળ વિકાસ અંગેના સિધ્ધાંતો વિશે સમજ મેળવે. 5. વિવિધ સામાજિક, આર્થિક, સાંસ્કૃતિક પરિસ્થિતિઓના પરિપ્રેક્ષ્યમાં તરૂણાવસ્થાની સમજ મેળવે. 6. બાળવિકાસ સંબંધિત અનુભવો મેળવે. 7. લૈંગિક/જાતિગત ભૂમિકા, ગરીબી, સમાજના વિવિધ વર્ગોમાં થતાં બાળઉછેર, તરૂણાવસ્થાની જીવંત વાસ્તવિકતા સમજે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન		25%
	1. સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન :- અર્થ અને સંકલ્પના 2. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન :- અર્થ, સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને આવશ્યકતા 3. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં બાળમનોવિજ્ઞાન:- સંકલ્પના અને સ્વરૂપ 4. બાળમનોવિજ્ઞાનનું પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ મહત્ત્વ	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય જૂથ અધ્યયન	
2	વૃદ્ધિ અને વિકાસ		25%
	1. વૃદ્ધિ અને વિકાસ :- અર્થ, સંકલ્પના અને તફાવત ગર્ભાવસ્થા, બાલ્યાવસ્થા, કિશોરાવસ્થા અને તરૂણાવસ્થા 2. વિવિધ તબક્કાઓ પર અસર કરતાં પરિબલો: શારીરિક, માનસિક, સાંવેગિક અને બૌદ્ધિક 3. તરૂણાવસ્થાની સમસ્યાઓ અને જરૂરિયાતો 4. વિવિધ તબક્કાઓ દરમિયાનની વિચાર પ્રક્રિયા: તાર્કિક, સમસ્યાઉકેલ, સર્જનાત્મકતા અને ભાષા	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય જૂથ અધ્યયન	

3	વૈયક્તિક ભિન્નતા		25%
	1. વૈયક્તિક ભિન્નતાના સામાન્ય નિર્ધારકો 2. બુદ્ધિ : સંકલ્પના, સ્વરૂપ, પ્રકાર અને સિદ્ધાંતો 3. બુદ્ધિમાપન : શાબ્દિક અને અશાબ્દિક બુદ્ધિમાપન (ગુજરાતમાં ઉપલબ્ધ) 4. વૈયક્તિક ભિન્નતા સંદર્ભે ઘર, શાળા અને સમાજની ભૂમિકા તથા શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય જૂથ અધ્યયન	
4	સમગ્રતાલક્ષી શિક્ષણ		25%
	1. સંકલ્પના અને સમજ 2. સમગ્રતાવાદી અભિગમ – કોહલર, કોફ્કા અને વર્ધિમર 3. વર્ગવ્યવસ્થાપન 4. વર્ગવ્યવસ્થાપન માં અધ્યયન - અધ્યાપનની પ્રક્રિયા તથા શિક્ષક – વિદ્યાર્થી સંબંધોની ભૂમિકા 5. વ્યક્તિત્વ – ઓલપોર્ટ અને યુંગના મતાનુસાર વ્યક્તિત્વની સમજ, વ્યક્તિત્વને અસરકરતાં પરિબલો	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય જૂથ અધ્યયન	

પ્રાયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. એક મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીનું સંચાલન કરવું. 2. એક વિશિષ્ટ બાળકનો વ્યક્તિ અભ્યાસ કરવો. 3. તરૂણોના એક જૂથનું અવલોકન તથા તેઓની લાક્ષણિકતાઓ અને સમસ્યાઓની નોંધ કરવી. 4. સામાજિકતામિતિ દ્વારા સામાજિકતાનું માપન અને અર્થઘટન કરવું. 5. પાંચ વિદ્યાર્થીઓના વ્યક્તિત્વનો યુંગના સિદ્ધાંતને અનુસરીને અભ્યાસ કરવો. 6. વિદ્યાર્થીઓની વર્તન સમસ્યાઓ સંબંધિત વિડિયો ક્લિપ સર્ચ કરી તેનું અર્થઘટન કરવું. 7. વૈયક્તિક ભિન્નતાના સંદર્ભમાં એકજ કુટુંબનાબાળકો/ઝૂપડપટ્ટી અને આર્થિક રીતે સમૃદ્ધ વિસ્તારના બાળકોનું અવલોકન અને તુલનાત્મક અર્થઘટન કરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Parry, J. (2005). Changing childhoods in Industrial Chattisgarh. In R. Chopra & P. Jeffery (Eds.), <i>Educational regimes in contemporary India</i>. Sage. 2. Piaget, J. (1997). Development and learning. In M. Gauvain & M. Cole (Eds.), <i>Readings on the development of children</i>. New York: WH Freeman & Company. 3. Agrawal, Pushpa. (1993). <i>Children's Education and Maturation Process</i>. New

Delhi : Deep & Deep Publications.

4. Dash, Murlidhar. (1998). *Educational Psychology*. New Delhi : Deep & Deep Publications
5. John,D. (1971). *Towards Community mental health*. Sutherland USA : Tavistok Publicatio
6. Morse, Williams & Others. (1970, 3rd Ed.). *Psychology & Teaching*. Bombay : D.B. Tarapolwala Sons & Co.
7. पाठक , आर . पी.(2007).*शिक्षा मनोविज्ञान एक परिचय* . नई दिल्ली : राधा पब्लिकेशन .
8. मिश्रा , महेन्द्रकुमार (2007).*शिक्षा मनोविज्ञान* .जयपुर : युनिवर्सिटी बुक हाउस प्रा. लि.
9. દેસાઈ, કે. જી.(1994), દ્વિતીય આવૃત્તિ).*શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન* અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.
10. પટેલ,ચંદ્રકાન્ત .(1975). *બાલ મનોવિજ્ઞાન* અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.
11. પરીખ, બી.એ..(1989).*પ્રગત સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન* અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
12. શાહ, ગુણવંત. અને પંડ્યા, કુલીન .(1993 ત્રીજી આવૃત્તિ). *શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન* અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.
13. હરલોક, બી. અનુવાદ કાનાવાલ, એસ.સી.(1975).*વિકાસલક્ષી મનોવિજ્ઞાન* અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,ગુજરાત.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A 102	પ્રશ્નપત્ર : સમકાલીન ભારત અને શિક્ષણ Contemporary India and Education-1	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી....	કેળવણીની સંકલ્પના અને હેતુઓની સમજ મેળવે. ભારતીય બંધારણમાં શિક્ષણની જોગવાઈઓની સમજ મેળવે. ભારતીય સમાજની વર્તમાન શિક્ષણની દશા અને દિશાની સમજ મેળવે. ભારતીય સમાજની સમજ મેળવે. શિક્ષણ ક્ષેત્રે ગુણવત્તા સુધારણા માટેના કાર્યક્રમોની ઉપયોગિતા જાણે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	કેળવણી અને તત્ત્વદર્શન		25%
	કેળવણીની સંકલ્પના કેળવણીના હેતુઓ કેળવણીની લાક્ષણિકતાઓ કેળવણીની પ્રક્રિયા પર તત્ત્વદર્શનનો પ્રભાવ	પરિસંવાદ જૂથ ચર્ચા	
2	ભારતીય સમાજ અને શિક્ષણ		25%
	ભારતીય સમાજની લાક્ષણિકતાઓ ભારતીય સમાજની સમસ્યાઓ અને ઉપાયો સ્વસ્થ સમાજના નિર્માણમાં શિક્ષણની ભૂમિકા સમાજ પરિવર્તનમાં શિક્ષકની ભૂમિકા	પરિસંવાદ જૂથ ચર્ચા મુલાકાત	
3	ભારતીય બંધારણ અને શિક્ષણ		25%
	ભારતીય બંધારણ (મૂળભૂત અધિકાર, કર્તવ્ય, અને નીતિનિર્દેશક તત્ત્વો) બાળ અધિકાર(વિશ્વ અને ભારતીય સંદર્ભમાં) ભારતીય બંધારણમાં શિક્ષણ સંબંધી જોગવાઈઓ	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય પરિસંવાદ જૂથ ચર્ચા	

4	શિક્ષણના પ્રચાર પ્રસાર અને ગુણવત્તા સુધારણાના વિવિધ કાર્યક્રમો		25%
	રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમો (પરિચય અને ઉપયોગિતા) : રાષ્ટ્રીય સાક્ષરતા મિશન, સર્વ શિક્ષા અભિયાન, મધ્યાહન ભોજન યોજના પ્રાદેશિક કાર્યક્રમો (પરિચય અને ઉપયોગિતા) : ગુણોત્સવ કાર્યક્રમ, ભાર વગરનું ભણતર, પ્રજ્ઞા પ્રોજેક્ટ	સંસ્થા મુલાકાત જૂથ ચર્ચા સિમ્પોઝિયમ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- શૈક્ષણિક સંસ્થાની મુલાકાત લઈ વ્યક્તિ અભ્યાસ હાથ ધરી ફોટોગ્રાફ સાથેનો અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- કોઈ એક ગામની મુલાકાત લઈ શિક્ષણ સંદર્ભિત ક્ષેત્રકાર્ય કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- બંધારણમાં વર્ણિત શૈક્ષણિક જોગવાઈઓ અંગેની જૂથ ચર્ચા કરવી.
- શિક્ષણક્ષેત્રે પ્રવર્તતી મહત્ત્વપૂર્ણ ઘટનાઓ પર જૂથચર્ચા કરી અહેવાલ રજૂ કરવો.
- સરકાર દ્વારા શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારણા સંદર્ભે ચાલતા કોઈ એક કાર્યક્રમના સ્થાનિક સ્તરે અસર તપાસવી

સંદર્ભ સૂચિ

- ભારતની શિક્ષણ વ્યવસ્થા, જયંતીભાઈ ડી. ભાલ., યૂનિવર્સિટી ગ્રન્થ નિર્માણ બોર્ડ.
- પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ, ડોલર રાય માંકડ, ગૂજરાત યૂનિવર્સિટી પ્રકાશન.
- ભારતીય શિક્ષણ પંચોની એક ઝલક, ડૉ.મોતી ભાઈ પટેલ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
- ઉદયમાન ભારતીય સમાજ મેં શિક્ષક , પૂનમ મદાન , અગ્રવાલ પ્રકાશન , આર .
- Naik, J.P.(1982). The Education Commission and after. APH Publication.
- Aggrawal, J.C.(2000). Landmarks In The History of Modern Education, Vikash publication VT LTD. New Delhi.
- અગ્રવાલ , એસ. કે. (1997). શિક્ષા કે તાત્વિક સિદ્ધાન્ત , રાજેશ પબ્લિશિંગ હાઉસ , મેરઠ .
- જોશી, બી. એચ. અને ભોગાયતા, સી. કે.(2013), વિકાસશીલ ભારતીય સમાજમાં શિક્ષણ અને શિક્ષક, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાબાદ.
- Right of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009. The Gazette of India, August 27, 2009, New Delhi. pp 9.
- Anderson, R.C. (1984). Role of the reader s schema in comprehension, learning and memory. In R.C. Anderson, J. Osborn, & R.J. Tierney (Eds.), Learning to read in American schools: Basal readers and content texts. Psychology Press.
- Dewey, J. (2004).Democracy and education. Courier Dover Publications.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A 103	પ્રશ્નપત્ર: અધ્યયન અને અધ્યાપન - 1 Learning and Teaching - 1	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. અધ્યયનની સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને જ્ઞાનાત્મક પ્રક્રિયાઓ સમજે. 2. અધ્યેતાનું સ્વરૂપ સમજે. 3. શાળા અને શાળા બહાર થતી અધ્યયનની પ્રક્રિયા સમજે. 4. અધ્યાપનનાં સંકુલ સ્વરૂપ સમજે. 5. વૈવિધ્યપૂર્ણ વર્ગખંડનાં સંદર્ભમાં અધ્યાપનનું વિશ્લેષણ કરે. 6. વ્યવસાય તરીકે અધ્યાપનને સમજે. 7. અધ્યાપનની નૂતન પદ્ધતિઓ સમજે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	અધ્યયન		30%
	1. સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક સંદર્ભે અધ્યયનની સંકલ્પના 2. અધ્યયનના સિદ્ધાંતો (પાવલોવ, સ્કીનર, થોર્નડાઇક, કોહલરના પ્રયોગ અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ) 3. અધ્યયન વિષયક વિચારો : નાનાભાઈ ભટ્ટ, મૂળશંકર મો. ભટ્ટ, જુગતરામ દવે 4. શાળા અને શાળાબહારની અધ્યયન પ્રક્રિયા વચ્ચેનો તફાવત અને સંબંધ 5. અધ્યયનને અસર કરતા પરિબલો 6. અધ્યયનમાં પ્રેરણાની ભૂમિકા	ચર્ચા સ્વાધ્યાય સ્વઅધ્યયન ચાર્ટ નિર્માણ	
2	અધ્યાપન		30%
	1. અધ્યાપનની સંકલ્પના 2. અધ્યાપનનાં સૂત્રો(જ્ઞાત પરથી અજ્ઞાત પર જવું-મૂર્ત પરથી અમૂર્ત પર જવું-સરળ પરથી સંકુલ પર જવું-વિશેષ પરથી સામાન્ય પર જવું-પૃથક્કરણ પરથી સંયોજન પર જવું-સંપૂર્ણ પરથી ભાગ પર જવું-	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા ટીમ ટીચિંગ કાર્યશાળા	

	મનોવૈજ્ઞાનિક તર્ક પરથી તાર્કિક ક્રમ પર જવું) 3. સારા અધ્યાપનનાં લક્ષણો 4. અધ્યાપન પ્રતિમાન: અર્થ અને ઉપયોગિતા (સંકલ્પના પ્રાપ્તિ પ્રતિમાન, શોધ (Inquiry) પ્રતિમાન) 5. અધ્યાપન પ્રક્રિયાને અસર કરતાં પરિબલો 6. અધ્યાપન: એક વ્યવસાય તરીકે		
3	અધ્યેતા		20%
	1. અધ્યેતાનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો 2. અધ્યેતાની અધ્યયન શૈલી 3. અધ્યેતાની કુટુંબ તથા સમાજના વિવિધ સંગઠનો પ્રત્યેની જવાબદારી	પ્રોજેક્ટ ચર્ચા	
4	સૂક્ષ્મ અધ્યાપન		20%
	1. સંકલ્પના, મહત્ત્વ, સોપાન અને તબક્કા 2. વિવિધ કૌશલ્યો (વિષયાભિમુખ, પ્રશ્ન પ્રવાહિતા, ઉદાહરણ, કા.પા. નોંધ, સ્પષ્ટીકરણ, સુદૃઢીકરણ, ઉત્તેજના પરિવર્તન, પ્રશ્ન ઉંડાણ) 3. સંક્ષિપ્ત અધ્યાપન, પૂર્ણ અધ્યાપન	નિદર્શન પાઠ, જૂથકાર્ય અને સિમ્યુલેશન, કાર્યશાળા, નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય, Drill	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. જુદી-જુદી શાળાઓની મુલાકાત લઈ તેમાં ચાલતી અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયાનાં સંદર્ભમાં ફોટોગ્રાફ સાથે અહેવાલ લખે.   2. કોઈ એક શાળાની મુલાકાત લઈ તેના શાળાકીય દસ્તાવેજોનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરી આધાર સાથે અહેવાલ તૈયાર કરે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Dasgupta(2004). <i>Effective Teaching Techniques</i>. Aaviskar Publisher Distributors. Jaipur.   2. Dhiman(2007). <i>Principles and Techniques of Education</i>. Kalpaz Publication Delhi   3. Gupta, Das(2004), <i>Effective teaching techniques</i>. Jaipur : Abishkar publishers.   4. Kumer, K. L. (2000). <i>Educational Technology</i>. New Delhi : New Age International(P) Limited publishers.   5. Rhela, S.P.(1991 Ed.) <i>Educational Technology</i>. Ambala cant : (A Systematic text book), Associated publishers 2963/2, Kacha bazza, post box No. 56,   6. પુ.સા.બી.એલ.(2011). <i>સીખને કી વિધિયા</i>. નર્ડ દિલ્લી: કાન્સેપ્ટ પબ્લિશિંગ કમ્પની પ્રા.લિ।

7. चतुर्वेदी म.(2008). *प्रशिक्षण कला. ज्ञान* ००। दिल्ली.
8. जीत, वाय(20007). *शिक्षा में विचार एवमनवप्रवृत्तिय.* आरा: अग्रवाल पब्लिशिंग।
9. जीत. वाय(1971). *शिक्षा मनोविज्ञान की रूपरेख.* आरा: विनोद पुस्तक मंदिर।
10. त्रिपाठी म.(2007). *शिक्षण तकनीक और प्रबन्ध.* ओमेगा पब्लिकेशन्स. नई दिल्ली.
11. पाठक एवमत्यागी (1994). *सफल शिक्षण एक कला.* आरा: विनोद पुस्तक मंदिर।
12. पाण्डेय, के.पी. एवमभारद्वाज, ए. *शिक्षा में क्रियात्मक सञ्शोधन,* आरा: विनोद पुस्तक मंदिर।
13. पुरोहित उ.(2008). *शिक्षा में मनोवैज्ञानिक प्रयोग.* आरा: अग्रवाल पब्लिकेशन्स।
14. बधेका(2006). *दिवास्वप्न.* नोलेज प्लस. दिल्ली.
15. भार्गव वि.(2012). *शैक्षिक मनोविज्ञान.* आरा: राखी प्रकाशन।
16. माथुर.एस.एस. (2007). *शिक्षण कला एवमतकनीक.* आरा: अग्रवाल पब्लिकेशन।
17. मुनेश कुमार(2008). *सफल शिक्षण की सामान्य विधियाँ.* नेहा पुस्तक केन्द्र. दिल्ली.
18. योश कुमार(2007). *शैक्षिक तकनीकी. युनिवर्सिटी पब्लिकेशन्स,* नई दिल्ली.
19. लैस्टर, हैरी एवमएलाइस(1990). *माध्यमिक स्कूलों में शिक्षा.* नई दिल्ली: एस.चन्द एन्ड कम्पनी।
20. शर्मा आर.ए. (2000). (सञ्शोधित सङ्करण). *शिक्षा तकनीकी.* मेरठ: ईन्टरनेशनल पब्लिशिंग हाउस।
21. शर्मा बी.डी.(2009). *शिक्षण प्रशिक्षण तथा अधिा.म.* ओमेगा पब्लिकेशन्स. नई दिल्ली.
22. श्रीवास्तव एवमचतुर्वेदी(2009). *पाठ्यचर्या एवमशिक्षण की विधियाँ.* शिप्रा पब्लिकेशन्स. दिल्ली.
23. सिद्ध, सतमान(2006). *शिक्षा तकनीकी नई दिल्ली:* अर्जुन पब्लिशिंग हाउस।
24. देसाई डी.बी.(1981). *वर्गशिक्षण पद्धतियो.अमदावाड:* युनि.ग्रंथ निर्माण बोर्ड.
25. दोंगा, ऐन.(1998). *शिक्षण अचगाहन.* निष्पेन साईको सेन्टर. राजकोट.
26. पटेल, ऐम., एवे, जे., ढाकर, जे., पटेल, वी., व्यास, आर. (2003)*अध्ययन-अध्यापन प्रक्रिया.* अमदावाड: बी.ऐस शाह प्रकाशन.
27. शास्त्री अने पटेल(1982). *शिक्षणानी सामान्य पद्धतियो.* बी.ऐस.शाह प्रकाशन. अमदावाड.
28. शाह, डी.पी.(1993). *शैक्षणिक प्रौद्योगिकी.* अमदावाड: युनि.ग्रंथ निर्माण बोर्ड.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: A 104	પ્રશ્નપત્ર: અધ્યયન માટેનું મૂલ્યાંકન - 1 Assessmen for Learning - 1	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી	માપન અને મૂલ્યાંકનનો પરિચય મેળવે. શૈક્ષણિક આંકડાશાસ્ત્રની જુદી જુદી પ્રયુક્તિઓ વિશે સમજે અને તેની ગણતરીઓ કરે. શૈક્ષણિક આંકડાશાસ્ત્રની વિવિધ પ્રયુક્તિઓ સંદર્ભે ગણતરીઓ કરે. સતત અને સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન વિશે સમજે. વિદ્યાર્થીઓને મૂલ્યાંકનને આધારે પ્રતિપોષણ આપે. વિદ્યાર્થીઓ માટે સંગૃહિત પ્રગતિપત્રકના પરિમાણો વિશે સમજે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન		25%
	માપન અને મૂલ્યાંકનનો અર્થ અને તે બંને વચ્ચેનો તફાવત મૂલ્યાંકનની અધ્યયનમાં રચનાત્મક તરાહો અધ્યયન મૂલ્યાંકન અને અધ્યયન માટેની મૂલ્યાંકન વચ્ચેનો તફાવત મૂલ્યાંકનના હેતુઓ પ્રવર્તમાન મૂલ્યાંકનની તાર્કિક સમીક્ષા મૂલ્યાંકન, માપન, વિકાસ, ગુણાંકન અને પરીક્ષણનું સ્પષ્ટીકરણ	ચર્ચા પદ્ધતિ સ્વાધ્યાય સ્વઅધ્યયન અનુભવ ચાટર્સ નિર્માણ	
2	શૈક્ષણિક આંકડાશાસ્ત્ર		25%
	શૈક્ષણિક આંકડાશાસ્ત્રની સંકલ્પના અને શિક્ષક માટે ઉપયોગિતા આવૃત્તિ વિતરણ અને તેના પર આધારિત આલેખ : સ્તંભાલેખ અને આવૃત્તિ બહુકોણ મધ્યવર્તી સ્થિતિનાં માપ : સંકલ્પના અને ગણતરી (મધ્યક, મધ્યસ્થ અને બહુલક) ચલિતતાનાં માપ : સંકલ્પના અને ગણતરી (વિસ્તાર, પાદસ્થ વિચલન અને પ્રમાણ વિચલન)	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા કાર્યશાળા ટીમ ટીચીંગ	

3	સતત અને સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન		25%
	1. શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના 2. શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન સ્વરૂપ અને મહત્ત્વ	ચર્ચા	
4	પ્રતિપોષણ અને અહેવાલ		25%
	1. પ્રતિપોષણની પ્રયુક્તિઓ 2. વિકાસાત્મક અને સ્વ મૂલવણીમાં પ્રતિપોષણ એક જરૂરી ઘટક તરીકે 3. મૂલ્યાંકનમાં પ્રતિપોષણનો ઉપયોગ: અધ્યાપન શાસ્ત્ર, નિર્ણય પ્રક્રિયા, સલાહ અને પ્રેરણા 4. શિક્ષક પ્રતિપોષણના પ્રકારો: લેખિત, મૌખિક, વિવેચનાત્મક 5. અધ્યેતાની સર્વગ્રાહી પ્રોફાઇલનો વિકાસ અને જાળવણી 6. અધ્યાપનશાસ્ત્રના ભવિષ્યના નિર્ણયના આધારરૂપે પ્રતિપોષણ 7. અધ્યેતા પ્રોફાઇલનો સંગૃહિત અહેવાલ	નિદર્શન પાઠ, જૂથકાર્ય અને સિમ્યુલેશન, કાર્યશાળા, નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

ઉત્તર બુનિયાદીવિદ્યાલયનાકોઈ એક ધોરણના શાળાકીય સર્વગ્રાહીમૂલ્યાંકનનોઅભ્યાસ કરવો દસ સ્થાનિક પાઠ કે ચર્ચા પાઠનું નિરીક્ષણ કરી સહપાઠીને મૌખિક અને લેખિત પ્રતિપોષણ આપે. શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકનના FA વિભાગનો લેખિત સ્વાધ્યાય તૈયાર કરવો કોઇ બે વર્ગના પરિણામોની સરાસરી અને પ્રમાણ વિચલન ગણી તુલના કરવી. કોઇ એક શાળાના એક વર્ગના પરિણામ પરથી ત્રણ વિષયોના પ્રાપ્તિાંકોની આલેખાત્મક રજૂઆત કરવી.

સંદર્ભ સૂચિ

Arunima Kumari. (2008). An Introduction to Research Methodology. Udaipur : ATPA. Tom, Kubiszyn and Gary Bosich. (1990). Educational Testing and Measurement. USA : Harper Collins Publication. પુસા એસ.પી. (1999). આધુનિક માપન તથા મૂલ્યાંકન. ઇલાહાબાદ : શારદા પુસ્તક ભવન. પાઠક પી.ડી. ભારતીય શિક્ષા ઓર ડસકી સમસ્યાઈ આઠરા : વિનોદ પુસ્તક મદિર. ઉચાટ ડી. એ. (2009). શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનોમાં સંશોધન પદ્ધતિશાસ્ત્ર સાહિત્ય મુદ્રણાલય, પ્રા.લિ. અંબાસણા, અનિલ. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની સંરચના. રાજકોટ : શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી. ત્રિવેદીમનુભાઈ અને પારેખ બી. યુ. (1994). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર અમદાવાદ: યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ પટેલ, મોતીભાઈ અને અન્ય. (2008). અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયા તથા શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન. પટેલ, આર. એસ. (2008). શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિ અમદાવાદ : જય પબ્લિકેશન શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન. ગાંધીનગર : માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ. શેઠ, બી.એમ. અને અન્ય. (1976). મનોવિજ્ઞાનમાં આંકડાશાસ્ત્ર અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A 105	પ્રશ્નપત્ર: અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતભાષા Language Across the Curriculum	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. ભાષાનું સ્વરૂપ તથા સામાજિક પરિપ્રેક્ષમાં વ્યવહારું ભાષાનો પરિચય મેળવે. 2. ભાષાના કૌશલ્યો અંગેની સમજ મેળવે અને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે. 3. ભારતીય પરિપ્રેક્ષમા માતૃભાષા અને અન્ય ભાષા અંગે સમજ મેળવે. 4. પ્રત્યાયનનાં માધ્યમ સંદર્ભે ભાષા નો ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય કેળવે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અ ધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	ભાષા : સ્વરૂપ અને મહત્ત્વ		25%
	1. ભાષા: અર્થ, સંકલ્પના શિક્ષક માટે અનિવાર્યતા 2. ભાષા અને બોલી: સ્વરૂપ અને તફાવત 3. પ્રમાણભૂત ભાષા અને ગૃહ ભાષા : સ્વરૂપ અને અસર. 4. વિચારણા અને પ્રત્યાયનના સાધન તરીકે ભાષા	જૂથ ચર્ચા વાદવિવાદ ક્રિયાત્મક સંશોધન નિરીક્ષિત અધ્યયન phonetics practice in the classroom) Case study (કેન્દ્રનિવાસ દરમિયાન)	
2	ભાષા કૌશલ્ય અભિવ્યક્તિ અને અર્થગ્રહણ		25 %
	1. લેખનનો વિકાસ : ચોક્કસ હેતુ માટેનું લેખન, અને અસરકારક લેખનના લક્ષણો 2. કથનનો વિકાસ : મૌખિક અભિવ્યક્તિ સંકલ્પના અને વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ 3. વાંચન અર્થગ્રહણનો વિકાસ : સંકલ્પના, અને પ્રયુક્તિઓ	(formal writing પર સ્વાધ્યાય અને રજૂઆત) સર્જનાત્મક લેખનની પ્રેક્ટીસ: (શીઘ્ર લેખન) (Communicative activities) skimming and Scanning	
3	ભારતીય પરિપ્રેક્ષ મા માતૃભાષા અને અન્ય ભાષા		25%
	1. માતૃભાષા પર અન્ય ભાષાઓની અસરો: હકારાત્મક અને નકારાત્મક 2. ભારતીય પરિપ્રેક્ષમાં ભાષાકીય વૈવિધ્ય 3. સંસ્કૃતિ સંરક્ષણ અને સંવર્ધન માટેનું સબળ માધ્યમ: ભાષા	જૂથચર્ચા પ્રોજેક્ટ ક્રિયાત્મક સંશોધન ક્ષેત્રકાર્ય ચર્ચાસભા સ્વાધ્યાય	

		(વિવિધ ભાષાઓનો પરિચય શ્રવણ અનુભવ દ્વારા:Audio aid)	
4	પ્રત્યાયનનું માધ્યમ: ભાષા		25%
	1. પ્રત્યાયન : સંકલ્પના, અસર કરતાં પરિબળો 2. પ્રત્યાયન કૌશલો: શ્રવણ, લેખન, વાંચન, લેખન અને અર્થગ્રહણ 3. વર્ગખંડ પ્રત્યાયન પ્રયુક્તિઓ : જૂથ ચર્ચા, સીમ્પોસિયા, પ્રશ્નોત્તરી, સંવાદ/વાર્તાલાપ	સ્વઅધ્યયન Communication gap Activities (પ્રત્યાયન દરમિયાનના સ્વઅનુભવો : એક એકવાલ) ચાર્ટ નિર્માણ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા વાચન-લેખનમાં થતી ભૂલોનું અવલોકન કરવું.
2. વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા થતી વ્યાકરણીય ભૂલોનો અભ્યાસ કરવો.
3. વિવિધ સામાજિક સ્તરના બાળકોમાં ઉચ્ચારણ બાબતે જાગૃતિ લાવવી.
4. વિદ્યાર્થીઓની ભાષા અને તેમની સાંસ્કૃતિક પશ્ચાદભૂનો અભ્યાસ કરવો.
5. ગ્રામ જીવન પદ્યાત્રાનો અહેવાલ તૈયાર કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Bruner, J.S. (1975). Language as an Instrument of Thought. In: Davies, Alan (ed.), Problems of Language and Learning. London: Heinemann.
2. Corson, D. (1990). Language Across the Curriculum (LAC). In: Corson, David (ed.), Language Policy Across the Curriculum. Clevedon: Multilingual Matters, 72-140.
3. Cummins, J. (1979). Linguistic interdependence and the educational development of bilingual children. Review of Educational Research, 49, 222-251.
4. Halliday, M.A.K., Hasan, R. (1989). Language, Context and Text: Aspects of Language in a Social Semiotic Perspective. D.A. (2002). Techniques of Teaching English. Harsh Prakashan, Ahmedabad.
5. મોતીભાઈ મ. પટેલ અને અન્ય. (2002). ગુજરાતી વિષયવસ્તુનું અધ્યયન. બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
6. તેજસ. (2000). ગુજરાતી શિક્ષણ પદ્ધતિ: અધ્યયન સંપુટ, ધવલ પ્રકાશન, અમદાવાદ.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A-106	પ્રશ્નપત્ર : નઈતાલીમ - 1 NAI TALIM - 1	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.....	1. બુનિયાદી શિક્ષણની સંકલ્પના જાણે. 2. બુનિયાદી શિક્ષણનો ઉદભવ અને વિકાસ જાણે. 3. બુનિયાદી શિક્ષણ અંગે ગાંધીજીનું દર્શન સમજે. 4. ગુજરાતમાં કાર્યરત બુનિયાદી શિક્ષણ આપતી વિવિધ પ્રકારની સંસ્થાઓની સમજ મેળવે. 5. બુનિયાદી શિક્ષણના મેળવેલ જ્ઞાનનો જીવનવ્યવહારમાં ઉપયોગ કરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	બુનિયાદી શિક્ષણનો ઉદભવ અને વિકાસ		25%
	1. બુનિયાદી શિક્ષણ (નઈ તાલીમ) ની સંકલ્પના અને વ્યાપક અર્થ 2. બુનિયાદી શિક્ષણના વૈચારિક વિકાસનો પ્રથમ તબક્કો(1893 થી 1915) 3. બુનિયાદી શિક્ષણના વૈચારિક વિકાસનો બીજો તબક્કો (1915 થી 1935) 4. બુનિયાદી શિક્ષણના વૈચારિક વિકાસનો ત્રીજો તબક્કો (1935 થી 1937)	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય જૂથ અધ્યયન	
2	બુનિયાદી શિક્ષણના ઐતિહાસિક વિકાસના તબક્કાઓ		25%
	1. પ્રારંભિક કાળ(1937 થી 1942) 2. કસોટી કાળ (1942 થી 1947) 3. વિકાસ અને વિસ્તરણનો કાળ-1947 થી 1955 4. સ્થિરતા અને સંશોધનનો કાળ-1955 થી આજ દિન સુધી	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય	

3	નઈ તાલીમ સમગ્ર જીવનની તાલીમ		25%
	1. પૂર્વ બુનિયાદી અનેબુનિયાદી 2. ઉત્તર બુનિયાદી અને ઉચ્ચતર ઉત્તર બુનિયાદી 3. ઉત્તમ બુનિયાદી અનેબુનિયાદી શિક્ષક પ્રશિક્ષણ 4. આજીવન નઈ તાલીમનું અધ્યયન	ક્ષેત્ર મુલાકાત પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય	
4	વર્ધા શિક્ષણ યોજના અને બુનિયાદી શિક્ષણની પાયાની બાબતો		25%
	1. વર્ધા પરિષદમાં સમિતિએ રજૂ કરેલ કેળવણીની રૂપરેખા 2. વર્ધા પરિષદના મુખ્ય ઠરાવો 3. ઝાકીરહુસેન સમિતિની ભલામણો 4. બુનિયાદી શિક્ષણની પાયાની બાબતો : બુનિયાદી શિક્ષણના સિદ્ધાંતો / બુનિયાદી શિક્ષણનાં તત્ત્વો / અનુબંધ (સમવાય) નાં કેન્દ્રો અને પ્રકાર	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય જૂથ અધ્યયન	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. કોઈ એક બુનિયાદીશાળાની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરવો.
2. બુનિયાદી શિક્ષણને પોષક કાર્યક્રમો યોજી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
3. 'પાયાની કેળવણી' અને 'કેળવણી વડે ક્રાંતિ' - પુસ્તકોનો સમીક્ષાત્મક અહેવાલ તૈયાર કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1. ાષ્ટ્રી, મો.ક. *સત્યાગ્રહ કા ઇતિહાસ*. અહમદાબાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
2. વિવેક, રામલાલ. *મહાત્મા ાષ્ટ્રી દર્શન ઓર જીવન*. જયપુર : પંચશીલ પ્રકાશન.
3. શિવદત્ત, (2006). *સમગ્ર નયી તાલીમ (વિચાર, દર્શન, યોજના ઇવાપાઠ્યક્રમ)*. વર્ધા : નયી તાલીમ સમિતિ આશ્રમ સેવાગ્રામ.
4. ઉપાધ્યાય, ચંદ્રકાન્તભાઈ. *બુનિયાદી શિક્ષણની ઐતિહાસિક અને વૈચારિક વિકાસ યાત્રા*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
5. ઉપાધ્યાય ચંદ્રકાન્તભાઈ *અનુબંધ(સમવાય) ની સંકલ્પના* અમદાવાદ: નવજીવનપ્રકાશનમંદિર
6. ગાંધી, મોહનદાસ. *દક્ષિણઆફ્રિકાનો સત્યાગ્રહનો ઇતિહાસ*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
7. ગાંધી, પ્રભુદાસ. *જીવનનું પરોઢ*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
8. જોષી, વિદ્યુત (2012). *પાયાની કેળવણીના નવા આયામો*. અમદાવાદ : અમોલ પ્રકાશન.

9. દેસાઈ, પાઠક, પટેલ અને પટેલ. *શૈક્ષણિક આયોજન, પ્રવિધિ અને મૂલ્યાંકનની નવી ધરી*. મુંબઈ/અમદાવાદ : એ.આર.શેઠની કંપની.
10. પટેલ, નરોત્તમભાઈ શિ. *ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ* અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
11. પટેલ, મ.જો. *ગાંધીજીનું શિક્ષણ દર્શન*. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
12. પંચલી, મનુભાઈ. (સં. રામચંદ્રભાઈ) (2011). *નઈ તાલીમનું નવનીત* દિલ્હી : NCRI.
13. મહેતા, દિપક. *શિક્ષણ ભિતરનો ખજાનો*. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
14. રાવલ, ગોવિંદભાઈ અને રાવલ, સુમતિબેન(2011). *નઈ તાલીમ તત્ત્વદર્શન અને પ્રયોગ* અમદાવાદ : ગુજરાત નઈ તાલીમ સંઘ.
15. શાસ્ત્રી જયેન્દ્રવે *ભારતીયશિક્ષણચિંતકોનું શિક્ષણચિંતન* અમદાવાદ: યુનિવર્સિટીગ્રંથનિર્માણબોર્ડ
16. સલ્લા, મનસુખ (2012). માણસાઈનીકેળવણી, ગુર્જર ગ્રંથરત્નકાર્યાલય અમદાવાદ :
17. સોલંકી, અમરસિંહ અને અન્ય, *બુનિયાદીકેળવણીનીરૂપરેખા* અમદાવાદ : યુનિવર્સિટીગ્રંથનિર્માણબોર્ડ.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : B-101	પ્રશ્નપત્ર : શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : ગુજરાતી Padagogy of school Subject-1 (Gujarati)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી....	1. માતૃભાષા શિક્ષક તરીકે કાર્ય કરવાની સજ્જતા મેળવે. 2. વર્તમાન સમયમાં માતૃભાષા શિક્ષણમાં જોવા મળતી ખામીઓ જાણે. 3. માતૃભાષા શિક્ષણને અસરકારક બનાવવા માટેના ઉપાયો સમજે. 4. વિવિધ કક્ષાએ માતૃભાષા શિક્ષણનાં હેતુઓ જાણે. 5. માતૃભાષાનું શિક્ષણકાર્ય કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો સમજે. 6. માતૃભાષા વિકાસના મૂળભૂત કૌશલ્યો અને તેનો વિકાસ કરવાની વિગતો સમજે. 7. માતૃભાષાનાં શિક્ષણકાર્યની વિભિન્ન પદ્ધતિઓનું સ્વરૂપ અને લાભાલાભ સમજે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	માતૃભાષા શિક્ષણ અને શિક્ષક		10%
	1.1 વર્તમાન સમયમાં માતૃભાષા શિક્ષણમાં જોવા મળતી ખામીઓ 1.2 માતૃભાષા શિક્ષણને અસરકારક બનાવવાના ઉપાયો 1.3 માતૃભાષા શિક્ષકની સજ્જતા	જૂથચર્ચા બઝસેશન વ્યાખ્યાન	
2	માતૃભાષા શિક્ષણના શૈક્ષણિક હેતુઓ		20%
	2.1 શૈક્ષણિક હેતુઓની સંકલ્પના 2.2. શૈક્ષણિક હેતુઓનું મહત્ત્વ 2.3 શૈક્ષણિક હેતુઓનાં ક્ષેત્રો અને પ્રકાર 2.4 શૈક્ષણિક હેતુઓ રચતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો	વ્યાખ્યાન વ્યાખ્યાન વ્યાખ્યાન કાર્યશાળા	
3	માતૃભાષાના મૂળભૂત કૌશલ્યો		20%
	(સંકલ્પના, મહત્ત્વ, નિદાન-ઉપચાર, વિકાસ કરવાની પ્રવૃત્તિઓ) 3.1 શ્રવણ 3.2 કથન 3.3 વાચન 3.4 લેખન	વ્યાખ્યાન સ્વાધ્યાય જૂથચર્ચા બઝસેશન	

4	માતૃભાષા શિક્ષણનું પાઠ આયોજન		20%
	4.1 પાઠ આયોજનની સંકલ્પના અને મહત્વ 4.2 ગદ્ય શિક્ષણનું આયોજન અને ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો 4.3 પદ્ય શિક્ષણનું આયોજન અને ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો 4.4 વ્યાકરણ શિક્ષણનું આયોજન અને ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો	વ્યાખ્યાન જૂથ અધ્યાપન જૂથચર્ચા જૂથચર્ચા	
5	માતૃભાષા શિક્ષણની પદ્ધતિઓ		30%
	5.1 શિક્ષણ પદ્ધતિની સંકલ્પના 5.2 શિક્ષણ પદ્ધતિ પસંદ કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો 5.3 આગમન પદ્ધતિ (સ્વરૂપ અને લાભાલાભ) 5.4 નિગમન પદ્ધતિ (સ્વરૂપ અને લાભાલાભ) 5.5 પ્રકલ્પ પદ્ધતિ (સ્વરૂપ અને લાભાલાભ) 5.6 વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ (સ્વરૂપ અને લાભાલાભ)	વ્યાખ્યાન જૂથચર્ચા આગમન નિગમન પ્રકલ્પ વ્યાખ્યાન	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

- નોંધ - પ્રશિક્ષણાર્થીએ અધ્યાપક દ્વારા સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય વ્યક્તિગત/જૂથમાં કરવાનું રહેશે.
- એવોર્ડ વિજેતા માતૃભાષાશિક્ષકની મુલાકાત લઈ તેની લાક્ષણિકતાઓ સંદર્ભે દૃશ્ય/શ્રાવ્ય અહેવાલ તૈયાર કરવો.
 - નામાંકીત ભાષાશિક્ષકોની મુલાકાત લઈ અસરકારક ભાષા શિક્ષણ માટે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતનો ચાર્ટ / અહેવાલ તૈયાર કરવો.
 - પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ / નાટ્યીકરણ / ગાન / પઠન કરી તેનું દૃશ્ય-શ્રાવ્ય મુદ્રણ કરવું.
 - કોઈ એક સાહિત્યકાર સાથે મુલાકાત કરી દૃશ્ય-શ્રાવ્ય અહેવાલ તૈયાર કરવો.
 - માતૃભાષા સંબંધિત કોઈ કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી તેનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ સિદ્ધ કરતો અહેવાલ લખવો.
 - માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી બની શકે તેવાં કોઈ એક શૈક્ષણિક સાધનનું નિર્માણ કરવું.
 - પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કાવ્યોનાં ગાન/પઠનનું ઓડિયો / વીડિયો સંકલન તૈયાર કરવું.
 - પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ ન હોય તેવા કોઈ એક એકમ માટે પાઠઆયોજન તૈયાર કરવું.
 - માતૃભાષા શિક્ષણમાં કોઈ એક પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી તેનાં શૈક્ષણિક અનુભવો વિશે તસવીરો સાથે મુદ્રિત અહેવાલ તૈયાર કરવું.
 - માતૃભાષા શિક્ષણની કોઈ એક પદ્ધતિઓના લાભાલાભ વિશે છણાવટ કરતી મુદ્રિત પુસ્તિકા તૈયાર કરે.
 - માતૃભાષાના મૂળભૂત કૌશલ્યોનો વિકાસ કરી શકે તેવા કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી તેનો શૈક્ષણિક દૃષ્ટિકોણથી તસવીર સાથે અહેવાલ તૈયાર કરે.

સંદર્ભસૂચિ

જોશી, ક. (1972). ગુજરાતી અધ્યાપનના સાંપ્રત પ્રવાહો (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : બાલગોવિંદ ત્રિવેદી, વિ. (2010). ગુજરાતીમાં ભાષાશિક્ષણ (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : શબ્દલોક દવે, જ. (૧૯૮૨). કવિતાનું શિક્ષણ (પ્રથમ આ.). વલ્લભ વિદ્યાનગર : સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી રાવલ, ન.વી. અને અન્ય (2007). માતૃભાષાનું અભિનવ અધ્યાપન.. અમદાવાદ : નીરવ વ્યાસ, યો. (1999). પ્રાથમિક શાળામાં ભાષાશિક્ષણ (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : પાર્શ્વ સોની, ર. અને પટેલ, મ.હ.(1978). કવિતાનું શિક્ષણ (પ્રથમ આ.). ઈડર : લેખકો પુસ્તક, મ. (૨૦૧૧). ભાષા શિક્ષણ સિદ્ધાન્ત ઓર પ્રવિધિ. આપરા : કેન્દ્રિય હિન્દી સમ્પ્રદાય જૈન, મ. (1966). અન્ય ભાષા શિક્ષણ. આપરા : હિન્દી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ શ્રીવાસ્તવ .(૧૯૭૯). ભાષાશિક્ષણ . નई दिल्ली : द मेकमिलन कम्पनी

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : B 101	પ્રશ્નપત્ર : શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : અંગ્રેજી Padagogy of school Subject-1 (English)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

Objectives

To enable Student teachers to...	1. Understand nature and importance of English Language 2. Understand challenges in teaching English in India. 3. Define the educational objectives of teaching English in terms of behavioral outcomes 4. Understand the planning for teaching and apply it in classroom 5. Develop an ability to acquire the basic skills of English Language 6. Understand the methods of language teaching and put them to use in real classroom situations

Theory

Unit	Points in unit	Teaching Learning Process	Marks weightage
1	Nature and Importance of English Language		25%
	1. Language as a means of communication. 2. Position and importance of English as language in India and Gujarat. 3. Aims and objectives of teaching English at the Primary, Secondary & Higher Secondary Level 4. Problems faced by Gujarati learner in learning English Language	Group Discussion and Presentation Assignment	
2	Planning of Language Teaching		25 %
	1. Meaning and Importance of Planning 2. Lesson Plans: Micro/Bridge/stray/Unit plan & ICT based plan 3. Teaching types of lesson plans: prose, poetry, grammar and composition	Workshop Peer learning and Classroom teaching	

3	Basic language skills & Teaching aids		25%
	1. Teaching of listening, speaking, reading and writing skill 2. Importance of teaching aids and materials in teaching of English. 3. Authentic materials, AV Aids/Radio/OHP, Computer , charts, Bulletin board & Language laboratory. 4. Use & Importance of Reference materials: reference books, online Dictionary, thesaurus and Encyclopedia	phonetics practice in the classroom Seminar Self Learning through library and internet	
4	Approaches, Methods & Techniques		25%
	1. Approaches of Teaching English: Structural, Communicative and eclectic approach 2. Methods of Teaching English: Grammar Translation Method and Direct Method, Task-based Learning & Project Based Learning(PBL) 3. Techniques of Teaching English: Narration, Discussion, Questioning, Demonstration, Listen & Do, Read & Say, Pictorial Illustration, realia.	Critical Analysis Group Discussion	

Practical Work (Any One)

1. Preparing task based plan for teaching English 2. Preparing communicative game. 3. Preparing a teaching aid for English Language Teaching along with Power Point Presentation (PPT) 4. preparing a report on resourceful website for teaching English(www.britishcouncil.org, www.emsenglish.com etc.)

REFERENCES

- Shrivastava, A. K. ***English Language Teaching: Methods, Tools & Techniques*** (2005, 1st Ed.) Book enclave, Jaipur (India).
- Laurence. James C. ***Changing Role of Teachers in Education:*** (2007) Rajat Publication, New Delhi.
- Eastwood, John. (2004). ***Oxford Practice Grammar*** with answers. New York: Oxford University Press
- Yadav, R. N. S. ***Teaching of English:*** (2002) Abhishek Publications, Chandigarh.
- Dash, Neena & Dash, M. ***Teaching English As An Additional language:*** (2007), ATLANTIC Publishers, New Delhi.
- Leech, Geoffrey & Svartvik, Jan. (2002). ***A Communicative Grammar of English.*** Delhi Pearson Education (Singapore) Pvt. Ltd.
- Natraj, S. (2005) ***Developing Communication Skills, A Handbook for Teachers & Learners of English,*** Vallabh Vidyanagar :Charutar Vidya Mandal
- Natraj, S. (2006). ***Learning to Teach.*** Vallabh Vidyanagar :Charutar Vidya Mandal
- Palmar, Richard. (2003) ***The Good Grammar Guide.*** New York: Routledge Taylor & Francis Group
- Indian Institute of Publishing. (2004). ***100 English Competency Tests.*** Chennai: Vijay Nocile imprints Pvt. Ltd.
- Krishnaswamy, N. (2000). ***Teaching English Grammar: a modern guide to an interactive approach.*** Chennai: T. R. Publications
- Mishra, R. C. ***Lesson Planning:*** (2007) A. P. H Publishing Corporation, New Delhi.
- Sasikuar, V & Dhamija, P. V. (2003) ***Spoken English: self-learning Guide to Conversation Practice.*** New Delhi: Tata McGraw-Hill Publishing Company Limited
- Tickoo, M. L. (2003). ***Teaching and Learning English: a sourcebook for Teachers and teacher-Trainers.*** New Delhi: Orient Longman Private Limited
- Wren, P. C. & Martin, H. (2003) ***High School English Grammar & Composition.*** New Delhi: S. Chand & Company Ltd. 2003

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: B 101	પ્રશ્નપત્ર: શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : વિજ્ઞાન Padagogy of school Subject-1 (Science)	કુલ ગુણ: 50 કેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	જીવનમાં વિજ્ઞાનનું સ્થાન અને મહત્ત્વ સમજે. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ વિજ્ઞાન શિક્ષણની જરૂરિયાત સમજે. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાના વિજ્ઞાનના અભ્યાસક્રમનો પરિચય મેળવે. વિજ્ઞાન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને સંરચનાત્મક અભિગમ જાણે અને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે. વિજ્ઞાન વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા અંગે સમજણ અને કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે. વિજ્ઞાનના વિવિધ એકમોને અનુરૂપ શૈક્ષણિક સાધન સામગ્રીનો ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	વિજ્ઞાન અને વિજ્ઞાન શિક્ષણ		20%
	વિજ્ઞાનની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ વિજ્ઞાન શિક્ષણની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ વિજ્ઞાનનો કક્ષાવાર પાઠ્યક્રમ અને અભ્યાસક્રમ ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરના વિજ્ઞાનના પાઠ્યક્રમનો તુલનાત્મક અભ્યાસ	જૂથ ચર્ચા સેમિનાર નિરીક્ષિત અભ્યાસ સ્વાધ્યાય	
2	વિજ્ઞાન શિક્ષણના મૂલ્યો, ધ્યેયો અને હેતુઓ		20%
	વિજ્ઞાન શિક્ષણના મૂલ્યો: સાંસ્કૃતિક, ઉપયોગિતાલક્ષી અને નિયામક (માનસ ઘડતર) માનવ વર્તનના ક્ષેત્રો અને વિજ્ઞાન શિક્ષણનાં ધ્યેયો વિજ્ઞાન શિક્ષણના હેતુઓ (જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય વગેરે) અને તેના વિશિષ્ટ હેતુઓ તથા સ્પષ્ટીકરણ ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ વિજ્ઞાન શિક્ષણના હેતુઓ	જૂથ ચર્ચા સેમિનાર સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા	
3	વિજ્ઞાન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ		30%
	વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં સંરચનાત્મક અભિગમ વિજ્ઞાન શિક્ષણની વિવિધ પદ્ધતિઓ: સંકલ્પના સંરચના (Concept Formation), નિદર્શન, પ્રયોગ, શોધ(Discovery), સમસ્યા ઉકેલ, જૂથ ચર્ચા, પ્રોજેક્ટ, ઘુરિસ્ટિક: સ્વરૂપ, ઉપયોગ, અને મર્યાદા વિજ્ઞાન શિક્ષણની પ્રયુક્તિઓ: નિદર્શન, નિરીક્ષણ, ઉદાહરણ, પ્રશ્નોત્તરી: સ્વરૂપ, ઉપયોગ, અને મર્યાદા	જૂથચર્ચા ચર્ચાસભા સેમિનાર	

4	વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા અને અધ્યયન- અધ્યાપન સામગ્રી		30%
	વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા : મહત્ત્વ, પ્રકાર, સ્થાન, રચના, ભૌતિક સુવિધાઓ અને બેઠક વ્યવસ્થા વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળાની વિશિષ્ટ સગવડો અને પ્રયોગશાળાની જાળવણી વિજ્ઞાનના અધ્યયન-અધ્યાપનમાં મલ્ટી મિડિયાનો વિનિયોગ વિજ્ઞાન અધ્યયન- અધ્યાપન સામગ્રીનો પરિચય: અધ્યાપન પોથી, કાર્યનોંધ પોથી, પ્રયોગનોંધ પોથી, ઇન્ટરનેટ આધારિત સામગ્રી	મુલાકાત, સર્વેક્ષણ વિજ્ઞાન શિક્ષકની મુલાકાત અને ડેડ સ્ટોક રજિસ્ટરની અભ્યાસ નોંધ ઇન્ટરનેટ પર સ્વઅધ્યયન સમીક્ષાત્મક નોંધ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

વિજ્ઞાનના પાઠ્યપુસ્તકોનો જૂથમાં વિવેચનાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો. ગ્રામ્ય અને શહેરી શાળાની પ્રયોગશાળાની મુલાકાત લઈ તેની સગવડો અને જાળવણી સંબંધી સર્વેક્ષણ કરી ચિત્રો સહિત અહેવાલ તૈયાર કરવો. કોઈ એક પ્રકરણ માટે કમ્પ્યુટર આધારિત ચિત્રો અને યુ ટ્યૂબ પરની ક્લીપિંગ એકઠી કરી નિદર્શન કરવું. કોઈ એક શાળાની મુલાકાત લઈ વિદ્યાર્થીઓની પ્રયોગનોંધ પોથીનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરે. શાળાના વિદ્યાર્થીઓમાં વિજ્ઞાનના કોઈ એક પ્રકરણની પાચારૂપ સંકલ્પનાઓની સમજણ તપાસવી.

સંદર્ભ સૂચિ

Dasgupta D.N.(1st Ed. 2004). Effective Teaching Techniques. Jaipur : Aavishkar Publishers, 807, Vyas Building, Chanra Rasta. Maitra Krishna (1st Ed. 1991), Teaching of Physics . New Delhi : Discovery Publishing House. Murray, John, Teaching Science at the secondary stage. London : A.S.E. Publication, 50 Albemarle street. કુલશ્રેષ્ઠ , એસ. પી., જીવ વિજ્ઞાન શિક્ષણ . મેરઠ : લાયન બુક ડિપો . ત્રિપાઠી મધુસુદન (1st Ed. 2007), શિક્ષણ તકનિકી ઓર પ્રવચન . નર્દ દિલ્લી : ઓમેગા પ્રકાશન , અક્ષરી રોડ , દરિયાગઞ . પાન્ડે શશિ કિરન , વિજ્ઞાન શિક્ષણ . નર્દ દિલ્લી : વાણી પ્રકાશન દરિયાગઞ . રાવત ડી.એસ. (6th Ed. 1971), વિજ્ઞાન શિક્ષણ . આગરા : વિનોદ પુસ્તક મઢીર . જોષી, એચ., લિખિયા, કે., શાહ, બી., શાહ, એચ., ભરૂચા, એન. (ત્રીજી આવૃત્તિ). (2004). વિજ્ઞાન અધ્યાપનનું પરિશીલન અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન. પટેલ, વી. જી.(પ્રથમ આવૃત્તિ, 1993), વિજ્ઞાન શિક્ષણનો નૂતન અભિગમ સુરત : સાહિત્ય સંકુલ.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: B 102	પ્રશ્નપત્ર: શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : સામાજિક વિજ્ઞાન Padagogy of School Subject – 1 (SocialScience)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. જીવનમાં સામાજિક વિજ્ઞાનનું સ્થાન અને મહત્ત્વ સમજે. 2. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની જરૂરિયાત સમજે. 3. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાના સામાજિક વિજ્ઞાનના અભ્યાસક્રમનો પરિચય મેળવે. 4. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને સંરચનાત્મક અભિગમ જાણે અને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે. 5. સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડ અંગે સમજ અને કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે. 6. સામાજિક વિજ્ઞાનના વિવિધ એકમોને અનુરૂપ શૈક્ષણિક સાધન સામગ્રીનો ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	સામાજિક વિજ્ઞાન અને સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણ		20%
	1. સામાજિક વિજ્ઞાનની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 2. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 3. સામાજિક વિજ્ઞાનનો કક્ષાવાર પાઠ્યક્રમ અને અભ્યાસક્રમ 4. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક સ્તરના સામાજિક વિજ્ઞાનના પાઠ્યક્રમનો તુલનાત્મક અભ્યાસ	જૂથ ચર્ચા સેમિનાર નિરીક્ષિત અભ્યાસ સ્વાધ્યાય	
2	સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણનાં મૂલ્યો, ધ્યેયો અને હેતુઓ		20%
	1. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણના મૂલ્યો: સાંસ્કૃતિક, ઉપયોગિતાલક્ષી અને નિયામક (માનસ ઘડતર) 2. માનવ વર્તનના ક્ષેત્રો અને સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણનાં ધ્યેયો 3. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણના હેતુઓ (જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય, અભિયોગ્યતા, રસ, વલણ, કદર) અને તેના વિશિષ્ટ હેતુઓ તથા સ્પષ્ટીકરણ 4. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણના હેતુઓ	જૂથ ચર્ચા સેમિનાર સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા	

3	સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ		30%
	1. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં સંરચનાત્મક અભિગમ 2. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની વિવિધ પદ્ધતિઓ: (સંકલ્પના સંરચના) (Concept Formation) : કુદરતી પ્રદેશ, આધાર, પ્રવાસ : સ્વરૂપ, ઉપયોગ, અને મર્યાદા 3. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની પ્રયુક્તિઓ : પાત્રાભિનય, કથન, ઉદાહરણ, પ્રશ્નોત્તરી : સ્વરૂપ, ઉપયોગ, અને મર્યાદા 4. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં પાઠ આયોજનનું મહત્ત્વ 5. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં માઈક્રો પાઠ, સેતુ પાઠ, પૂર્ણ પાઠ, પ્રવૃત્તિ - સમવાય પાઠ, લોકશિક્ષણ પાઠ, એકમ પાઠ	જૂથચર્ચા ચર્ચાસભા સેમિનાર	
4	સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડ અને અધ્યયન- અધ્યાપન સામગ્રી		30%
	1. સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડ : મહત્ત્વ, પ્રકાર, સ્થાન, રચના, ભૌતિક સુવિધાઓ અને બેઠક વ્યવસ્થા 2. સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડની વિશિષ્ટ સગવડો અને જાળવણી 3. સામાજિક વિજ્ઞાનના અધ્યયન-અધ્યાપનમાં બહુમાધ્યમ (મલ્ટી મિડિયા)નો વિનિયોગ 4. સામાજિક વિજ્ઞાન અધ્યયન- અધ્યાપન સામગ્રીનો પરિચય : એટલાસ, નકશાપોથી, પૃથ્વીનો ગોળો, ઇન્ટરનેટ આધારિત સામગ્રી	મુલાકાત, સર્વેક્ષણ સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષકની મુલાકાત અને ડેડ સ્ટોક રજિસ્ટરની અભ્યાસ નોંધ ઇન્ટરનેટ પર સ્વઅધ્યયન સમીક્ષાત્મક નોંધ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. સામાજિક વિજ્ઞાનના પાઠ્યપુસ્તકોનો જૂથમાં વિવેચનાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો. 2. ગ્રામ્ય અને શહેરી શાળાના સામાજિક વિજ્ઞાન ખંડની મુલાકાત લઈ તેની સગવડો અને જાળવણી સંબંધી સર્વેક્ષણ કરી ચિત્રો સહિત અહેવાલ તૈયાર કરવો. 3. કોઈ એક પ્રકરણ માટે કમ્પ્યુટર આધારિત ચિત્રો અને યુ ટ્યૂબ પરની ક્લીપિંગ એકઠી કરી નિદર્શન કરવું. 4. કોઈ એક શાળાની મુલાકાત લઈ વિદ્યાર્થીઓની નકશાપોથીની નોંધનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરે. 5. શાળાના વિદ્યાર્થીઓમાં સામાજિક વિજ્ઞાનના કોઈ એક પ્રકરણની પાયારૂપ સંકલ્પનાઓની સમજણ તપાસવી.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Dasgupta D.N.(2004). **Effective Teaching Techniques**. Jaipur : Aavishkar Publishers, 807, Vyas Building, Chanra Rasta.
2. ત્રિપાઠી , મધુસુદન . (2007). **શિક્ષણ તકનિકી ઓર પ્રવચન**. નર્ડ દિલ્લી : ઓમેગા પ્રકાશન , અક્ષરી રોડ , દરિયાબજાર
3. કાછીઆ, મનહર. (1986). **નાટ્યીકરણ દ્વારા વર્ગ - શિક્ષણ**. મોડાસા : શ્રી બી. ડી. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન
4. દવે, જયેન્દ્ર અને અને અન્ય (ત્રીજી આવૃત્તિ). (2004). **અધ્યયન અને અધ્યાપનનું પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન ..** અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
5. પાઠક, ઉપેન્દ્રભાઈ (પાંચમી આવૃત્તિ, 2009), **સમાજવિદ્યાનું અભિનવ અધ્યાપન** . અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન
6. પંડ્યા, પ્રતાપરાય અને અન્ય. (2007). **સમાજવિદ્યાનું આદર્શ અધ્યાપન** . અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: B 102	પ્રશ્નપત્ર: શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : સંસ્કૃત Padagogy of School Subject – 1 (Sanskrit)	કુલગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	જીવનમાં સંસ્કૃતનું મહત્ત્વ સમજે. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સંસ્કૃત શિક્ષણની જરૂરિયાત સમજે. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શાળા કક્ષાએ સંસ્કૃત અધ્યાપનના હેતુઓ અને સિદ્ધાંતોની સમજ મેળવે. સંસ્કૃત શિક્ષણની પદ્ધતિઓ, અને પ્રયુક્તિઓને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરવાની ક્ષમતા મેળવે. સંસ્કૃત એકમોને અનુરૂપ શૈક્ષણિક સાધન સામગ્રીનો નિર્માણ અને ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે. સંસ્કૃત વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી ભાષા પ્રયોગશાળા અંગે સમજણ અને કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	સંસ્કૃત ભાષાનું મહત્ત્વ અને સિદ્ધાંતો		20%
	સંસ્કૃત ભાષાની વિશેષતાઓ સંસ્કૃત ભાષાનું મહત્ત્વ(સાંસ્કૃતિક, સાહિત્યિક, અને રાષ્ટ્રીય એકતાના વિશેષ સંદર્ભમાં) હિન્દી અને ગુજરાતી ભાષાના વિકાસમાં સંસ્કૃતનું પ્રદાન સંસ્કૃત શિક્ષણના સિદ્ધાંતો	જૂથ ચર્ચા સેમિનાર નિરીક્ષિત અભ્યાસ વ્યાખ્યાન	
2	સંસ્કૃત શિક્ષણના હેતુઓ અને પાઠ આયોજન		20%
	ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક કક્ષાએ સંસ્કૃત શિક્ષણના ધ્યેયો માનવ વર્તનનાં ક્ષેત્રો(સંજ્ઞાનાત્મક, ભાવાત્મક અને મનોશારીરિક)ના સંદર્ભમાં સંસ્કૃત શિક્ષણના હેતુઓ: સંકલ્પના અને પ્રકાર પાઠ આયોજન: અર્થ, પ્રકાર, અને મહત્ત્વ પાઠ આયોજન કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવા યોગ્ય બાબતો	જૂથ ચર્ચા સેમિનાર સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા	

3	સંસ્કૃત શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ		30%
	1. સંસ્કૃત શિક્ષણમાં સંરચનાત્મક અભિગમ : અર્થ અને મહત્ત્વ. 2. સંસ્કૃત શિક્ષણની વિવિધ પદ્ધતિઓ(સંકલ્પના, લાક્ષણિકતા મહત્ત્વ અને મર્યાદાના સંદર્ભમાં) : પાઠશાલા, ભાંડારકર, પ્રત્યક્ષ, ભાષાન્તર, આગમન-નિગમન, અન્વય, અને પ્રોજેક્ટ. 3. સંસ્કૃત શિક્ષણની પ્રયુક્તિઓ(લાક્ષણિકતા અને ઉપયોગના સંદર્ભમાં): નિદર્શન, નિરીક્ષણ, ઉદાહરણ, પ્રશ્નોત્તરી, ગાન, અંતકડી, સ્પષ્ટીકરણ, તુલના, નાટ્યીકરણ	જૂથચર્ચા ચર્ચાસભા વ્યાખ્યાન સેમિનાર	
4			30%
	1. સંસ્કૃત શિક્ષણમાં ઉપયોગી સાધન-સામગ્રી: મહત્ત્વ, અને પ્રકાર 2. સાધન-સામગ્રીનાં નિર્માણ અને ઉપયોગ વખતે ધ્યાન રાખવા યોગ્ય બાબતો 3. ભાષા પ્રયોગશાળા :મહત્ત્વ, પ્રકાર, ભૌતિક સુવિધાઓ અને પ્રયોગશાળાની જાળવણી 4. સંસ્કૃત અધ્યયન-અધ્યાપનમાં મલ્ટી મિડિયાનો વિનિયોગ	મુલાકાત, સર્વેક્ષણ વિજ્ઞાન શિક્ષકની મુલાકાત અને ડેડ સ્ટોક રજિસ્ટરની અભ્યાસ નોંધ ઇન્ટરનેટ પર સ્વઅધ્યયન સમીક્ષાત્મક નોંધ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

1. ભાષાકીય કૌશલ્યોના વિકાસ માટે સહ-અભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન, ભાગીદારી તેમજ અહેવાલ પ્રસ્તુતીકરણ: વાવ-વિવાદ, અંતકડી, ભાષા ખેલ, સંવાદ શિબિર, પરિસંવાદ, વાર્તા કથન, ગાન અથવા શ્લોક પઠન, જોકસ, પ્રદર્શન, પ્રશ્નમંચ, સંસ્કૃત પત્રિકા પ્રકાશન. 2. સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકોનો જૂથમાં વિવેચનાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો. 3. ગ્રામ્ય અને શહેરી શાળાની મુલાકાત લઈ સંસ્કૃતના પ્રચાર પ્રસાર માટેની પ્રવૃત્તિઓનું સર્વેક્ષણ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો. 4. કોઇ એક પ્રકરણ માટે કમ્પ્યુટર આધારિત ચિત્રો અને યુ ટ્યૂબ પરની ક્લીપિંગ એકઠી કરી નિદર્શન કરવું. 5. વિવિધ ધોરણ માટે નિર્ધારિત સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકોમાં આપેલ પાઠ માટે જૂથમાં અલગ-અલગ સ્વ-નિર્મિત સાધન સામગ્રી તૈયાર કરી પ્રદર્શન આયોજિત કરવું. 6. સંસ્કૃત ભાષા સંબંધિત કોઇ એક સંસ્થા / વેબસાઈટ / બ્લોગ / સામયિકનો અભ્યાસ કરી તેનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ દર્શાવતું ભીંતપત્ર તૈયાર કરે.

સંદર્ભ સૂચિ

- મિત્તલ, એસ.(2013). સંસ્કૃત શિક્ષણ. મેરઠ, આર.આર.લાલ બુક ડિપોબેઝ મ બ્રિજ રોડ.
- સૈની, એસ. (2007). સંસ્કૃત શિક્ષણ, જયપુર-3, યૂનિવર્સિટી બુક હાઉસ(પ્રા.) લિ., 79, ચૌડા રાસ્તા.
- સફાયા, આર. (1990). સંસ્કૃત શિક્ષણ, ચણ્ડીઢ., હરિયાણા સાહિત્ય અકાદમી.
- શર્મા, પી. (2006). સંસ્કૃત શિક્ષણ, જયપુર, આસ્થા પ્રકાશન.
- આકુવાલા, સી.કે. (1956). સંસ્કૃતનું અભિનવ અધ્યાપન. અમદાવાદ, ભારત પ્રકાશન
- આકુવાલા, સી. કે. (1966). સંસ્કૃત શિક્ષણની હેન્ડબુક, અમદાવાદ, અનડા પ્રકાશન.
- દવે, જી. કે., ભોગાયતા, સી., અભ્યંકર, એસ., ચોટાલિયા, એમ. નકુમ, જી. અને વ્યાસ, બી. (2004). સંસ્કૃત અધ્યાપન. પરિશીલન, અમદાવાદ, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
- શર્મા, આર. એવઝૈન, એ. (2005). સંસ્કૃત શિક્ષણ, જયપુર, આવિષ્કાર પબ્લિશર્સ
- પાઠ્ઠેય, આર. (વિ.સા2022) સંસ્કૃત શિક્ષણ, આરા-2,વિનોદ પુસ્તક મન્દિર।
- Apte D. G., (N.A.) **Teaching of Sanskrit**, Bombay; Padma Publications.
Sharma, T.C. 92002), modern method of language teaching, Published by Sarup sons,

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: B 102	પ્રશ્નપત્ર: શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : ગણિત Padagogy of School Subject – 2 (Maths)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી ..	1. ગણિત શિક્ષણની સંકલ્પનાઓ અને મહત્વથી પરિચિત થાય. 2. ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકો, અભ્યાસક્રમો અને આયોજનને સમજે. 3. ગણિતમાં શિક્ષણ પદ્ધતિઓનો વર્ગખંડમાં ઉપયોગ કરવાનું કૌશલ્ય કેળવે. 4. ગણિતના શૈક્ષણિક સાધનો અને સંદર્ભ સાહિત્યની જાણકારી મેળવે. 5. નર્મતાલીમના ગણિત શિક્ષક તરીકે ગણિતની વિવિધ અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયાઓ (પ્રવૃત્તિઓ) જાણે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	ગણિત અને ગણિત શિક્ષણ		20%
	1. ગણિત અને ગણિતશિક્ષણની સંકલ્પના 2. રોજિંદા જીવનમાં ગણિતનું સ્થાન 3. ગણિતના પાઠ્યક્રમ અને અભ્યાસક્રમ	જૂથ ચર્ચા સેમિનાર નિરીક્ષિત અભ્યાસ સ્વાધ્યાય	
2	ગણિત શિક્ષણના ધ્યેયો અને હેતુઓ		20%
	1. ગણિત શિક્ષણના ધ્યેયો. (માનસ ઘડતર, ઉપયોગિતા, સાંસ્કૃતિક) 2. ગણિત શિક્ષણના હેતુઓ અને વિશિષ્ટ હેતુઓ અને મહત્વ. (જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોગ, કૌશલ્ય, અભિયોગ્યતા, રસ વલણ, કદર) 3. માધ્યમિક કક્ષાએ ગણિતશિક્ષણના હેતુઓ	જૂથ ચર્ચા સેમિનાર, સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા સ્વાધ્યાય	
3	ગણિત શિક્ષણમાં આયોજન		30%
	1. ગણિત શિક્ષણમાં દૈનિક, માસિક અને વાર્ષિક આયોજન 2. માઈક્રો પાઠ, સેતુ પાઠ, પ્રવૃત્તિ-સમવાય પાઠ, છૂટા પાઠ, એકમ પાઠના આયોજનની સમજ 3. ગણિત શિક્ષણમાં પ્રાયોગિક કાર્યનું આયોજન, ગણિતમાં લોક શિક્ષણ પાઠ	મુલાકાત, સર્વેક્ષણ જૂથચર્ચા ચર્ચાસભા સેમિનાર	

4	ગણિત શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ		30%
	1. સમસ્યા ઉકેલ પદ્ધતિ, આગમન-નિગમન પદ્ધતિ, પૃથક્કરણ-સંયોગીકરણ પદ્ધતિની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ 2. ગણિતમાં પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ 3. ગણિતમાં દૃઢીકરણ અને વિહંગાવલોકન 4. ગણિત શિક્ષણમાં મૌખિક કાર્ય અને ગૃહકાર્ય	મુલાકાત, સર્વેક્ષણ ઇન્ટરનેટ પર સ્વઅધ્યયન સમીક્ષાત્મક નોંધ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

1. ધોરણ - 8 ના ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકોનો જૂથમાં વિવેચનાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો. 2. ગ્રામ્ય અને શહેરી શાળાની મુલાકાત લઈ પ્રયોગશાળામાં ગણિતની સાધન સામગ્રી, તેની સગવડો અને જાળવણી સંબંધી સર્વેક્ષણ કરી ચિત્રો સહિત અહેવાલ તૈયાર કરવો. 3. કોઇ એક પ્રકરણ માટે કમ્પ્યુટર આધારિત ચિત્રો અને યુ ટ્યૂબ પરની ક્લીપિંગ એકઠી કરી નિદર્શન કરવું. 4. કોઈ એક શાળાની મુલાકાત લઈ વિદ્યાર્થીઓની ગણિત નોટબુકનો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરે. 5. શાળાના વિદ્યાર્થીઓમાં ગણિતના કોઇ એક પ્રકરણની પાયારૂપ સંકલ્પનાઓની સમજણ તપાસવી. 6. અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ ગણિતશાસ્ત્રીઓ વિશેની નોંધ તૈયાર કરવી 7. ગણિત સંબંધિત શિક્ષણ પાઠને કેન્દ્રમાં રાખી એક શૈક્ષણિક સાધન નિર્માણ કરવું અને તેનો (પાઠમાં) ઉપયોગ કરવો

સંદર્ભ સૂચિ

1. Devis Robert, B. Learning Mathematics. 2. Marjoran, D.T.E. (1974). Teaching Mathematics. London : Heinemann Education Books Ltd. 3. Sobel , Max and Maletsky (2nd Ed. 2008) Teaching Mathematics. New Jercey : Prentice Hall. 4. Wadhawa, Shalini (2000). Modern of Teaching. New Delhi : Sarup and sons, Ansari Road Dariya Gunj. 5. રાવત, એમ.એસ.(6TH Ed. 1971). ગણિત શિક્ષણ. આણંદ : વિનોદ પુસ્તક મંદિર. 6. સિંઘ, યોગેશકુમાર ઓર અર્ચનેશ શર્મા (2003) ગણિત શિક્ષણ-આધુનિક પદ્ધતિઓ. નई દિલ્હી : 7. એ.પી. એચ. પબ્લિસિંગ કોર્પોરેશન. 8. ઓઝા, અને અંતાણી. ગણિત બિરબલ. રાજકોટ : પ્રવીણ પુસ્તક ભંડાર. 9. જોશી, સેજપાલ, પરિખ, પટેલ અને નંદાણી. ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશિલન. અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન. 10. ભટ્ટ, પી.આર. ગણિતશાસ્ત્ર અધ્યાપન પદ્ધતિ(મોડ્યુલ, ભાગ-1,2) અમદાવાદ : આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી. 11. રાવલ, પટેલ, અને પટેલ, (2009-10). ગણિતનું અભિનવ અધ્યાપન. અમદાવાદ : નિરવ પ્રકાશન.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : C-101	પ્રશ્નપત્ર : વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ : ગુજરાતી Understanding Discipline and Subject - 1 (Gujarati)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. માતૃભાષાનાં શબ્દગત અને રૂપગત પરિવર્તનોને જાણે. 2. માતૃભાષાના સ્વર, વ્યંજન, અર્ધસ્વરની ઉચ્ચારણ પ્રક્રિયાને સમજે. 3. મધ્યકાલીન સર્જકોના સાહિત્યિક પ્રદાનને જાણે. 4. વિરામચિહ્નો લેખનમાં ઉપયોગ કરે. 5. જોડણીના નિયમો સમજે. 6. સંધિ પ્રક્રિયા વિશે જાણે. 7. વિભક્તિ, સંજ્ઞા, સંયોજક અને વિશેષણની સમજ મેળવે. 8. પાઠ્યપુસ્તકમાંની કૃતિઓની સ્વરૂપગત વિશેષતાઓ સમજે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	ગુજરાતી ભાષા વિકાસ, ધ્વનિઓ, ઉચ્ચારતંત્ર		15%
	1.1 ગુજરાતી ભાષાની વિકાસરેખા 1.2 ગુજરાતી ભાષાના ધ્વનિઓનું વર્ગીકરણ (સ્વર, વ્યંજન, અર્ધસ્વર) અને ઉચ્ચારતંત્ર	વ્યાખ્યાન નિદર્શન	
2	મધ્યકાલીન સર્જકોનું સાહિત્યક્ષેત્રે પ્રદાન		25%
	2.1 નરસિંહ 2.2 મીરાં 2.3 પ્રેમાનંદ 2.4 અખો	સેમિનાર સેમિનાર સેમિનાર સેમિનાર	
3	વ્યાકરણ		30%
	3.1 વિરામચિહ્નો અર્થ અને ઉપયોગ 3.2 જોડણીના નિયમો 3.3 વિભક્તિ 3.4 સંજ્ઞા અર્થ અને પ્રકાર	ચર્ચા વ્યાખ્યાન જૂથચર્ચા આગમન	

	3.5 વિશેષણ અર્થ અને પ્રકાર 3.6 સંધિ અર્થ અને પ્રકાર 3.7 સંયોજક અર્થ અને પ્રકાર	નિગમન આગમન નિગમન	
4	ધોરણ ૬, ૭ અને ૮ના ગુજરાતી વિષયનાં પ્રવર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકમાંથી ચૂંટેલી કૃતિઓનું સમીક્ષાત્મક અધ્યન		30%
	4.1 હિન્દ માતાને સંબોધન (પ્રાર્થનાગીત, ધો-૬) – 'કાન્ત' 4.2 મૂકસેવક મહારાજ (જીવનચરિત્ર, ધો-૬) – ધીરૂ પરીખ 4.3 ગુજરાત મોરી મોરી રે (ભિમિંગીત, ધો-૬)– ઊમાશંકર 4.4 હાઈસ્કૂલમાં (આત્મકથા, ધો-૭) – ગાંધીજી 4.5 ગ્રામમાતા (ખંડકાવ્ય, ધો-૭) – 'કલાપી' 4.6 જુમો ભિસ્તી (નવલિકા, ધો-૮) – 'ધૂમકેતુ' 4.7 દેશભક્ત જગદુશા (નાટક, ધો-૮) – રમણલાલ સોની 4.8 આજ આનંદ (લોકગીત, ધો-૮) 4.9 વળાવી બા આવી (સોનેટ, ધો-૮) – 'ઉશનસ' 4.10 નવા વર્ષના સંકલ્પો (નિબંધ, ધો-૮) – બકુલ ત્રિપાઠી	ગાન સ્વાધ્યાય પઠન સંવાદીકરણ ગાન સંવાદીકરણ નાટ્યીકરણ ગાન ગાન આદર્શવાચન	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

નોંધ – પ્રશિક્ષણાર્થીએ અધ્યાપક દ્વારા સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય વ્યક્તિગત/જૂથમાં કરવાનું રહેશે.

1. વાગ અવયવો અને તેની કામગીરી દર્શાવતું ભીંતપત્ર તૈયાર કરવું.
2. કોઈપણ એક સાહિત્યકારનાં જીવન-કવન વિશે હસ્તલિખિત અંક તૈયાર કરવો
3. વિરામચિહ્નો અને તેની ઉપયોગીતા દર્શાવતું પ્રેઝન્ટેશન તૈયાર કરવું.
4. જોડણીના નિયમો રજૂ કરતી હસ્તલિખિત પુસ્તિકા તૈયાર કરવી.
5. પાઠ્યપુસ્તકમાંથી વિવધ પ્રકારની સંજ્ઞાને ઓળખીને તેનું વર્ગીકરણ દર્શાવતી યાદી તૈયાર કરવી.
6. પાઠ્યપુસ્તકમાંથી વિવધ પ્રકારના વિશેષણને ઓળખીને તેનું વર્ગીકરણ દર્શાવતી યાદી તૈયાર કરવી.
7. પાઠ્યપુસ્તકમાંથી વિવધ પ્રકારની સંધિને ઓળખીને તેનું વર્ગીકરણ દર્શાવતી યાદી તૈયાર કરવી.
8. સંધિના નિયમોની મુદ્રિત પુસ્તિકા તૈયાર કરવી.
9. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું નાટક/વાર્તા/કાવ્યમાં રૂપાંતર કરવી.
10. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ / નાટ્યીકરણ કરવું.
11. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ / નાટ્યીકરણ / ગાન / પઠન કરી તેનું દશ્ય-શ્રાવ્ય મુદ્રણ કરવું.

સંદર્ભસૂચિ

1. (1999). ગુજરાતી ભાષાની જોડણી. ગાંધીનગર : ભાષા નિયામકની કચેરી
2. (2005). સાર્થ જોડણીકોશ (છઠ્ઠી આ.). અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
3. કોઠારી, જ.(૧૯૯૯). ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
4. જોશી, ક.(2011). પ્રારંભિક ગુજરાતી વ્યાકરણ (બીજી આ.). અમદાવાદ : શબ્દલોક
5. દવે, ર.(સં).(૨૦૦૬). ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ ૧-૨-૩-૪-૫-૬. અમદાવાદ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
6. દેસાઈ, ઊ.ધ.(2012). વ્યાકરણ વિમર્શ (બીજી આ.). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
7. નાયક, ર.સાં.(2004). જોડણી પ્રવેશ (સાતમી આ.). અમદાવાદ : અનડા
8. પટેલ, મો. અને અન્ય.(2004). ગુજરાતી વિષયવસ્તુનું અધ્યયન (પાંચમી આ.). અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ
9. પટેલ, મો. અને શેઠ, ચં.(2005). ગુજરાતીમાં વિરામચિહ્નો (બીજી આ.). અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
10. ભાંડારી, અ.(2013). ગુજરાતી વ્યવહારિક વ્યાકરણ (બીજી આ.). અમદાવાદ : અરુણોદય
11. વ્યાસ, કા.બ.(2014). ગુજરાતી ભાષા-ઉદગમ, વિકાસ અને સ્વરૂપ (ત્રીજી આ.). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
12. વ્યાસ, યો.(2011). ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ (ચોથી આ.). અમદાવાદ : નવસર્જન

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: C-101	પ્રશ્નપત્ર : વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ : અંગ્રેજી Understanding Discipline and Subject-1 (Gujarati)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

Instructional Objectives

To enable student teachers to...	1. comprehend and understand various parts of speech and use it in English. 2. comprehend and understand oral and written expressions. 3. comprehend and understand the textual content covered in Std 6, 7 & 8. 4. Study the units of English Text books of Std 6, 7 & 8 in detail.

Unit No.	Points of Unit	Teaching-Learning Process	Marks Waitage
1	PARTS OF SPEECH (11.25 Hour)		25 %
	1. Meaning and use of different parts of speech through communicative approach 2. Articles, Prepositions, Nouns, Pronouns, Verbs, Adverbs, Conjunctions & Interjections 3. Introductory "It" and "There" 4. Model Auxiliaries and their uses	Group Discussion and Presentation Assignment	
2	ORAL AND WRITTEN EXPRESSIONS		25 %
1. 1. 2. 3.	1. Elements of Oral Composition 2. Elements of Written Composition 3. Letter-writing and Paragraph- writing 4. Story telling and Story- writing from the guided points (Picture story and strip story)	Workshop Peer learning and Classroom teaching	
3	TEXTUAL CONTENTS OF STD 6,7 & 8 (13.50 Hour)		25%
	1. Analysis of the textual contents of std 6 2. Analysis of the textual contents of std 7 3. Analysis of the textual contents of std 8 4. Varieties of activities and exercises in std 6, 7 & 8	Assignment Peer and Group work Seminar	
4	Language Enrichment (09.00 Hour)		25%
	1. Development of skills and language materials 2. Meaning and use of language functions 3. Preparation and practice of language functions in classroom Teaching (std. 6, 7 & 8)	Critical analysis Group Discussion	

Practical Work (Any One)

1. Collecting Poems, education articles, proverbs and idioms.
2. Preparing different teaching – learning materials.
3. Preparing role-play with one language function.

REFERANCES

1. A.J. Thomson. Practical English Grammar. Press : Oxford University, Oxford.
 2. Czerniewska, Pam. (1997). Understanding Speech (Block 1). Great Britain : The Open University Press.
 3. Close, R.A. (1981). ***English as a foreign Language : Its constant grammatical problems*** (third Ed.). London : Unwin Hyman.
 4. Jarvie, Gordon. (1993). ***Bloomsbury Grammar Guide*** (First. Ed.). London : Bloomsbury.
 5. Murphy, Raymond. (1997). ***Essential English Grammar*** (Sec. Ed.). Cambridge : University Press.
 6. Prasad, Kameshwer. (2006). ***Essentials of English Grammar***. Jaipur : Shree Niwas Publications.
 7. Seidl, Jennifer. (1989). *English Idioms and How to use them*. Press, Oxford, London :Oxford University.
 8. Swan, Michael. (1995). ***Practice English Usage*** (Sec. Ed.). Oxford : Oxford University Press.
- Wehmeier, Sally, (1993). ***Oxford word power Dictionary***. Press : Oxford University Oxford.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: C 101	પ્રશ્નપત્ર: વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ : વિજ્ઞાન Understanding Discipline and Subject-1 (Science)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળા કક્ષા (ધોરણ-6,7 અને 8)ના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિષયવસ્તુમાં સમાવિષ્ટ સંકલ્પનાઓ, નિયમો, સિદ્ધાંતો તથા ખ્યાલો જાણે. 2. ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળા કક્ષા (ધોરણ-6,7 અને 8) ના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિષયવસ્તુમાં સમાવિષ્ટ સંકલ્પનાઓ, નિયમો, સિદ્ધાંતો તથા ખ્યાલો સમજે. 3. ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળા કક્ષા (ધોરણ-6,7 અને 8) ના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી 4. વિષયવસ્તુમાં સમાવિષ્ટ પ્રયોગો કરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	સામાન્ય વિજ્ઞાન		25%
	1. માપન 2. પર્યાવરણ : જાળવણી, પોષક શ્રેણી, પર્યાવરણીય સંતુલન 3. ઊર્જા : સંકલ્પના, સ્ત્રોતો, સ્વરૂપો, મહત્ત્વ, ઉપયોગ અને સૌર ઉપકરણો 4. બ્રહ્માંડ : સૂર્યમંડળ અને તારામંડળ	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય ચાર્ટ નિર્માણ ઇ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન પ્રદર્શન મુલાકાત	
2	ભૌતિક વિજ્ઞાન		25%
	1. ચુંબક, તેના પ્રકારો અને ગુણધર્મો 2. પ્રકાશ: અરીસા અને પરાવર્તન, વક્રઅરીસા, વક્રીભવન તથા લેન્સ 3. ઉષ્મા, ઉષ્મા અને તાપમાન તથા દહન 4. સાદાં યંત્રો અને ઉચ્ચાલન	પ્રાયોગિક કાર્ય પ્રાયોગિક કાર્ય નિરીક્ષિત અધ્યયન પ્રાયોગિક નિદર્શન	
3	રસાયણ વિજ્ઞાન		25%
	1. એસિડ, બેઇઝ અને ક્ષાર 2. તત્ત્વ, મિશ્રણ અને સંયોજન તથા અણુ રચના 3. પાણી અને પાણીના ગુણધર્મો 4. પદાર્થના સ્વરૂપો, પદાર્થોનું અલગીકરણ તથા વાયુઓની બનાવટ	પ્રાયોગિક કાર્ય ચાર્ટ નિરીક્ષિત અધ્યયન પ્રાયોગિક નિદર્શન	

4	જીવ વિજ્ઞાન		25%
	1. વનસ્પતિની ઓળખ: વનસ્પતિના અંગો તથા પુષ્પ અને ફળ 2. સજીવ-નિર્જીવ, સજીવનો એકમ કોષ તથા સૂક્ષ્મજીવો 3. પાચનતંત્ર, શ્વસનતંત્ર, રૂધિરાભિસરણતંત્ર અને ચેતાતંત્ર 4. કંકાલતંત્ર, સ્નાયુતંત્ર અને ઉત્સર્જનતંત્ર	કાર્યશાળા, મુલાકાત, જૂથકાર્ય પ્રાયોગિક ચાર્ટ નિર્માણ સ્વાધ્યાય	

પ્રયોગિક કાર્ય (ઓછામાં ઓછા પાંચ)

1. અનિયમિત આકારનો પથ્થર, લખોટી તથા તેલનું દળ અને કદ શોધી ઘનતા શોધવી. 2. બહિર્ગોળ અરીસાથી જુદા જુદા અંતરે મૂકેલી વસ્તુના પ્રતિબિંબોનો અભ્યાસ કરવો. 3. અંતર્ગોળ અરીસાથી જુદા જુદા અંતરે મૂકેલી વસ્તુના પ્રતિબિંબોનો અભ્યાસ કરવો. 4. રાસાયણિક કસોટી કરી જુદાજુદા પદાર્થોનું એસિડ, બેઇઝ અને ક્ષારમાં વર્ગીકરણ કરવું. 5. પ્રયોગશાળામાં ઓક્સિજન વાયુ બનાવી તેના ગુણધર્મો ચકાસવા. 6. પ્રયોગશાળામાં કાર્બનડાયોક્સાઇડ વાયુ બનાવી તેના ગુણધર્મો ચકાસવા. 7. કંકાલતંત્રની એનિમેશન સીડી બનાવી વર્ગસમક્ષ નિદર્શન કરાવવું. 8. ડુંગળીના કોષની સ્લાઇડ બનાવી અવલોકન કરી અભ્યાસ કરવો. 9. ગાલના કોષની સ્લાઇડ બનાવી અવલોકન કરી અભ્યાસ કરવો. 10. બંધિયાર પાણીના નમૂનાનું સૂક્ષ્મદર્શક યંત્ર વડે અવલોકન કરી અભ્યાસ કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી (ધોરણ-6 થી 8) . ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 2. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી પ્રયોગનોંધપોથી (ધોરણ-6 થી 8). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 3. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી . (ધોરણ-6 થી 8) શિક્ષક આવૃત્તિ. (2012). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 4. શૈક્ષણિક વેબસાઇટ : www.emc.maricopa.edu www.chemistry.mcmaster.ca www.nyu.edu

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: C 102	પ્રશ્નપત્ર: વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ : સામાજિક વિજ્ઞાન -2 Understanding Discipline and Subject - 2 (SocialScience Science)	કુલ ગુણ: 50 કેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	1. ઈતિહાસ અને માનવજીવન વિશે સમજે. 2. નકશાપૂર્તિનું કૌશલ્ય કેળવે. 3. ગુજરાત રાજ્યનું સ્થાન, સીમા અને ભૂપૃષ્ઠ અને આબોહવા વિશે સમજ કેળવે. 4. ભારત દેશનું સ્થાન, સીમા અને ભૂપૃષ્ઠ, આબોહવા અને લોકજીવનની માહિતી મેળવે. 5. ભારતના બંધારણનાં મુખ્ય લક્ષણો વર્ણવે. 6. રાષ્ટ્રીય અને સ્થાનિક સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓએ આપેલા યોગદાનને સમજે. 7. જાહેર મિલકતની જાળવણી કરે. 8. રાષ્ટ્રીય એકતા અને અખંડિતતા પ્રત્યે પ્રતિબદ્ધ થાય. 9. ધાર્મિક-સામાજિક જાગૃતિ અને ભારતીય અર્થવ્યવસ્થાનાં લક્ષણો તારવે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	ઈતિહાસ અને સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ		25 %
	1. ઈતિહાસ જાણવાના સ્રોત, માનવ - સ્થાયી જીવનની શરૂઆત અને પ્રાચીન સમાજજીવન 2. પ્રાચીન નગરો- બે મહારાજ્ય, મધ્યયુગનાં સ્થાપત્યો અને મધ્યયુગનું દિલ્લી દર્શન 3. શાસન વ્યવસ્થા : મહાજનપદ સમયની, સમ્રાટ અશોક, ગુપ્ત સામ્રાજ્ય, મધ્યયુગ, મુગલ સામ્રાજ્ય, મધ્યયુગીન ગુજરાત, વેપારી શાસકો 4. ભારતમાં યુરોપિયન પ્રજાનું આગમન અને અંગ્રેજી શાસન, 1857 નો સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ, ધાર્મિક-સામાજિક જાગૃતિ, ઈશ્વર સાથે અનુરાગ, ભારતમાં રાષ્ટ્રવાદ, ભારતના ક્રાન્તિવીરો, મહાત્મા માર્ગો, આઝાદી અને સ્વતંત્ર ભારત	ઈતિહાસ સંસ્કૃતિ સંગ્રહાલયની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય ગ્રંથાલયની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન	

2	ભૂમિ, લોકો અને આબોહવા		25 %
	1. પૃથ્વી : નકશો, આપણું ઘર, આપણી આસપાસ, પૃથ્વી ફરે છે, સ્થળ અને સમય, આબોહવાકીય ફેરફારો, પ્રાકૃતિક પ્રકોપો, આપત્તિ અને વ્યવસ્થાપન, પર્યાવરણ અને પ્રદૂષણ 2. ખંડ : આફ્રિકા અને એશિયા, અજાયબ ખંડ એન્ટાર્કટિકા 3. ભારત : સ્થાન, સીમા વિસ્તાર અને ભૂપૃષ્ઠ, આબોહવા અને કુદરતી સંસાધન, માનવ સંસાધન, ખેતી, ઉદ્યોગ અને પરિવહન, લોકજીવન, વિવિધતામાં એકતા 4. ગુજરાત : સ્થાન, સીમા અને ભૂપૃષ્ઠ, આબોહવા અને કુદરતી સંસાધન, ગુજરાતની ખેતી, ઉદ્યોગ અને પરિવહન, આપણે ગુજરાતી	નકશાપૂર્તિ ઈ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન ગ્રંથાલયની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષક સાથે આંતરક્રિયા (Interaction)	
3	આધુનિક રાષ્ટ્રનું નિર્માણ		25%
	1. ભારતનું બંધારણ 2. સરકાર, લોકશાહી દેશમાં સંસદની ભૂમિકા, રાજ્યની શાસન વ્યવસ્થા, સ્થાનિક સરકાર ગ્રામીણ - શહેર 3. અદાલતો, સર્વોચ્ચ અદાલત 4. નાગરિકતા, સિક્કાની બંને બાજુ, જાહેર મિલકત	ગ્રામ પંચાયત કાર્યાલય- મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની ની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન - વડી અદાલતની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન	
4	સંયુક્ત રાષ્ટ્રો અને અર્થ વ્યવસ્થા		25%
	1. સંયુક્ત રાષ્ટ્રો (UN) 2. આપણી અર્થ વ્યવસ્થા 3. ભારતની સમસ્યાઓ અને ઉપાય 4. બજારમાં ગ્રાહક	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા જૂથચર્ચા પ્રત્યક્ષકાર્ય -ગુર્જરી બજારની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન ગ્રાહક સુરક્ષા કેન્દ્રની મુલાકાત	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. ગુજરાત અને ભારતના નકશામાં સંબંધિત વિગતોની પૂર્તિ કરવી.
2. ઇતિહાસ સંસ્કૃતિ સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
3. ગ્રંથાલયનાં ઇતિહાસ વિભાગનાં પુસ્તકોનો આધાર લઈ અભ્યાસ નોંધ તૈયાર કરવી.
4. ગ્રામ પંચાયત કાર્યાલયની મુલાકાત લઈ સરપંચ અને વોર્ડના સભ્યો સાથે વાર્તાલાપ કરી અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી.
5. અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના કોઈ એક ઝોનની મુલાકાત લઈ અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી.
6. ગુર્જરી બજારની મુલાકાત લઈ અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી.
7. ગ્રાહક સુરક્ષા કેન્દ્રની મુલાકાત લઈ અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Census of India (2011). New Delhi : Registrar General India
2. Bharadwaj, Manish (2011). **Provisional Population Totals Census of India – 2011.** New Delhi
3. દેસાઈ, ધનવંતભાઈ અને કાલરી. **અર્વાચીન ભારતનો ઇતિહાસ**
4. પંચોળી, મનુભાઈ. **આપણો વારસો અને વૈભવ, સંસ્કાર સાહિત્ય મંદિર**
5. શાહ, બી. સી., **ભારતમાં પંચાયતી રાજ.** અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
6. ભટ્ટ, અશ્વિની (અનુ.). **અર્ધી રાતે આઝાદી**
7. ગાંધીજી., (સં. આર. કે. પ્રભુ). (6 ઠી આવૃત્તિ , 2006) **મારા સ્વપ્નનું ભારત .**અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર
8. ગાંધીજીના રચનાત્મક કાર્યક્રમો
9. **સામાજિક વિજ્ઞાન (ધોરણ : 6-7-8)**, ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્ય પુસ્તક મંડળ

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: C 102	પ્રશ્નપત્ર: વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ : સંસ્કૃત - 2 Understanding Discipline and Subject - 2 (Sanskrit)	કુલગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	સંસ્કૃત ભાષાના વિવિધ વર્ણો, તેના ઉચ્ચારણ સ્થાનો અને સંજ્ઞાનો પરિચય મેળવે. સર્વનામ અને સંધિની સમજ પ્રાપ્ત કરે. વૈદિક સંસ્કૃત સાહિત્યનો પરિચય પ્રાપ્ત કરે. ઘોરણ 6, 7 અને 8 નાં સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકોની સમજ મેળવે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	સંસ્કૃત ભાષાનાં વર્ણો, તેના ઉચ્ચારણ સ્થાન અને સંજ્ઞા		20%
	સંસ્કૃત ભાષાના વર્ણો (સંકલ્પના, પ્રકાર અને તેના ઉદાહરણ : સ્વર અને વ્યંજન વર્ણ) ઘોષ અને અઘોષ વર્ણ અલ્પપ્રાણ અને મહાપ્રાણ વર્ણ વર્ણોનું ઉચ્ચારણ સ્થાન (સૂત્ર, વ્યાખ્યા અને ઉદાહરણ) સંજ્ઞા: સંકલ્પના અને પ્રકાર(સ્વરાંત અને વ્યંજનાંત, સંબંધિત શબ્દરૂપો: બાલ , શાલા , ભૂમિ , નદી , હરિ , અસ્મદ , યુષ્મદ , યદ , ઇતત્ત્વ તત્ત્વ કિમ્ત્વ અને રાજનત્વ)	જૂથ ચર્ચા નિરીક્ષિત અભ્યાસ પ્રદર્શન વ્યાખ્યાન	
2	સર્વનામ અને સંધિ		20%
	સર્વનામ: સંકલ્પના અને પ્રકાર સંધિ: સંકલ્પના અને પ્રકાર સ્વર સંધિ: સંકલ્પના, પ્રકાર(દીર્ઘ , ણુણ , યણ , અને વૃદ્ધિ) અને નિયમ વ્યંજન સંધિ: સંકલ્પના, અને નિયમ	જૂથ ચર્ચા સેમિનાર સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા	
3	સંસ્કૃત સાહિત્ય અને સાહિત્યકાર		30%
	સંસ્કૃત સાહિત્યની લાક્ષણિકતાઓ વૈદિક સાહિત્યનો પરિચય (ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ, સામવેદ, અથર્વવેદ) ઇશોપનિષદ અને કઠોપનિષદનો પરિચય વૈદિક સાહિત્યનાં મહત્ત્વપૂર્ણ સૂક્તિવાક્યો અને તેની વ્યાખ્યા	જૂથચર્ચા ટીમટીચિંગ પ્રશ્નોત્તરી નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય	

4	ઉચ્ચ પ્રાથમિક કક્ષા માટે નિર્ધારિત પાઠ્યપુસ્તકો આધારિત અનુવાદ, સારાંશ અને પ્રશિષ્ટ બાબતો		30%
	ભાષાંતર અને સારાંશ: ધોરણ 6, 7 અને 8 ના સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકમાંથી. સુભાષિત શ્લોકોની વ્યાખ્યા: વિદ્યા, સત્સંગતિ, ગુરુ, અને પરોપકાર 1 થી 100 સુધીની સંખ્યાઓનું સંસ્કૃત રૂપ અને સ્મૃત્તો ઉપયોગ પાઠ્યપુસ્તકમાં આપેલ સૂક્તિવાક્યોનો અર્થ વિસ્તાર	જૂથચર્ચા ટીમટીચિંગ ગાન ઇન્ટરનેટ પરથી સ્વઅધ્યયન અને સમીક્ષાત્મક નોંધ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

વર્ણ પરિચયનો કોઠો તૈયાર કરવો વિવિધ વર્ણોનાં ઉચ્ચારણ સ્થાન દર્શાવતો સ્વરતંત્રીનો ચાર્ટ તૈયાર કરવો. સંધિની સંકલ્પના અને તેના પ્રકારોને રજૂ કરતો વૃક્ષાત્મક ચાર્ટ તૈયાર કરવો. અધ્યાપક સૂચિત વૈદિક સાહિત્યના વિભાગ સંબંધિત ઉત્તર સાથે વસ્તુનિષ્ઠ પ્રકારના પ્રશ્નસંચયિકાની રચના કરવી. સહ-અભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન, ભાગીદારી તેમજ અહેવાલ પ્રસ્તુતીકરણ: વાવ-વિવાદ, અંતકડી, ભાષા ખેલ, સંવાદ શિબિર, પરિસંવાદ, વાર્તા કથન, ગાન અથવા શ્લોક પઠન, જોક્સ, પ્રદર્શન, પ્રશ્નમંચ, સંસ્કૃત પત્રિકા પ્રકાશન. અધ્યાપક નિર્દેશિત સંસ્કૃત સંવાદમાં ઉપયોગી એવા 500 શબ્દો ધરાવતા શબ્દકોશની રચના. ધોરણ 9 અને 10 ના પાઠ્યપુસ્તકમાંથી સૂચિત કોઈ એકમ માટે ચિત્રવાર્તા તૈયાર કરવી.

સંદર્ભ સૂચિ

જૈન, એસ. (1998). સંસ્કૃત પ્રવેશિકા, વારાણસી, સરસ્વતી પ્રકાશન. પાઠે, એચ. એવઞ્ચ્યાસ, એસ. (1998). સંસ્કૃત સાહિત્ય કી રૂપરેખા, કાનપુર, સાહિત્ય નિકેતન. ઉપાધ્યાય, એ. એમ.(1998). પ્રશિષ્ટ સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ, અમદાવાદ: યૂનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ ભટ્ટ, વી. એમ, (2008). સંસ્કૃત વાક્ય સંરચના, અહમદાબાદ: સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર. શાસ્ત્રી, સી. એલ. (2001). સંસ્કૃત વાંગમયનો ઇતિહાસ. અહમદાબાદ,સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર. નોટિયાલ, સી. (1972). અનુવાદ ચદ્રિકા, દિલ્લી, મોતીલાલ બનારસીદાસ. નકુમ., જી. (2004). સંસ્કૃત વ્યાકરણ વિચાર, અમદાવાદ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન. પાન્ડેય, એસ. (1998). હિન્દી સંસ્કૃત શબ્દકોષ, નઈ દિલ્લી સંસ્કૃત ભારતી.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: C 102	પ્રશ્નપત્ર: વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ : ગણિત -2 Understanding Discipline and Subject - 2 (Maths)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળા કક્ષા (ઘોરણ-6 થી 8) ના ગણિત વિષયવસ્તુના સૈદ્ધાંતિક પાસામાં પારંગતતા પ્રાપ્ત કરે. 2. ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળા કક્ષા (ઘોરણ-6 થી 8) ના ગણિત વિષયવસ્તુના પ્રાયોગિક પાસાનાં કૌશલ્યો હસ્તગત કરે. 3. ગણિતનો વ્યવહારમાં ઉપયોગ સમજે. 4. સંખ્યા સંહિત અને ઘાત-ઘાતાંક વિશે સમજે. 5. ભૂમિતિનું અધ્યાપન કરવાનું કૌશલ્ય કેળવે. 6. ક્ષેત્રફળ, ઘનફળ અને રચનાઓ દોરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	ગણિતનો વ્યવહારમાં ઉપયોગ		25 %
	1. બેંક અને તેને સંબંધિત બાબતોની સમજ 2. વ્યાજ, વ્યાજના પ્રકાર તથા વ્યાજ ગણતરીની રીતો 3. નફો-ખોટ 4. ગુણોત્તર અને પ્રમાણ 5. ક્ષેત્રફળની સંકલ્પના તેમજ નિયમિત ભૌમિતિક આકારોનું ક્ષેત્રફળ 6. ઘનફળની સંકલ્પના તેમજ ભૌમિતિક આકારોનું ઘનફળ	બેંકની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય પ્રાયોગિક કાર્ય	
2	સંખ્યા સંહિત અને ઘાત-ઘાતાંક		25 %
	1. વિવિધ સંખ્યા ગણ અને તેના ગુણધર્મોની સમજ 2. પૂર્ણાંક સંખ્યાઓ, અપૂર્ણાંક અને દશાંશ અપૂર્ણાંક 3. ઘાત-ઘાતાંક અને સંમેય ઘાતાંક 4. વાસ્તવિક અસંમેય સંખ્યાઓનું સંખ્યા રેખા ઉપર નિરૂપણ 5. ગણ અને ગણ ક્રિયા	ચાર્ટ નિર્માણ ઈ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા	

3	બીજ ગણિતની સંકલ્પનાઓ, મૂળભૂત સિદ્ધાંતો અને વિવિધ અભિગમો		25%
	બીજગણિતની પાયાની સંકલ્પનાઓ (નિર્બંધ વાક્ય, ચલ, પદાવલી, સમીકરણ, બહુપદી વગેરે) કૌંસ, સમીકરણ તેમજ બહુપદીઓ પદાવલીઓનો ગુરુત્તમ સાધારણ અવયવ અને લઘુત્તમ સાધારણ અવયવી પદાવલીઓના વિસ્તરણ અને અવયવીકરણ સંમેય પદાવલીઓ	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા જૂથ અધ્યયન	
4	ભૂમિતિનું અધ્યાપન		25%
	ભૂમિતિનું માળખું અને ભૂમિતિની પ્રાથમિક સંકલ્પનાઓ(બિંદુ, રેખા, સમતલ કિરણ, રેખા ખંડ, ત્રિકોણ) ખૂણાઓ, ત્રિકોણ, લંબરેખાઓ અને સમાંતર રેખાઓ વર્તુળ અને તેનું ક્ષેત્રફળ વિવિધ ભૌમિતિક રચનાઓનું નિરૂપણ	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા જૂથચર્ચા પ્રત્યક્ષકાર્ય	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

ધોરણ-6 થી 8 ના વાર્ષિક પરીક્ષાના કોઈ ત્રણ પ્રશ્નપત્રોનું લેખન વિવિધ પ્રકારના આલેખો તૈયાર કરવા. (કોઈ પણ ત્રણ) વિવિધ પ્રકારની રચનાઓ દોરવી. (કોઈ પણ ત્રણ) કોઈ ચોક્કસ ભૌમિતિક આકારનું ક્ષેત્રફળ અને ઘનફળ શોધવું. (આજુબાજુના પર્યાવરણમાંથી ભૌમિતિક આકારનું ક્ષેત્રફળ અને ઘનફળ શોધવું.)

સંદર્ભ સૂચિ

ધોરણ-1 થી 12. ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકો ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. ધોરણ-1 થી 12. ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકો New Delhi : CBSE ધોરણ-1 થી 12. ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકો New Delhi : નવોદય વિદ્યાલય. ઓઝા, અને અંતાણી. ગણિત બિરબલ રાજકોટ : પ્રવીણ પુસ્તક ભંડાર.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A-201	પ્રશ્નપત્ર : બાલ્યાવસ્થા અને વિકાસ - 2 Childhood and Growing Up - 2	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી...	1. મનોવિજ્ઞાન અને શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર જાણે 2. માનવવિકાસના વિવિધ તબક્કાઓના સંદર્ભમાં તરુણ અધ્યેતાના વિકાસની સમજમેળવે 3. અધ્યયન સિદ્ધાંતો અંતર્ગત અધ્યયન પ્રક્રિયાઓ વિશે સમજે. 4. અભિપ્રેરણા અને અધ્યયન સંક્રમણ વિશે સમજે. 5. બુદ્ધિ, બુદ્ધિના સિદ્ધાંતો, અભિયોગ્યતા અને વ્યક્તિત્ત્વ વિશે સમજે. 6. વ્યક્તિગત તફાવતો, અપવાદરૂપબાળકો, અનુકૂળ અને માનસિક સ્વાસ્થ્યનું મહત્ત્વ સમજે. 7. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન વિષયક મેળવેલ જ્ઞાનનો અધ્યયન અધ્યાપન દરમિયાન ઉપયોગ કરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	મનોવિજ્ઞાન અને અધ્યેતાનું સ્વરૂપ		25%
	1. મનોવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર 2. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની શિક્ષક માટે ઉપયોગિતા 3. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની અભ્યાસ પદ્ધતિઓ (વ્યક્તિ અભ્યાસ અને સામાજિકતામિતિ) 4. વૃદ્ધિ અને વિકાસ : સંકલ્પના અને તફાવત, વૃદ્ધિ અને વિકાસને અસર કરતાં પરિબળો 5. તરુણવસ્થા : લક્ષણો, તરુણવસ્થામાં વિવિધ પ્રકારનો વિકાસ, જરૂરિયાતો અને સમસ્યાઓ 6. જાતીય શિક્ષણ અને તરુણોના માર્ગદર્શનની સામાન્ય બાબતો	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય જૂથ અધ્યયન	
2	અધ્યયન, અભિપ્રેરણા અને અધ્યયન સંક્રમણ		25%
	1. અધ્યયન : સ્વરૂપ, અધ્યયનના સિદ્ધાંતો અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો (પાવલોવ, સ્કિનર, થોર્નડાઈક અને કોહલર) 2. અભિપ્રેરણા : સંકલ્પના, અભિપ્રેરણાને અસર કરતાં પરિબળો અને મહત્ત્વ 3. મેસ્લો અને મેકલેલેન્ડના અભિપ્રેરણાના સિદ્ધાંત 4. અધ્યયન સંક્રમણ : સંકલ્પના, પ્રકાર અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય	

3	બુદ્ધિ, અભિયોગ્યતા અને વ્યક્તિત્વ		25%
	1. બુદ્ધિ – ટર્મન, ગિલફોર્ડ અને ગાર્ડનરના સિદ્ધાંતો 2. બુદ્ધિમાપન : શાબ્દિક અને અશાબ્દિક બુદ્ધિમાપન, ગુજરાતમાં ઉપલબ્ધ બુદ્ધિ કસોટીઓનો પરિચય 3. અભિયોગ્યતા : સંકલ્પના, મહત્ત્વ, અભિયોગ્યતા કસોટીઓ અને તેની ઉપયોગિતા 4. વ્યક્તિત્વ : સંકલ્પના, પ્રકારો અને વ્યક્તિત્વ વિકાસને અસર કરતાં પરિબળો	ક્ષેત્ર મુલાકાત પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય	
4	વ્યક્તિગત તફાવતો, અપવાદરૂપ બાળકો અને અનુકૂળન	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય જૂથ અધ્યયન	25%
	1. વ્યક્તિગત તફાવતો : સંકલ્પના, પ્રકારો, કારણો અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ, વ્યક્તિગત તફાવતના ક્ષેત્રો : બુદ્ધિ અને અભિયોગ્યતા 2. અપવાદરૂપ બાળકો : સંકલ્પના, વર્ગીકરણ અને બાળકો માટે શૈક્ષણિક વ્યવસ્થા 3. અનુકૂળન અને અપાનુકૂળન : સંકલ્પના અને લક્ષણો, અપાનુકૂળનનાં કારણો, શાળામાં અનુકૂળન 4. બચાવ પ્રયુક્તિઓ : અર્થ અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ (પ્રક્ષેપણ, તાદાત્મ્ય, ક્ષતિપૂર્તિ, યૌક્તિકીકરણ, પીછેહઠ અને ઊર્ધ્વીકરણ) 5. માનસિક સ્વાસ્થ્ય : સંકલ્પના અને શિક્ષકની ભૂમિકા.		

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. કોઈ એક વર્ગખંડના તરુણોની મૂંઝૂકવણો જાણી તેના ઉકેલ સૂચવતો અહેવાલ તૈયાર કરવો. 2. કોઈ એક બુદ્ધિ કસોટી / અભિયોગ્યતા કસોટીની અજમાયશ કરી પરિણામોનો વિશ્લેષણાત્મક અહેવાલ તૈયાર કરવો. 3. ઉત્તર બુનિયાદી વિદ્યાલયના કોઈ એક વિદ્યાર્થીનો વ્યક્તિ અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો. 4. ઉત્તર બુનિયાદીવિદ્યાલયનીઆયોજિત મુલાકાતલઈ વિદ્યાકીયબાબતો અંગે અહેવાલ તૈયાર કરવો

સંદર્ભસૂચિ

1. Agrawal, Pushpa. (1993). Children's Education and Maturation Process. New Delhi : Deep & Deep Publications. 2. Dash, Murlidhar. (1998). Educational Psychology. New Delhi : Deep & Deep Publications 3. John,D. (1971). Towards Community mental health. Sutherland USA : Tavistok Publicatio 4. Morse, Williams & Others. (1970, 3rd Ed.). Psychology & Teaching. Bombay : D.B. Tarapolwala Sons & Co. 5. પાઠક, આર. પી.(2007). શિક્ષા મનોવિજ્ઞાન એક પરિચય. નई દિલ્લી : રાધા પબ્લિકેશન. 6. મિશ્રા, મહેન્દ્રકુમાર (2007). શિક્ષા મનોવિજ્ઞાન. જયપુર : યુનિવર્સિટી બુક હાઉસ પ્રા. લિ. 7. દેસાઈ, કે. જી.(1994, દ્વિતીય આવૃત્તિ). શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત. 8. પટેલ, ચંદ્રકાન્ત .(1975). બાલ મનોવિજ્ઞાન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત. 9. પરીખ, બી.એ..(1989). પ્રગત સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ. 10. શાહ, ગુણવંત. અને પંડ્યા, કુલીન .(1993 ત્રીજી આવૃત્તિ). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત. 11. હરલોક, બી. અનુવાદ કાનાવાલ, એસ.સી.(1975). વિકાસલક્ષી મનોવિજ્ઞાન અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: A 202	પ્રશ્નપત્ર : સમકાલીન ભારત અને શિક્ષણ - 2 Contemporary India and Education - 2	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	ભારતીય સમાજની શૈક્ષણિક સ્થિતિની સમજ મેળવે. વિવિધ શિક્ષણ પંચોની ભલામણો વિશે જાણે. શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ ક્ષેત્રે ગુણવત્તા સુધારણા માટેની સંસ્થાઓનું પરિચય મેળવે. શિક્ષણ અને અર્થશાસ્ત્ર વચ્ચેનો સંબંધ સમજે

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	ભારત અને ગુજરાતની શૈક્ષણિક સ્થિતિનો તુલનાત્મક અભ્યાસ		25%
	ગુજરાત રાજ્યની પ્રાથમિક અને માધ્યમિક કક્ષાની શૈક્ષણિક સ્થિતિ (સાક્ષરતા દર, નામાંકન દર, શાળા વિદ્યાર્થી દર, વિદ્યાર્થી - શિક્ષકદર સંદર્ભે) ભારતની પ્રાથમિક અને માધ્યમિક કક્ષાની શૈક્ષણિક સ્થિતિ (સાક્ષરતા દર, નામાંકન દર, શાળા વિદ્યાર્થી દર, વિદ્યાર્થી - શિક્ષક દરસંદર્ભે) શિક્ષણના પ્રચાર પ્રસારમાં શિક્ષકની ભૂમિકા	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યયા પ્રદર્શન પરિસંવાદ	
2			25%
	વિવિધ શિક્ષણ પંચો/સમિતિઓ આઝાદી પૂર્વના પંચો/સમિતિઓ(હંટર, વર્ધા શિક્ષણ સમિતિ,) આઝાદી પછીના પંચો/સમિતિઓ(કોઠારી પંચ, Revised National Policy on education(Rammurti committee1992),)	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યયા પ્રદર્શન પરિસંવાદ	
3			25%
	ગુણવત્તા સુધારણાના માટેની શિક્ષણ-પ્રશિક્ષણની સંસ્થાઓ રાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ (પરિચય અને કાર્ય): NCERT, NCTE, રાજ્ય કક્ષાની સંસ્થાઓ(પરિચય અને કાર્ય) : GCERT, DIET, IASE, CTE	મુલાકાત નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય પ્રદર્શન પરિસંવાદ	

4	શિક્ષણ અને અર્થવ્યવસ્થા		25%
	1. શિક્ષણશાસ્ત્ર અને અર્થશાસ્ત્રવચ્ચેનો સંબંધ 2. અર્થવ્યવસ્થા પર શિક્ષણનો પ્રભાવ 3. રાષ્ટ્રીય અંદાજપત્ર માં શિક્ષણ માટેની જોગવાઈ 4. પ્રાદેશિક અંદાજપત્ર માં શિક્ષણ માટેની જોગવાઈ	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય પ્રદર્શન પરિસંવાદ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. શિક્ષણ માટે રચાયેલી વિવિધ સમિતિઓ અને આયોગોમાંથી શિક્ષક દ્વારા નિર્દેશિત કોઈ એક પર સ્વાધ્યાય નોંધ તૈયાર કરી વર્ગમાં જૂથવાર રજૂઆત કરવી. 2. કોઈ એક ગાંમની મુલાકાત લઈ શિક્ષણ સંદર્ભિત ક્ષેત્રકાર્ય કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.. 3. વિવિધ પંચોની ભલામણોઅંગેની જૂથ ચર્ચા કરવી. 4. શિક્ષણ માટે રચાયેલી વિવિધ સમિતિઓ અને આયોગોમાંથી શિક્ષક દ્વારા નિર્દેશિત કોઈ એક પર સ્વાધ્યાય નોંધ તૈયાર કરી વર્ગમાં જૂથવાર રજૂઆત કરવી. 5. સરકાર દ્વારા શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારણા સંદર્ભે ચાલતા કોઈ એક કાર્યક્રમના સ્થાનિક સ્તરે અસર તપાસવી.

સંદર્ભ સૂચિ

• ભારતની શિક્ષણ વ્યવસ્થા, જયંતીભાઈ ડી. ભાલ., યૂનિવર્સિટી ગ્રન્થ નિર્માણ બોર્ડ. • પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ, ડોલર રાય માંકડ, ગૂજરાત યૂનિવર્સિટી પ્રકાશન. • ભારતીય શિક્ષણ પંચોની એક ઝલક, ડો.મોતી ભાઈ પટેલ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન • उदियमान भारतीय समाज में शिक्षक, पूनम मदान, अग्रवाल प्रकाशन, आगरा . •Naik, J.P.(1982). The Education Commission and after. APH Publication. • Aggrawal, J.C.(2000). Landmarks In The History of Modern Education, Vikash publication VT LTD. New Delhi. • अग्रवाल, एस. के. (1997). शिक्षा के तात्विक सिद्धान्त, राजेश पब्लिशिंग हाउस, मेरठ. • જોશી, બી. એચ. અને ભોગાયતા, સી. કે.(2013), વિકાસશીલ ભારતીય સમાજમાં શિક્ષણ અને શિક્ષક, પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાબાદ. • Right of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009. The Gazette of India, August 27, 2009, New Delhi. pp 9. • Anderson, R.C. (1984). Role of the reader s schema in comprehension, learning and memory. In R.C. Anderson, J. Osborn, & R.J. Tierney (Eds.), Learning to read in American schools: Basal readers and content texts. Psychology Press. • Dewey, J. (2004). Democracy and education. Courier Dover Publications.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: A 203	પ્રશ્નપત્ર: અધ્યયન અને અધ્યાપન -2 Learning and Teaching - 2	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી...	1. અધ્યયનની સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને જ્ઞાનાત્મક પ્રક્રિયાને સમજે. 2. અધ્યેતાના સ્વરૂપને સમજે. 3. શાળા અને શાળા બહાર થતી અધ્યયનની પ્રક્રિયાને સમજે. 4. અધ્યાપનનાં સંકુલ સ્વરૂપને સમજે. 5. વૈવિધ્યપૂર્ણ વર્ગખંડનાં સંદર્ભમાં અધ્યાપનનું વિશ્લેષણ કરે. 6. વ્યવસાય તરીકે અધ્યાપનને સમજે. 7. અધ્યાપનની નૂતન પદ્ધતિઓને સમજે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	અધ્યયન - અધ્યાપનમાં ICT		25%
	1. ICT ની સંકલ્પના 2. અધ્યયનમાં ICT નો ઉપયોગ 3. અધ્યાપનમાં ICT નો ઉપયોગ	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા અને રજૂઆત	
2	અધ્યયન-અધ્યાપનની પદ્ધતિઓ (સ્વરૂપ, મહત્ત્વ, મર્યાદા)		25%
	1. કાર્યશાળા 2. પ્રકલ્પ 3. સેમિનાર 4. સ્વાધ્યાય 5. જૂથ ચર્ચા	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય પરિસંવાદ જૂથચર્ચા	
3	વર્ગવ્યવહાર વિશ્લેષણ		25%
	1. સંકલ્પના 2. નેડ ફલેન્ડર્સના વર્ગવ્યવહાર વિશ્લેષણના ઘટકો, મૂલવણીની રીત, મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ 3. શિક્ષક-વિદ્યાર્થી વચ્ચેના આંતર સંબંધો 4. વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થી વચ્ચેના આંતર સંબંધો	વર્ગ નિરીક્ષણ પદ્ધતિ નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય જૂથચર્ચા શિક્ષક-વિદ્યાર્થી, વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થીની આંતરક્રિયા	

4	અધ્યયન - અધ્યાપનમાં સાધન - સામગ્રી		25%
	1. દૃશ્ય-શ્રાવ્ય સાધન-સામગ્રી: અર્થ, વર્ગીકરણ અને ઉપયોગિતા 2. એડગર ડેઈલનો અનુભવ શંકુ 3. સાધન-સામગ્રી તરીકે કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ	-સ્વઅધ્યયન સામગ્રી નિર્માણ -શૈ.સાધન સામગ્રીનું અવલોકન -કમ્પ્યુટર આધારિત શિક્ષણ કાર્ય	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. શિક્ષક નોંધપોથીનો અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરે.
2. અધ્યાપન પદ્ધતિઓનો વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરી તેના લાભાલાભ વિશે નોંધ લખે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Dasgupta(2004). *Effective Teaching Techniques*. Aaviskar Publisher Distributors. Jaipur.
2. Dhiman(2007). *Principles and Techniques of Education*. Kalpaz Publication Delhi
3. Gupta, Das(2004), *Effective teaching techniques*. Jaipur : Abishkar publishers.
4. Kumer, K. L. (2000). *Educational Technology*. New Delhi : New Age International(P) Limited publishers.
5. Rhela, S.P.(1991 Ed.) *Educational Technology*. Ambala cant : (A Systematic text book),Associated publishers 2963/2, Kacha bazza, post box No. 56,
6. પુસ્તા.બી.એલ.(2011). *સીખને કી વિધિયા*. નર્ડ દિલ્લી: કાન્સેપ્ટ પબ્લિશિંગ કમ્પની પ્રા.લિ।
7. ચતુર્વેદી મ.(2008). *પ્રશિક્ષણ કલા*. જ્ઞાન ંગા. દિલ્લી.
8. જીત, વાય(20007). *શિક્ષા મેં વિચાર ંવનવપ્રવૃત્તિય*. આંગરા: અગ્રવાલ પબ્લિશિંગ।
9. જીત. વાય(1971). *શિક્ષા મનોવિજ્ઞાન કી રૂપરેખ*. આંગરા: વિનોદ પુસ્તક મદિર।
10. ત્રિપાઠી મ.(2007). *શિક્ષણ તકનીક ંર પ્રબધ્ધ*. ંમેંગા પબ્લિકેશન્સ. નર્ડ દિલ્લી.
11. પાઠક ંવન્ટ્યાંગી (1994). *સફલ શિક્ષણ ંક કલા*. આંગરા: વિનોદ પુસ્તક મદિર।
12. પાઠેય, કે.પી., ંવનભારદ્વાજ, ં. *શિક્ષા મેં ક્રિયાત્મક સધ્ધોધન*, આંગરા: વિનોદ પુસ્તક મદિર।
13. પુરોહિત ં.(2008). *શિક્ષા મેં મનોવૈજ્ઞાનિક પ્રયોગ*. આંગરા: અગ્રવાલ પબ્લિકેશન્સ।
14. બધેકા(2006). *દિવાસ્વપ્ન*. નોલેજ પ્લસ. દિલ્લી.
15. ભાર્ગવ વિ.(2012). *શૈક્ષિક મનોવિજ્ઞાન*. આંગરા: રાખી પ્રકાશન।
16. માથુર.ંસ.ંસ. (2007). *શિક્ષણ કલા ંવનતકનીક*. આંગરા: અગ્રવાલ પબ્લિકેશન।
17. મુનેશ કુમાર(2008). *સફલ શિક્ષણ કી સામાન્ય વિધિયા*. નેહા પુસ્તક કેન્દ્ર. દિલ્લી.
18. ંયોેશ કુમાર(2007). *શૈક્ષિક તકનીકી*. ંનિવર્સિટી પબ્લિકેશન્સ, નર્ડ દિલ્લી.
19. લૈસ્ટર, હૈરી ંવન ંલાઇસ(1990). *માધ્યમિક સ્કૂલોં મેં શિક્ષા*. નર્ડ દિલ્લ: ંસ.ચન્દ ંન્ડકમ્પની।
20. શર્મા ંર.ં. (2000). (સધ્ધોધિત સધ્ધકરણ). *શિક્ષા તકનીકી*. મેરઠ: ંન્ટરનેશનલ પબ્લિશિંગ હાંસ।
21. શર્મા બી.ડી.(2009). *શિક્ષણ પ્રશિક્ષણ તથા અધિંગમ*. ંમેંગા પબ્લિકેશન્સ. નર્ડ દિલ્લી.

22. श्रीवास्तव एवम चतुर्वेदी(2009). पाठ्यचर्या एवम शिक्षण की विधियाँ. शिप्रा पब्लिकेसन्स. दिल्ली.
23. सिद्ध, सतमान(2006). शिक्षा तकनीकी नई दिल्ली: अर्जुन पब्लिशिंग हाउस।
24. देसाई डी.पी.(1981). वर्गशिक्षण पद्धतियाँ. अमदावाद: युनि.ग्रंथ निर्माण बोर्ड.
25. दोंगा न.(1998). शिक्षण अवगाहन. निज्जिन साईको सेन्टर. राजकोट.
26. पटेल, એમ., દવે, જે., ઠાકર, જી., પટેલ, વી., વ્યાસ, આર. (2003) અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયા. અમદાવાદ: બી.એસ શાહ પ્રકાશન.
27. શાસ્ત્રી અને પટેલ(1982). શિક્ષણની સામાન્ય પદ્ધતિઓ. બી.એસ.શાહ પ્રકાશન. અમદાવાદ.
28. શાહ ડી.પી.(1993). શૈક્ષણિક પ્રૌદ્યોગિકી. અમદાવાદ: યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: A 204	પ્રશ્નપત્ર: અધ્યયન માટેનું મૂલ્યાંકન - 2 Assessment for Learning - 2	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. મૂલવણીની પદ્ધતિઓથી પરિચિત થાય. 2. કસોટી રચનાનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર જાણે. 3. કસોટી પ્રમાણિત કરવાના સોપાનો સમજે. 4. જુદા જુદા પ્રકારના વિષયવસ્તુ તથા પ્રવૃત્તિઓનું મૂલ્યાંકન કરવાનાં આયોજનો કરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	મૂલવણીની પદ્ધતિઓ		25%
	1. મનો સામાજિક અને રાજકીય આચાર 2. સ્તરીકૃત મૂલવણી 3. સામાજિક પસંદગી અને નિયુક્તિ માટે મૂલવણી 4. અધ્યેતા અને લાભાર્થીઓ પર પ્રચલિત પરીક્ષા પદ્ધતિની અસરો 5. વિદ્યાર્થીઓ અને શાળા તંત્ર પર પ્રવેશ પરીક્ષાઓ અને તેનો પ્રભાવ 6. કાર્યપદ્ધતિ આધારિત મૂલવણી	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા અને રજૂઆત	
2	કસોટી રચનાનું આંકડાશાસ્ત્ર		25%
	1. કસોટીની કલમનું પૃથક્કરણ : કઠિનતા મૂલ્ય અને તારવણી મૂલ્ય નક્કી કરવું 2. કસોટીની યથાર્થતા, વિશ્વસનીયતા, અનાત્મલક્ષીપણું, તથા માનાંકોની સંકલ્પના અને ઉપયોગિતા 3. વિશ્વસનીયતા : સંકલ્પના અને પ્રકારો : પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા, અર્ધવિચ્છેદન વિશ્વસનીયતા, સમાન્તર રૂપોની વિશ્વસનીયતા, કુડર રિચાર્ડસનની વિશ્વસનીયતા 4. યથાર્થતા : સંકલ્પના અને પ્રકારો : વિષયવસ્તુ યથાર્થતા, મૂલક-સંબંધિત સંબંધ યથાર્થતા (સમકાલીન અને આગાહી સૂચક યથાર્થતા), ઘટક યથાર્થતા	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય પરિસંવાદ જૂથચર્ચા	

3	વિવિધ પ્રકારની પ્રમાણિત કસોટીઓ		25%
	વિવિધ પ્રકારની મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓનો પરિચય સિદ્ધિ કસોટી : સ્વરૂપ, રચના અને પ્રમાણીકરણનાં સોપાનો બુદ્ધિમાપનની સંકલ્પના, વ્યક્તિગત તથા સમૂહ બુદ્ધિ કસોટીઓ અને તેનો ઉપયોગ, ગુજરાતમાં પ્રાપ્ય બુદ્ધિ કસોટીઓનો પરિચય અભિરૂચિ સંશોધનિકા : સંકલ્પના અને ગુજરાતમાં પ્રાપ્ય અભિરૂચિ સંશોધનિકાઓનો પરિચય અભિયાગ્યતા કસોટી : સંકલ્પના અને ગુજરાતમાં પ્રાપ્ય અભિયાગ્યતા કસોટીઓનો માત્ર પરિચય	વર્ગ નિરીક્ષણ પદ્ધતિ નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય જૂથચર્ચા શિક્ષક-વિદ્યાર્થી, વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થીની આંતરક્રિયા	
4	વિષયવસ્તુ આધારિત અધ્યયનની મૂલવણી		25%
	રચનાત્મક પરિપ્રેક્ષ્યમાં વિષયવસ્તુ આધારિત અધ્યયનની વિશાળતા મૂલવણીના પ્રકારો (ગ્રેડીંગ, સતત અને સર્વગ્રાહીના સંદર્ભે) પ્રવૃત્તિ આધારિત અધ્યયનનું મૂલ્યાંકન : પ્રોજેક્ટ, સ્વાધ્યાય, વિશિષ્ટ ક્ષમતા, પ્રાયોગિક કાર્ય અને અન્ય પ્રવૃત્તિઓ અધ્યયન પ્રક્રિયાનું મૂલ્યાંકન(પોતાના દ્વારા, અન્ય દ્વારા, જૂથ દ્વારા) વ્યક્તિગત પોર્ટફોલીયોની રચના મૂલવણીનો ગુણાત્મક અને સંખ્યાત્મક અભિગમ (મધ્યવર્તી સ્થિતિનાં માપ, સહસંબંધ, ટકાવારી, આલેખાત્મક, પર્સન્ટાઇલ)	-સ્વઅધ્યયન સામગ્રી નિર્માણ - શૈક્ષણિક સંશોધન. સામગ્રીનું અવલોકન -કમ્પ્યુટર આધારિત શિક્ષણ કાર્ય	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

બુદ્ધિ કસોટીઓ, સિદ્ધિ કસોટી અને અભિરૂચિ સંશોધનિકા પૈકી કોઈ એક પ્રમાણિત કસોટીનું સંચાલન માધ્યમિક કક્ષાએ કરવું. તથા તેનું ગુણાંકન અને માનાંકોમાં રૂપાંતર કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો. કોઈ પણ એક શાળાના બે વર્ગોના પરિણામોનો તુલનાત્મક અભ્યાસ આંકડાશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ કરી તેનો સમધારણ વક્ર દોરવો અને તેનો અહેવાલ તૈયાર કરવો. કોઈ પણ શાળાના બે વર્ષના પરિણામો મેળવી તેનો સહસંબંધ શોધી અહેવાલ તૈયાર કરવો. તથા કમ્પ્યુટર દ્વારા પણ તેનો સહસંબંધ શોધવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Arunima Kumari. (2008). **An Introduction to Research Methodology**. Udaipur : ATPA.
2. Tom, Kubiszyn and Gary Bosich. (1990). **Educational Testing and Measurement**. USA : Harper Collins Publication.
3. પુસા એસ.પી. (1999). **આધુનિક માપન તથા મૂલ્યાંકન**. ઇલાહાબાદ : શારદા પુસ્તક ભવન.
4. પાઠક પી.ડી. **ભારતીય શિક્ષા ઓર ડસકી સમસ્યાઈ** આપરા : વિનોદ પુસ્તક મદિર.
5. ઉચાટ , ડી. ડી. (2009). શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનોમાં સંશોધન પદ્ધતિશાસ્ત્ર . સાહિત્ય
6. અંબાસણા, અનિલ. **મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની સંરચના**. રાજકોટ : શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી.
7. ત્રિવેદી , મનુભાઈ અને પારેખ , બી . યુ. (1994). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર . અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી
8. પટેલ, મોતીભાઈ અને અન્ય. (2008). **અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રક્રિયા તથા શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન**. અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
9. પટેલ, આર. એસ. (2008). **શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિ** અમદાવાદ : જય પબ્લિકેશન
10. શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન. ગાંધીનગર : માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ.
11. શેઠ, બી.એમ. અને અન્ય. (1976). **મનોવિજ્ઞાનમાં આંકડાશાસ્ત્ર** અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A 205	પ્રશ્નપત્ર : જ્ઞાન અને અભ્યાસક્રમ - 2 Knowledge and Curriculum - 2	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષણના જ્ઞાનાત્મક આધારની સમજ કેળવે. શિક્ષણ અને જ્ઞાન નિર્માણની આધુનિક પદ્ધતિઓની સમજ કેળવે. જ્ઞાન પ્રાપ્તિના વિવિધ સ્ત્રોતો અને શિક્ષણના સામાજિક આધારો વિશે સમજે. લોકતાંત્રિક સમાજ નિર્માણમાં શિક્ષણની ભૂમિકા

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1.	શિક્ષણના જ્ઞાનાત્મક આધાર		25%
	1.1 શિક્ષણના વિવિધ આધારો: તાત્વિક, સામાજિક, મનોવૈજ્ઞાનિક, આર્થિક, અને શિક્ષણનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર 1. 2 જ્ઞાનાત્મક આધાર: સંકલ્પના, શિક્ષણની પ્રક્રિયામાં મહત્ત્વ 1.3 શિક્ષણ સાથે સંબંધિત સંકલ્પનાઓ(તફાવતના સંદર્ભમાં) 1.3.1 જ્ઞાન અને કૌશલ્ય, 1.3.2 જ્ઞાન અને માહિતી, 1.3.3 શિક્ષણ અને પ્રશિક્ષણ, 1.3.4 તર્ક(reason) અને માન્યતા (belief)	જૂથ ચર્ચા પરિસંવાદ ટીમ ટીચિંગ વ્યાખ્યાન	
2	શિક્ષણ અને જ્ઞાન નિર્માણની આધુનિક પદ્ધતિઓ:		25%
	2.1 પ્રવૃત્તિકેન્દ્રિત(સંકલ્પના, પ્રકાર, ઉપયોગિતા અને આ સંદર્ભે મહાત્મા ગાંધીના વિચાર) 2.2 શોધકેન્દ્રિત(સંકલ્પના, પ્રકાર, ઉપયોગિતા અને આ સંદર્ભે ડ્યૂઇના વિચાર) 2.3 સંવાદ કેન્દ્રિત(સંકલ્પના, પ્રકાર, ઉપયોગિતા, અને આ સંદર્ભે પ્લેટો, અને ગાંધીના વિચાર)	કાર્યશાળા પરિસંવાદ વ્યાખ્યાન	

3	જ્ઞાન પ્રાપ્તિના વિવિધ સ્ત્રોતો અને શિક્ષણના સામાજિક આધારો		25%
	3.1 જ્ઞાન પ્રાપ્તિના વિવિધ સ્ત્રોતો: કુટુંબ, સમાજ, મિત્રમંડળ, સમૂહ માધ્યમો, સ્વ-અનુભવ, વિદ્યાલય, સ્વાધ્યાય 3.2 બહુસંસ્કૃતિવાદ: સંકલ્પના અને બહુસંસ્કૃતિવાદી સમાજ માટેની કેળવણીની લાક્ષણિકતા 3.3 આધુનિકીકરણ: સંકલ્પના અને કેળવણીની ભૂમિકા	કાર્યશાળા પરિસંવાદ સર્વેક્ષણ વ્યાખ્યાન	
4	લોકતાંત્રિક સમાજ નિર્માણમાં શિક્ષણની ભૂમિકા		25%
	4.1 વૈયક્તિક અને સમૂહમાટેની કેળવણી:સંકલ્પના અને શિક્ષણની ભૂમિકા 4.2 લોકતંત્ર: સંકલ્પના અને લોકતાંત્રિક સમાજ નિર્માણમાં શિક્ષણની ભૂમિકા 4.3 રાષ્ટ્રીય અને વૈશ્વિક કેળવણી: સંકલ્પના, લાક્ષણિકતાઓ(ટાગોર અને જે. કૃષ્ણમૂર્તિના વિચારોના સંદર્ભમાં) 4.4 સર્વધર્મ સમભાવ (બિનસામ્પ્રદાયિકતા)ના વિકાસમાં શિક્ષણની ભૂમિકા	મુલાકાત પરિસંવાદ જૂથ ચર્ચા વ્યાખ્યાન	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. ધોરણ 6 થી 8 ના કોઈ પણ એક પાઠ્યપુસ્તકની સમીક્ષા.
2. કોઈ એક ગાંમની મુલાકાત લઈ સમાજ નવરચના માટે સહ-અભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓ(પ્રાર્થના, સફાઈ, પ્રદર્શન ઇત્યાદિ) દ્વારા ક્ષેત્રકાર્ય કરી અહેવાલ તૈયાર કરે.
3. સમાજમાં પ્રવર્તમાન મહત્ત્વપૂર્ણ ઘટનાઓ પર જૂથચર્ચા કરી શિક્ષકની ભૂમિકાનો ખ્યાલ મેળવી અહેવાલ રજૂ કરે.
4. સર્વધર્મ સમભાવના વિકાસમાં શિક્ષણની ભૂમિકા ઉપર ચર્ચાસભાનું આયોજન કરી અહેવાલ તૈયાર કરે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. મદાન , પૂ. (2014). શિક્ષા કે દર્શનિક એવઁ સાજશાસ્ત્રીય આધાર . આઁરા : અગ્રવાલ પબ્લિકેશન .
2. રૂહેલા , એસ. પી.(2014). શિક્ષા કે દર્શનિક એવઁ સાજશાસ્ત્રીય આધાર . આઁરા : અગ્રવાલ પબ્લિકેશન .
3. દુબે, એસ.(2014). પાઠ્યક્રમ કા વિકાસ . ઇલહાબાદ : શારદા પુસ્તક પ્રકાશન .
4. રાવલ, ન. વિ. (2011), કેળવણીની તાત્વિક અને સમાજશાસ્ત્રીય આધારશીલાઓ. અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન
5. Wiles Jon, W. and Bondi, J. C. (2014). Curriculum Development: A Guide to Practice (9e) : Pearson Higher Ed USA
6. Hilda & Taba (1962). Curriculum Development ; Theory and Practice, Harcourt, Brace & World.
7. Dewey, J. (2004), Democracy and Education. Courier Dover Publications.
8. Batra, P. (2005). Voice and agency of Teachers : Missing link in national curriculum framework (2005). Economic and Political Weekly, 4347 – 4356.
9. NCERT (2000). National Curriculum Framework for school education. New Delhi : NCERT.
10. NCERT (2005). National Curriculum Framework for school education. New Delhi : NCERT.
11. NCETE (2009). National Curriculum Framework for Teacher education. New Delhi : NCERT.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A-206	પ્રશ્નપત્ર : નઈ તાલીમ - 2 NAI TALIM - 2	કુલ ગુણ : 50 કેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. બુનિયાદી શિક્ષણ સંબંધી દક્ષિણઆફ્રિકામાં કરેલ કેળવણીના પ્રયોગોને સમજે. 2. બુનિયાદી શિક્ષણ સંબંધી ભારતમાં કરેલ કેળવણીના પ્રયોગોને સમજે. 3. બુનિયાદી શિક્ષણના પ્રારંભના વિદ્યાલયોનો પરિચય મેળવે 4. બુનિયાદી શિક્ષણના ચિંતકોનું શિક્ષણ ચિંતનનું અધ્યયન કરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	ગાંધીજીએ દક્ષિણઆફ્રિકામાં કરેલ કેળવણીના પ્રયોગો :		25%
	1. કેળવણીના પ્રયોગોની ઐતિહાસિક પૃષ્ઠ ભૂમિકા 2. ઘરમાં બાળકેળવણીનો પ્રયોગ-1897 3. ફિનિક્સ વસાહતમાં કેળવણીનો પ્રયોગ-1904 4. ટોલ્સ્ટોય ફાર્મમાં કેળવણીનો પ્રયોગ-1910	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય જૂથ અધ્યયન	
2	ગાંધીજીએ ભારતમાં કરેલ કેળવણીના પ્રયોગો :		25%
	1. કોચરબ આશ્રમ(સત્યાગ્રહ આશ્રમ)માં કેળવણીનો 2. સાબરમતી આશ્રમમાં કેળવણીનો પ્રયોગ 3. બિહારના ચંપારણ જિલ્લામાં લોક કેળવણીનો પ્રયોગ 4. ગુજરાત વિદ્યાપીઠનો રાષ્ટ્રીય કેળવણીનો પ્રયોગ	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય	
3	બુનિયાદી શિક્ષણના પ્રારંભના વિદ્યાલયો		25%
	1. ગુજરાત કુમાર વિનય મંદિર, અમદાવાદ 2. ગ્રામદક્ષિણામૂર્તિ, આંબલા 3. સ્વરાજ આશ્રમ, વેડછી 4. રાષ્ટ્રીય વિદ્યાલય, મીરાખેડી	ક્ષેત્ર મુલાકાત પરિસંવાદ જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય	
4	બુનિયાદી શિક્ષણના ચિંતકો		25%

1. નાનાભાઈ ભટ્ટ	સ્વાધ્યાય
2. જુગતરામ દવે	પરિસંવાદ
3. મગનભાઈ દેસાઈ	
4. બબલભાઈ મહેતા	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. ગાંધીજીએ ભારતમાં કરેલ કેળવણીના પ્રયોગોની કોઈ એક સંસ્થાની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરે 2. બુનિયાદી શિક્ષણના પ્રારંભના વિદ્યાલયો પૈકી કોઈ એક વિદ્યાલયની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરે 3. બુનિયાદી શિક્ષણના ચિંતકોના શિક્ષણ ચિંતનની સમીક્ષા કરી સમીક્ષાત્મક અહેવાલ તૈયાર કરે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. ઠાણી, મો.ક. () <i>સત્યાગ્રહ કા ઇતિહાસ</i>. અહમદાબાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર 2. વિવેક, રામલાલ. () <i>મહાત્મા ઠાણી દર્શન ઓર જીવન</i>. જયપુર : પલ્લશીલ પ્રકાશન 3. શિવદત્ત, (2006). <i>સમગ્ર નયી તાલીમ (વિચાર, દર્શન, યોજના ઇવાપાઠ્યક્રમ)</i>. વર્ધા : નયી તાલીમ સમિતિ આશ્રમ સેવાગ્રામ 4. સલ્લા, મનસુખ. (અનુવાદક) (2012). <i>મનુષ્યત્વ કી શિક્ષા નયી તાલીમ</i>. ન્યૂ દિલ્લી : NCRI 5. ઉપાધ્યાય, ચંદ્રકાન્તભાઈ. () <i>બુનિયાદી શિક્ષણની ઐતિહાસિક અને વૈચારિક વિકાસ યાત્રા</i>. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર 6. ઉપાધ્યાય ચંદ્રકાન્તભાઈ <i>અનુબંધ(સમવાય) ની સંકલ્પના</i> અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર 7. ગાંધી, મોહનદાસ. <i>દક્ષિણઆફ્રિકાનો સત્યાગ્રહનો ઇતિહાસ</i>. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર 8. ગાંધી, પ્રભુદાસ. <i>જીવનનું પરોઢ</i>. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર 9. જોષી, વિદ્યુત (2012). <i>પાયાની કેળવણીના નવા આચારો</i>. અમદાવાદ : અમોલ પ્રકાશન 10. દેસાઈ, પાઠક, પટેલ અને પટેલ. <i>શૈક્ષણિક આયોજન, પ્રવિધિ અને મૂલ્યાંકનની નવી ધરી</i>. મુંબઈ/અમદાવાદ : એ.આર.શેઠની કંપની 11. પટેલ, નરોત્તમભાઈ શિ. <i>ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ</i> અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર 12. પટેલ, મ.જો. <i>ગાંધીજીનું શિક્ષણ દર્શન</i>. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર 13. પંચોલી, મનુભાઈ. (સં. રામચંદ્રભાઈ) (2011). <i>નઈ તાલીમનું નવનીત</i>. દિલ્હી : NCRI 14. મહેતા, દિપક. <i>શિક્ષણ ભીતરનો ખજાનો</i>. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ 15. રાવલ, ગોવિંદભાઈ અને રાવલ, સુમતિબેન(2011). <i>નઈ તાલીમ તત્ત્વદર્શન અને પ્રયોગ</i>. અમદાવાદ : ગુજરાત નઈ તાલીમ સંઘ 16. શાસ્ત્રી, જયેન્દ્ર દવે. <i>ભારતીયશિક્ષણચિંતકોનુશિક્ષણચિંતન</i> અમદાવાદ : યુનિવર્સિટીગ્રંથનિર્માણબોર્ડ 17. સોલંકી, અમરસિંહ અને અન્ય, <i>બુનિયાદીકેળવણીનીરૂપરેખા</i> અમદાવાદ : યુનિવર્સિટીગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : B-201	પ્રશ્નપત્ર : શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : ગુજરાતી Padagogy of School Subject – 1 (Gujarati)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ - 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી....

1. માતૃભાષાના શિક્ષણકાર્યની વિભિન્ન પ્રયુક્તિઓની સંકલ્પના અને લાભાલાભ સમજે.
2. માતૃભાષાનાં શિક્ષણકાર્યમાં ઉપયોગી વિવિધ સહઅભ્યાસક પ્રવૃત્તિઓ વિશે જાણે.
3. માતૃભાષા શિક્ષણમાં પ્રયોજાતી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓના લાભાલાભ સમજે.
4. માતૃભાષાનાં શિક્ષણકાર્યમાં ઉપયોગી શૈક્ષણિક ટેકનોલોજિનો ઉપયોગ કરવાની સજ્જતા કેળવે.
5. માતૃભાષા સંબંધિત સંસ્થા, વેબસાઈટ, સામયિકોનો પરિચય મેળવે.
6. માતૃભાષા શિક્ષણનું મૂલ્યાંકન અને તેના સાધનો વિશે જાણે.
7. ત્રિ-પરિમાણ દર્શી સારણી દ્વારા આદર્શ પ્રશ્નપત્રની સંરચના કરવાની ક્ષમતા કેળવે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	માતૃભાષા શિક્ષણની પ્રયુક્તિઓ		20%
	1. કથન 2. પ્રશ્નોત્તરી 3. આદર્શવાચન 4. વાર્તાકથન 5. ગાન / પઠન 6. શબ્દરમત	કથન પ્રશ્નોત્તરી આદર્શવાચન વાર્તાકથન ગાન/પઠન શબ્દરમત	
2	માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી સહઅભ્યાસક પ્રવૃત્તિઓ		20%
	1. સહઅભ્યાસક પ્રવૃત્તિની સંકલ્પના 2. કવિસભા 3. નાટ્યીકરણ 4. અંકપ્રકાશન 5. વાર્તાલાપ 6. ભાષામંડળ	વ્યાખ્યાન કવિસભા નાટ્યીકરણ અંકપ્રકાશન વાર્તાલાપ ભાષામંડળ	

3	માતૃભાષા શિક્ષણમાં ICT		20%
	1. કમ્પ્યુટર 2. ટી.વી. 3. મોબાઈલ 4. ભાષા પ્રયોગશાળા 5. ચાર્ટ	નિદર્શન સ્વાધ્યાય સેમિનાર મુલાકાત નિદર્શન	
4	માતૃભાષા સંબંધિત સંસ્થાઓ અને પ્રસાર માધ્યમો		20%
	1. માતૃભાષા સંબંધિત સંસ્થાનો પરિચય 2. માતૃભાષા સંબંધિત સામાયિકનો પરિચય 3. માતૃભાષા સંબંધિત વેબસાઈટનો પરિચય 4. માતૃભાષા સંબંધિત બ્લોગનો પરિચય 5. માતૃભાષા સંબંધિત ઓનલાઈન શબ્દકોશનો પરિચય	મુલાકાત સ્વાધ્યાય કમ્પ્યુટર આધારિત અધ્યયન	
5	માતૃભાષા શિક્ષણનું મૂલ્યાંકન		20%
	1. મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના 2. મૂલ્યાંકનના પ્રકાર અને તે માટેના સાધનો 3. પ્રશ્નના પ્રકાર અને તેના લાભાલાભ 4. ત્રિપરિમાણ દર્શક સારણીની રચના 5. આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના	વ્યાખ્યાન વિશ્લેષણ જૂથચર્ચા કાર્યશાળા કાર્યશાળા	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

નોંધ - પ્રશિક્ષણાર્થીએ અધ્યાપક દ્વારા સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય વ્યક્તિગત/જૂથમાં કરવાનું રહેશે.

1. માતૃભાષા સંબંધિત કોઈ એક સંસ્થા / વેબસાઈટ / બ્લોગ / સામયિકનો અભ્યાસ કરી તેનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ દર્શાવતું ભીંતપત્ર તૈયાર કરવું.
2. ત્રિપરિમાણ દર્શક સારણીને આધારે આદર્શ પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવું.
3. ભાષાશિક્ષણમાં પૂરક બને તેવી કોઈ એક સહઅભ્યાસક પ્રવૃત્તિનું આયોજન-અમલીકરણ કરી તેની છણાવટ કરતો સચિત્ર અહેવાલ તૈયાર કરવો.
4. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું નાટક/વાર્તા/કાવ્યમાં રૂપાંતર કરવું.
5. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ / નાટ્યીકરણ કરવું.
6. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ / નાટ્યીકરણ / ગાન / પઠન કરી તેનું દશ્ય-શ્રાવ્ય મુદ્રણ કરવું.

7. કોઈ એક સાહિત્યકાર સાથે મુલાકાત કરી દશ્ય-શ્રાવ્ય અહેવાલ તૈયાર કરવો.
8. માતૃભાષા શિક્ષણમાં ICT નો વિનિયોગ કરી શૈક્ષણિક અનુભવો વિશે વિગતે નોંધ તૈયાર કરવી.
9. માતૃભાષા સંબંધિત કોઈ કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી તેનું શૈક્ષણિક મહત્ત્વ સિદ્ધ કરતો અહેવાલ લખવો.
10. માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી બની શકે તેવો હસ્તલિખિત / મુદ્રિત અંક પ્રકાશિત કરવો.
11. માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી બની શકે તેવાં કોઈ એક શૈક્ષણિક સાધનનું નિર્માણ કરવું.
12. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કાવ્યોનાં ગાન/પઠનનું ઓડિયો / વીડિયો સંકલન તૈયાર કરવું.

સંદર્ભસૂચિ

1. જોશી, ક. (1972). ગુજરાતી અધ્યાપનના સાંપ્રત પ્રવાહો (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : બાલગોવિંદ
2. ત્રિવેદી, વિ. (2010). ગુજરાતીમાં ભાષાશિક્ષણ (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : શબ્દલોક
3. દવે, જ. (૧૯૮૨). કવિતાનું શિક્ષણ (પ્રથમ આ.). વલ્લભ વિદ્યાનગર : સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી
4. રાવલ, ન.વી. અને અન્ય (2007). માતૃભાષાનું અભિનવ અધ્યાપન.. અમદાવાદ : નીરવ
5. વ્યાસ, યો. (1999). પ્રાથમિક શાળામાં ભાષાશિક્ષણ (પ્રથમ આ.). અમદાવાદ : પાર્શ્વ
6. સોની,ર. અને પટેલ, મ.હ.(1978). કવિતાનું શિક્ષણ (પ્રથમ આ.). ઈડર : લેખકો
7. પુસા , મ. (૨૦૧૧). ભાષા શિક્ષણ સિદ્ધાન્ત ઓર પ્રવિધિ . આઠરા : કેન્દ્રિય હિન્દી સમ્મથાન
8. જૈન , મ. (1966). અન્ય ભાષા શિક્ષણ . આઠરા : હિન્દી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ
9. શ્રીવાસ્તવ .(૧૯૭૯). ભાષાશિક્ષણ . નई દિલ્હી : દ મેકમિલન કમ્પની

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : B-201	પ્રશ્નપત્ર : શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : અંગ્રેજી Padagogy of School Subject – 1 (English)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ - 3

Objectives

To enable Student teachers to...	1. Get familiarized with ELT materials 2. Develop skills to evaluate language competence 3. Understand the criteria of good English textbook. 4. Acquire necessary qualities of good teacher of English. 5. Review and study textbooks English. 6. Integrate technology in teaching.

Theory

Unit	Points in unit	Teaching Learning Process	Marks weightage
1	ELT Materials types and use		25%
	1. Different types of materials 2. Materials for teaching reading and listening (Receptive skills) 3. Materials for teaching speaking and writing (Productive skills) 4. Task-based and Multimedia materials	Group Discussion and Presentation Workshop	
2	Testing & Evaluation		25%
	1. Understanding Blue-Print, preparing Blue-Print of question Paper and setting the question paper 2. Formative and Summative Evaluation 3. Preparation of test items: Essay, Short answer, Objective type Questions etc. 4. Tools & Techniques of Evaluation	Assignment Group discussion and individual presentation	
3	Curriculum, Syllabus & Textbooks		25%
	1. The meaning of curriculum and syllabus. 2. The concept, use and importance of a textbook 3. Characteristics of a good textbook of English as second language 4. Evaluation of present textbooks from std.vi to x	Seminar	
4	Activities to Create a Conducive Learning environment		25%
	1. Qualities of an effective Teacher of English 2. Meaning & Understanding of Co-curricular Activities 3. Organizing Co-curricular Activities: Debate, Elocution, Recitation, Role play, Simulation and Drama 4. Importance of English club in Teaching English	Critical analysis Group Discussion	

Practical Work (Any One)

1. Trying out the Materials with group / pair work through Action Research
2. Writing the critical review of text book (Std. 8 to 10).
3. Organizing co-curricular activity like Simulation for teaching any language function of English and represent it to the class

REFERENCES

- Shrivastava, A. K. (2005) ***English Language Teaching: Methods, Tools & Techniques Jaipur*** : Book enclave.
- Laurence. James C. (2007) ***Changing Role of Teachers in Education***: Rajat Publication, New Delhi.
- Eastwood, John. (2004). Oxford Practice Grammar with answers. New York: Oxford University Press
- Yadav, R. N. S. ***Teaching of English***: (2002) Abhishek Publications, Chandigarh.
- Dash, Neena & Dash, M. ***Teaching English As An Additional language***: (2007), ATLANTIC Publishers, New Delhi.
- Leech, Geoffrey & Svartvik, Jan. (2002). ***A Communicative Grammar of English***. Delhi Pearson Education (Singapore) Pvt. Ltd.
- Natraj, S.(2005) ***Developing Communication Skills, A Handbook for Teachers & Learners of English***, Vallabh Vidyanagar :Charutar Vidya Mandal
- Natraj, S.(2006). ***Learning to Teach***. Vallabh Vidyanagar :Charutar Vidya Mandal
- Palmar, Richard. (2003) ***The Good Grammar Guide***. New York: Routledge Taylor & Francis Group
- Indian Institute of Publishing. (2004).100 ***English Competency Tests***. Chennai: Vijay Nocile imprints Pvt. Ltd.
- Krishnaswamy, N. (2000).Teaching English Grammar: a modern guide to an interactive approach. Chennai: T. R. Publications
- Mishra, R. C. ***Lesson Planning***: (2007) A. P. H Publishing Corporation, New Delhi.
- Sasikuar, V & Dhamija, P. V. (2003) ***Spoken English: self-learning Guide to Conversation Practice***. New Delhi: Tata McGraw-Hill Publishing Company Limited
- Tickoo, M. L. (2003). ***Teaching and Learning English***: a sourcebook for Teachers and teacher-Trainers. New Delhi: Orient Longman Private Limited
- Wren, P. C. & Martin, H. (2003) ***High School English Grammar & Composition***. New Delhi: S. Chand & Company Ltd. 2003

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: B 201	પ્રશ્નપત્ર: શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : વિજ્ઞાન Padagogy of School Subject – 1 (Science)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી	વિજ્ઞાન શિક્ષણની જૂથ અધ્યાપન પદ્ધતિઓ વિશે જાણે અને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે. વિજ્ઞાન વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી એવી સહાયક પ્રવૃત્તિઓનો પરિચય મેળવે. નઈ તાલીમ સંદર્ભે વિજ્ઞાનશિક્ષણ અને વિજ્ઞાન શિક્ષક સજ્જતા વિશે જાણે. વિજ્ઞાનમાં અનુબંધ વિશે જાણે. વિજ્ઞાનશિક્ષણની સંસ્થાઓ, સામયિકો તથાગમ્મત સાથે જ્ઞાન મળે તેવી પ્રવૃત્તિઓ વિશે જાણે. વિજ્ઞાન સંદર્ભે મૂલ્યાંકનની વિભાવના, શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન (SCE) તથા મૂલ્યાંકનની યોગ્ય પ્રયુક્તિઓથી પરિચિત થાય. વિજ્ઞાનમાં આદર્શ પ્રશ્નપત્રની રચના કરે તેમજ વિજ્ઞાનશિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણભાર
1	વિજ્ઞાનશિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને સહાયક પ્રવૃત્તિઓ		25%
	વિજ્ઞાનશિક્ષણની જૂથ અધ્યાપન પદ્ધતિઓ : જૂથ ચર્ચા, પરિસંવાદ (સેમિનાર), સિમ્પોઝિયમ, કાર્યશાળા, મધપૂડો. વિજ્ઞાનની સ્વઅધ્યયન પદ્ધતિઓ : નિરીક્ષિત અધ્યયન, અભિક્રમિત અધ્યયન અને ઈ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન વિજ્ઞાન મંડળ, વિજ્ઞાન મેળો, વિજ્ઞાન પ્રદર્શન, વિજ્ઞાન સંગ્રહાલય અને આકાશ દર્શન : હેતુઓ, આયોજન, પ્રવૃત્તિઓ, લાભ અને મર્યાદાઓ વિજ્ઞાનના અધ્યયન અધ્યાપનમાં કમ્પ્યુટર ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન ઈ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન	
2	નઈ તાલીમ સંદર્ભે વિજ્ઞાનશિક્ષણ અને વિજ્ઞાન શિક્ષક		25%
	અનુબંધની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ વિજ્ઞાનનો કુદરત, સમાજ અને ઉદ્યોગ સાથે અનુબંધ વિજ્ઞાનનો સાહિત્યિક વિષયો અને કલા સાથે અનુબંધ વિજ્ઞાનનો આંતરશાખાઓ (ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર તથા જીવવિજ્ઞાન) સાથે અનુબંધ વિજ્ઞાનશિક્ષક - લાક્ષણિકતાઓ અને વ્યાવસાયિકસજ્જતા	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા વિજ્ઞાન શિક્ષક સાથે આંતરક્રિયા (Interaction)	

3	વિજ્ઞાનશિક્ષણની સંસ્થાઓ, સામયિકો તથા ગમ્મત સાથે જ્ઞાન મળે તેવી પ્રવૃત્તિઓ		25%
	1. જિલ્લા કક્ષાનું કમ્યુનિટી સાયંસ સેન્ટર : ઉદ્દેશ્ય અને કાર્ય 2. વિજ્ઞાનશિક્ષણની રાજ્ય સ્તરીય તથા રાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ : પરિચય, ઉદ્દેશ્ય અને કાર્ય 3. વિજ્ઞાનના સામયિકોનો પરિચય(રાજ્ય, રાષ્ટ્રીય કક્ષાના) 4. વિજ્ઞાનશિક્ષણની ગમ્મત સાથે જ્ઞાન મળે તેવી પ્રવૃત્તિઓ અને તેનું મહત્ત્વ	મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન ગ્રંથાલયની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન વિજ્ઞાન વિસ્તરણ કેન્દ્રની મુલાકાત	
4	વિજ્ઞાનશિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન અને મૂલ્યાંકન		25%
	1. વિજ્ઞાન સંદર્ભે મૂલ્યાંકનની વિભાવના 2. વિજ્ઞાનના આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના(બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ સહિત) 3. વિજ્ઞાનશિક્ષણમાં શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન (SCE) 4. નિદાન અને ઉપચાર દ્વારા વિજ્ઞાનનું અધ્યયન 5. વિજ્ઞાનશિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા જૂથચર્ચા પ્રત્યક્ષકાર્ય	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

1. SVS કે જિલ્લા કક્ષાના વિજ્ઞાન પ્રદર્શનની મુલાકાત લઇ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી. 2. વિજ્ઞાન સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઇ તેની પ્રવૃત્તિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી. 3. વિજ્ઞાનનો આંતરશાખાઓ (ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર તથા જીવવિજ્ઞાન) સાથે અનુબંધ અંગે કાર્યશાળા યોજી અહેવાલ તૈયાર કરવો. 4. સ્થાનિક કક્ષાના સાયન્સ સેન્ટરની મુલાકાત લઇ તેની પ્રવૃત્તિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી. 5. ગ્રંથાલયોની મુલાકાત લઇ વિજ્ઞાનના સામયિકોનો પરિચયાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલનોંધ તૈયાર કરવી. 6. વિજ્ઞાનના કોઇ એક એકમ માટે બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ આધારિત આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના કરી અજમાયશ કરવી. 7. કેન્દ્રનિવાસ દરમિયાન વિજ્ઞાનશિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Dasgupta D.N.(1st Ed. 2004). Effective Teaching Techniques. Jaipur : Aavishkar Publishers, 807, Vyas Building, Chanra Rasta. 2. Barry, and Johnson (1964). Classroom Group Behavior. New York : Macmillan. 3. Christian, Jyoti (1984). Classroom Group Dynamics Meerut : Anu Book. 4. BRUCE JOYCE, MARSHA WELL and EMILY CAHOUN (8th Edition) A Models of TEACHING. New Delhi : Prentice-hall of India Private Limited. 5. કાઠીઆ, એમ.. (1986). નાટ્યીકરણ દ્વારા વર્ગ - શિક્ષણ. મોડાસા : શ્રી બી. ડી. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન. 6. દવે, જયેન્દ્ર અને અન્ય (1982). અધ્યયન - અધ્યાપન પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન. 7. દેસાઈ, ધનવંત (સં). (1962) નૂતન શિક્ષણ ગ્રંથમાળા. અમદાવાદ : એ. આર. શેઠની કંપની. 8. પાઠક, ઉપેન્દ્રભાઈ અને અન્ય (ચોથી આવૃત્તિ, 2009). સમાજવિદ્યાનું અભિનવ અધ્યાપન. અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન. 9. પાઠક, ઉપેન્દ્રભાઈ અને અન્ય (પ્રથમ આવૃત્તિ, 2013). સમાજિક વિજ્ઞાન અધ્યાપન પદ્ધતિ અને વિષયવસ્તુ. અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: B 202	પ્રશ્નપત્ર: શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર -સામાજિક વિજ્ઞાન -2 Padagogy of School Subject – 2 (Social Science)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	1. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની જૂથ અધ્યાપન પદ્ધતિઓ વિશે જાણે અને વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે. 2. સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી એવી સહાયક પ્રવૃત્તિઓનો પરિચય મેળવે. 3. નઈ તાલીમ સંદર્ભે સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષક સજ્જતા વિશે જાણે. 4. સામાજિક વિજ્ઞાનમાં અનુબંધ વિશે જાણે. 5. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની સંસ્થાઓ, સામયિકો વિશે જાણે. 6. સામાજિક વિજ્ઞાન સંદર્ભે મૂલ્યાંકનની વિભાવના, શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન (SCE) તથા મૂલ્યાંકનની યોગ્ય પ્રયુક્તિઓથી પરિચિત થાય. 7. સામાજિક વિજ્ઞાનમાં આદર્શ પ્રશ્નપત્રની રચના કરે તેમજ સામાજિક વિજ્ઞાનશિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	સામાજિક વિજ્ઞાનશિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને સહાયક પ્રવૃત્તિઓ		25%
	1. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની જૂથ અધ્યાપન પદ્ધતિઓ : જૂથ ચર્ચા, પરિસંવાદ (સેમિનાર), સિમ્પોઝિયમ, કાર્યશાળા, લોકજીવન વાર્તા પદ્ધતિ 2. સામાજિક વિજ્ઞાનની સ્વઅધ્યયન પદ્ધતિઓ : નિરીક્ષિત અધ્યયન, અભિક્રમિત અધ્યયન અને ઈ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન 3. સામાજિક વિજ્ઞાન મંડળ, લોકમેળા, પ્રદર્શન, સંગ્રહાલય અને આકાશ દર્શન : હેતુઓ, આયોજન, પ્રવૃત્તિઓ, લાભ અને મર્યાદાઓ 4. સામાજિક વિજ્ઞાનના અધ્યયન અધ્યાપનમાં કમ્પ્યુટર ટેકનોલોજી ઉપયોગ	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન ઈ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન	

2	નઈ તાલીમ સંદર્ભે સામાજિક વિજ્ઞાનશિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષક		25%
	1. અનુબંધની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 2. સામાજિક વિજ્ઞાનનો કુદરત, સમાજ અને ઉદ્યોગ સાથે અનુબંધ 3. સામાજિક વિજ્ઞાનનો સાહિત્યિક વિષયો અને કલા સાથે અનુબંધ 4. સામાજિક વિજ્ઞાનનો આંતરશાખાઓ (ઈતિહાસ, ભૂગોળ, અર્થશાસ્ત્ર તથા નાગરિકશાસ્ત્ર) સાથે અનુબંધ 5. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષક - લાક્ષણિકતાઓ અને વ્યાવસાયિક સજ્જતા	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષક સાથે આંતરક્રિયા (Interaction)	
3	સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની સંસ્થાઓ, સામયિકો તથા સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ		25%
	1. સરદાર પટેલ રાષ્ટ્રીય સ્મારક અને સાબરમતી આશ્રમ પરિચય, ઉદ્દેશ્ય અને કાર્ય 2. જ્યોતીસંઘ અને નશાબંધી મંડળ : પરિચય, ઉદ્દેશ્ય અને કાર્ય 3. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણ સંબંધિત સામયિકો : ભૂમિપુત્ર, યોજના, સહકાર અને ભાવાર્થ 4. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણની પ્રવૃત્તિઓ અને તેનું મહત્ત્વ	મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન ગ્રંથાલયની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન	
4	સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન અને મૂલ્યાંકન		25%
	1. સામાજિક વિજ્ઞાન સંદર્ભે મૂલ્યાંકનની વિભાવના 2. સામાજિક વિજ્ઞાનના આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના(બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ સહિત) 3. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં શાળાકીય સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન (SCE) 4. સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા જૂથચર્ચા પ્રત્યક્ષકાર્ય	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. મોરારજી દેસાઈ સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી. 2. આદિવાસી સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી. 3. ઈતિહાસ સંસ્કૃતિ સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી. 4. ગ્રંથાલયોની મુલાકાત લઈ સામાજિક વિજ્ઞાનના સામયિકોનો પરિ ચયાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી. 5. સામાજિક વિજ્ઞાનના કોઈ એક એકમ માટે બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ આધારિત આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના કરી અજમાયશ કરવી. 6. કેન્દ્રનિવાસ દરમિયાન સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Dasgupta D.N.(2004). **Effective Teaching Techniques**. Jaipur : Aavishkar Publishers, 807, Vyas Building, Chanra Rasta.
2. ત્રિપાઠી , મધુસુદન . (2007). **શિક્ષણ તકનિકી ઓર પ્રવચ્ચ**. નર્ડ દિલ્લી : ઓમેગા પ્રકાશન , અક્ષરી રોડ , દરિયાગઝ
3. કાછીઆ, મનહર. (1986). **નાટ્યીકરણ દ્વારા વર્ગ - શિક્ષણ**. મોડાસા : શ્રી બી. ડી. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન
4. દવે, જયેન્દ્ર અને અને અન્ય (ત્રીજી આવૃત્તિ). (2004). **અધ્યયન અને અધ્યાપનનું પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન ..** અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
5. પાઠક, ઉપેન્દ્રભાઈ (પાંચમી આવૃત્તિ, 2009), **સમાજવિદ્યાનું અભિનવ અધ્યાપન** . અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન
6. પંડ્યા, પ્રતાપરાય અને અન્ય. (2007). **સમાજવિદ્યાનું આદર્શ અધ્યાપન** . અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: B 202	પ્રશ્નપત્ર: શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : સંસ્કૃત Padagogy of School Subject – 2 (Sanskrit)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	1. સંસ્કૃત વિષયના વિવિધ કૌશલ્યોની સમજ મેળવે 2. આદર્શ સંસ્કૃત શિક્ષકના લક્ષણો અને કર્તવ્યની સમજ મેળવે. 3. સંસ્કૃત શિક્ષણમાં આવતી મુશ્કેલિઓનો ખ્યાલ મેળવે. 4. સંસ્કૃત વિષયને રસપ્રદ અને અસરકારક બનાવવામાં ઉપયોગી એવી સહાયક પ્રવૃત્તિઓનો પરિચય મેળવે. 5. સંસ્કૃત સંદર્ભે મૂલ્યાંકનની વિભાવના સમજે. 6. આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચનાનાનું કૌશલ્ય મેળવે. 7. સંસ્કૃત શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	સંસ્કૃત ભાષાના કૌશલ્યો		25%
	1. શ્રવણ કૌશલ્ય: અર્થ, શ્રવણની લાક્ષણિકતાઓ, ભાષા અધ્યયનમાં શ્રવણનું મહત્ત્વ 2. કથન કૌશલ્ય: અર્થ, કથનની લાક્ષણિકતાઓ, ભાષા અધ્યયનમાં કથનનું મહત્ત્વ, ઉચ્ચારણ દોષના કારણ અને નિવારણ 3. વાંચન કૌશલ્ય: અર્થ, પ્રકાર, યોગ્ય વાંચનની લાક્ષણિકતાઓ, ભાષા અધ્યયનમાં વાંચનનું મહત્ત્વ 4. લેખન કૌશલ્ય: અર્થ, પ્રકાર, વાંચનની લાક્ષણિકતાઓ, ભાષા અધ્યયનમાં લેખનનું મહત્ત્વ	કાર્યશાળા પરિસંવાદ નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય સંવાદ શિબિર	
2	સંસ્કૃત ભાષાના વિવિધ સ્વરૂપ અને તેનું શિક્ષણ		25%
	1. ગદ્ય શિક્ષણ: સંસ્કૃત ગદ્ય સાહિત્યના વિવિધ સ્વરૂપ, ગદ્ય શિક્ષણના હેતુઓ, ઉપયોગી પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ, શિક્ષણ વખતે ધ્યાન રાખવા યોગ્ય બાબતો 2. પદ્ય શિક્ષણ: સંસ્કૃત પદ્ય સાહિત્યના વિવિધ સ્વરૂપ, પદ્ય શિક્ષણના હેતુઓ, ઉપયોગી પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ,	વ્યાખ્યાન પરિસંવાદ નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય	

	શિક્ષણ વખતે ધ્યાન રાખવા યોગ્ય બાબતો 3. વ્યાકરણ: સંસ્કૃત વ્યાકરણ શિક્ષણના હેતુઓ, ઉપયોગી પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ અને શિક્ષણ વખતે ધ્યાન રાખવા યોગ્ય બાબતો 4. સંસ્કૃતમાં સુધારણાલક્ષી અને પ્રાચાર-પ્રાસાર માટેની પ્રવૃત્તિઓ: પરિચય, અને મહત્ત્વ	વ્યાખ્યાન	
3	અભ્યાસક્રમ પાઠ્યપુસ્તક અને શિક્ષક		25%
	1. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક કક્ષાએ અભ્યાસક્રમમાં સંસ્કૃત ભાષાનું સ્થાન 2. સંસ્કૃત અભ્યાસક્રમ રચનાના સિદ્ધાંતો 3. આદર્શ સંસ્કૃત પાઠ્ય પુસ્તકના લક્ષણો 4. આદર્શ સંસ્કૃત શિક્ષકની લાક્ષણિકતાઓ અને કર્તવ્ય,	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય જૂથચર્ચા કાર્યશાળા વ્યાખ્યાન	
4	સંસ્કૃત શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન અને ક્રિયાત્મક સંશોધન		25%
	1. સંસ્કૃત સંદર્ભે મૂલ્યાંકનની વિભાવના 2. આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચનાના સોપાનો(બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ સહિત) 3. સંસ્કૃત શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન: સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 4. ક્રિયાત્મક સંશોધનના સોપાનો	પરિસંવાદ કાર્યશાળા ટીમ-ટીચિંગ વ્યાખ્યાન	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

• ઇન્ટર્નશિપ દરમિયાન જેતે સંસ્થામાં સંસ્કૃત વાંચન અને લેખન શિબિરનું આયોજન તેમજ અહેવાલની રજૂઆત. • સંસ્કૃત સાહિત્યના વિવિધ સ્વરૂપોને વ્યાખ્યાયિત કરતો ચાર્ટ તૈયાર કરે. • ઇન્ટર્નશિપ દરમિયાન જેતે સંસ્થામાં સંસ્કૃત કથન કૌશલ્યની સિદ્ધિમાં ઉપયોગી વાક્યો, શબ્દો, શ્લોકો, સૂક્તિઓ, અને સુભાષિતો સંદર્ભિત પ્રદર્શનનું આયોજનકરી અહેવાલ રજૂ કરે. • માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ માટે જિલ્લા અને રાજ્ય સ્તરે સંસ્કૃત પ્રતિયોગિતાનું આયોજન કરવા માટે કાર્ય આયોજનનું પ્રસ્તાવ બનાવે. • ધોરણ 6,7, 8, 9, અને 10 માંથી કોઈ પણ એક સૂચિત પાઠ્યવસ્તુની સમીક્ષા કરી અહેવાલ પ્રસ્તુત કરે. • સ્થાનિક કક્ષાએ સંસ્કૃત સાથે સંકળાયેલી સંસ્થાની મુલાકાત લઈ તેની પ્રવૃત્તિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી. • ત્રિપરિમાણ દર્શક સારણીને આધારે આદર્શ પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરે.

સંદર્ભ સૂચિ

- મિત્તલ, એસ.(2013). સંસ્કૃત શિક્ષણ. મેરઠ, આર.આર.લાલ બુક ડિપોબેઝમ બ્રિજ રોડ.
- સૈની, એસ. (2007). સંસ્કૃત શિક્ષણ, જયપુર-3, યૂનિવર્સિટી બુક હાઉસ(પ્રા.) લિ., 79, ચૌડા રાસ્તા.
- સફાયા, આર. (1990). સંસ્કૃત શિક્ષણ, ચણ્ડીઢ., હરિયાણા સાહિત્ય અકાદમી.
- શર્મા, પી. (2006). સંસ્કૃત શિક્ષણ, જયપુર, આસ્થા પ્રકાશન.
- આક્રુવાલા, સી.કે. (1956). સંસ્કૃતનું અભિનવ અધ્યાપન. અમદાવાદ, ભારત પ્રકાશન
- આક્રુવાલા, સી. કે. (1966). સંસ્કૃત શિક્ષણની હેન્ડબુક, અમદાવાદ, અનડા પ્રકાશન.
- દવે, જી. કે., ભોગાયાતા, સી., અભ્યંકર, એસ., ચોટાલિયા, એમ. નકુમ, જી. અને વ્યાસ, બી. (2004). સંસ્કૃત અધ્યાપન. પરિશીલન, અમદાવાદ, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
- શર્મા, આર. એવઞ્જૈન, એ. (2005). સંસ્કૃત શિક્ષણ, જયપુર, આવિષ્કાર પબ્લિશર્સ
- પાઠ્ઠેય, આર. (વિ.સા2022) સંસ્કૃત શિક્ષણ, આરા-2,વિનોદ પુસ્તક મન્દિર।
- Apte D. G., (N.A.) **Teaching of Sanskrit**, Bombay; Padma Publications.
- Shurma, T.C. 92002), modern method of language teaching, Published by Sarup sons,

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: B 202	પ્રશ્નપત્ર: શાલેય વિષયનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર : ગણિત Padagogy of School Subject – 2 (Maths)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	1. ગણિત મંડળ અને અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રી પરિચિત થાય. 2. ગણિત શિક્ષણની સહાયક પ્રવૃત્તિઓ સમજે. 3. ગણિતમાં અનુબંધ કરવાનું કૌશલ્ય કેળવે. 4. ગણિતના શૈક્ષણિક સાધનો અને સંદર્ભ સાહિત્યની જાણકારી મેળવે. 5. ગણિત શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકનની પ્રક્રિયા જાણે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	ગણિત મંડળ અને અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રી		25 %
	1. ગણિતમંડળ: હેતુઓ, મહત્વ અને પ્રવૃત્તિઓ 2. ગણિતના દૃશ્ય-શ્રાવ્ય અને સ્વનિર્મિત સાધનો, ગણિત અને કમ્પ્યુટર તકનીકી(CAI) 3. ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકનું મહત્વ, લક્ષણો અને મૂલ્યાંકન 4. અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રી: અધ્યાપનપોથી, સ્વાધ્યાયપોથી તથા અન્ય સંદર્ભ સાહિત્ય, સામયિકો	મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન ઈ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન	
2	ગણિત શિક્ષણની સહાયક પ્રવૃત્તિઓ અને ગણિત શિક્ષક		25 %
	1. ગણિત પ્રતિભાશોધ કાર્યક્રમ 2. ગણિત ગમ્મત: મહત્વ અને પ્રવૃત્તિઓ 3. ગણિત શિક્ષક: વ્યાવસાયિક સજ્જતા, લાક્ષણિકતાઓ, ફરજો, નર્મતાલીમ સંદર્ભે શિક્ષણ કૌશલ્યો 4. ગણિતના અભ્યાસક્રમો શિક્ષકના દૃષ્ટિકોણની સમજ/પરિચય (1 થી 12)	મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા ગણિત શિક્ષક સાથે આંતરક્રિયા (Interaction)	

3	ગણિતમાં અનુબંધ		25%
	1. સંકલ્પના અને મહત્વ 2. ગણિત શિક્ષણમાં આંતરિક અનુબંધ (અંકગણિત, બીજગણિત અને ભૂમિતિ) 3. ગણિતનો ભાષા સાથે, ભૂગોળ સાથે, ઇતિહાસ અને વિજ્ઞાનસાથેનો અનુબંધ 4. ગણિતનો રોજીંદા જીવન સાથે અનુબંધ (નઈતાલીમ સંદર્ભ સાથે)	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન	
4	ગણિતમાં મૂલ્યાંકન		25%
	1. ગણિત શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન: સંકલ્પના અને મહત્વ 2. ગણિત શિક્ષણમાં નિદાન અને ઉપચારાત્મક કાર્ય. 3. બ્લ્યૂ પ્રિન્ટના આધારે ગણિતના પ્રશ્નપત્રની રચના 4. ગણિત વિષયમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા જૂથચર્ચા પ્રત્યક્ષકાર્ય	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

1. SVS કે જિલ્લા કક્ષાના ગણિત-વિજ્ઞાન પ્રદર્શનની મુલાકાત લઇ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી. 2. સ્થાનિક કક્ષાના સાયન્સ સેન્ટરની મુલાકાત લઇ તેની ગણિતનીપ્રવૃત્તિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી. 3. ગ્રંથાલયની મુલાકાત લઇ ગણિતના સામયિકોનો પરિચયાત્મક અભ્યાસ કરી અહેવાલનોંધ તૈયાર કરવી. 4. ગણિતના કોઇ એક એકમ માટે બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ આધારિત આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના કરી અજમાયશ કરવી. 5. કેન્દ્રનિવાસ દરમિયાન ગણિત શિક્ષણમાં ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવું. 6. કમ્પ્યુટર તકનીકીનો ઉપયોગ કરી ગણિત વિષયમાં એક સાધન તૈયાર કરી તેનો વર્ગ ખંડમાં ઉપયોગ કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Devis Robert, B. Learning Mathematics. 2. Marjoran, D.T.E. (1974). Teaching Mathematics. London : Heinemann Education Books Ltd. 3. Sobel , Max and Maletsky (2nd Ed. 2008) Teaching Mathematics. New Jercey : Prentice Hall. 4. Wadhawa, Shalini (2000). Modern of Teaching. New Delhi : Sarup and sons, Ansari Road Dariya Gunj. 5. રાવત, એમ.એસ.(6TH Ed. 1971). ગણિત શિક્ષણ. આણંદ : વિનોદ પુસ્તક મંદિર. 6. સિંઘ, યોગેશકુમાર ઓર અર્ચનેશ શર્મા (2003) ગણિત શિક્ષણ-આધુનિક પદ્ધતિઓ. નई દિલ્હી : 7. એ.પી. એચ. પબ્લિસિંગ કોર્પોરેશન. 8. ઓઝા, અને અંતાણી. ગણિત બિરબલ રાજકોટ : પ્રવીણ પુસ્તક ભંડાર. 9. જોશી, સેજપાલ, પરિખ, પટેલ અને નંદાણી. ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશિલન. અમદાવાદ : બી.એસ.શાહ પ્રકાશન. 10. ભટ્ટ, પી.આર. ગણિતશાસ્ત્ર અધ્યાપન પદ્ધતિ(મોડ્યુલ, ભાગ-1,2) અમદાવાદ : આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી. 11. રાવલ, પટેલ, અને પટેલ, (2009-10). ગણિતનું અભિનવ અધ્યાપન. અમદાવાદ : નિરવ પ્રકાશન.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : C-201	પ્રશ્નપત્ર : વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ : ગુજરાતી (ધો. 9 થી 10) Understanding Discipline and Subject -1 (Std.9 to 10)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. અર્વાચીન ગદ્ય સાહિત્યસ્વરૂપોની સ્વરૂપગત વિશેષતાઓ જાણે. 2. અર્વાચીન પદ્ય સાહિત્યસ્વરૂપોની સ્વરૂપગત વિશેષતાઓ સમજે. 3. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કૃતિઓની સ્વરૂપગત સમીક્ષા કરે. 4. અર્થવિસ્તાર / વિચારવિસ્તાર માટે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો જાણે. 5. ગદ્ય / પદ્ય પરીશીલનની પ્રક્રિયાને સમજે. 6. કૃતિનાં રસદર્શનની પ્રક્રિયાને સમજે. 7. નિપાત, અનુગ અને નામયોગીની સમજ મેળવે. 8. વિવિધ છંદોનાં ગાન/પઠનની ક્ષમતા કેળવે. 9. પાઠ્યપુસ્તકમાંની કૃતિઓની સ્વરૂપગત વિશેષતાઓ સમજે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	અર્વાચીન ગદ્ય સાહિત્ય સ્વરૂપોની સ્વરૂપગત વિશેષતાઓ		20%
	1.1 નવલિકા 1.2 એકાંકી 1.3 નવલકથા 1.4 આત્મકથા 1.5 જીવનચરિત્ર 1.6 નિબંધ	ચર્ચા વ્યાખ્યાન જૂથચર્ચા વ્યાખ્યાન ચર્ચા વ્યાખ્યાન	
2	અર્વાચીન પદ્ય સાહિત્ય સ્વરૂપોની સ્વરૂપગત વિશેષતાઓ		20%
	2.1 ગીત 2.2 ખંડકાવ્ય 2.3 સોનેટ 2.4 ગઝલ 2.5 હાઈકુ 2.6 મુક્તક	ચર્ચા-ગાન સ્વાધ્યાય નિરીક્ષિત અભ્યાસ વ્યાખ્યાન ગાન	

3	વ્યાકરણ અને રચના		30%
	3.1 રવાનુકારી અને દ્વિરુક્ત પ્રયોગો 3.2 નિપાત : અર્થ અને પ્રકાર 3.3 અનુગ : અર્થ અને પ્રકાર 3.4 નામયોગીઓ : અર્થ અને પ્રકાર 3.5 સંક્ષેપીકરણ 3.6 અર્થવિસ્તાર / વિચારવિસ્તાર 3.7 ગદ્ય / પદ્ય પરીશીલન 3.8 કાવ્યનું રસદર્શન 3.9 છંદ : અર્થ, મહત્ત્વ અને પ્રકાર	વ્યાખ્યાન ચર્ચા જૂથચર્ચા સ્વાધ્યાય નિદર્શન નિદર્શન નિદર્શન નિદર્શન ગાન-પઠન	
4	ધોરણ ૯ અને ૧૦ના ગુજરાતી વિષયનાં પ્રવર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકમાંથી ચૂંટેલી કૃતિઓનું સમીક્ષાત્મક અધ્યન		30%
	4.1 કન્યાવિદાય (ગીત, ધો-૯) – અનિલ જોશી 4.2 ગોવિંદો પ્રાણ અમારો રે (પદ, ધો-૯) – મીરાંબાઈ 4.3 દુહા-મુક્તક-હાઈકુ (ધો-૯) 4.4 તપાસીએ (ગઝલ, ધો-૧૦) – ચીનુ મોદી 4.5 મન નો ડગે (પદ, ધો-૧૦) – ગંગાસતી 4.6 અતિજ્ઞાન (ખંડકાવ્ય, ધો-૧૦) – કાન્ત 4.7 છકડો (નવલિકા, ધો-૧૦) – જયંતી ગોહેલ 4.8 વૃક્ષ (એકાંકી, ધો-૧૦) – લાભશંકર ઠાકર 4.9 તીર્થોત્તમ (સોનેટ, ધો-૧૦) – જયોતીન્દ્ર દવે 4.10 એ.પી.જે. અબ્દુલ કલામનું ઘડતર (આત્મકથા, ધો-૧૦) – એ.પી. જે. અબ્દુલ કલામ	પઠન ગાન ગાન વાર્તાકથન આદર્શવાચન આદર્શવાચન સંવાદીકરણ નાટ્યીકરણ ગાન આદર્શવાચન	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

નોંધ – પ્રશિક્ષણાર્થીએ અધ્યાપક દ્વારા સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય વ્યક્તિગત/જૂથમાં કરવાનું રહેશે.

1. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક કૃતિની સ્વરૂપગત સમીક્ષાત્મક નોંધ તૈયાર કરવી.
2. પાઠ્યપુસ્તકમાંથી રવાનુકારી અને દ્વિરુક્ત શબ્દોની યાદી દર્શાવતી મુદ્રિત પુસ્તિકા તૈયાર કરવી.
3. કોઈ એક સાહિત્ય સ્વરૂપમાં મૌલિક કૃતિની રચના કરવી.
4. સંક્ષેપીકરણના નિયમો અને ઉદાહરણો રજૂ કરતી મુદ્રિત પુસ્તિકા તૈયાર કરવી.
5. ગદ્ય / પદ્ય પરીશીલનના નિયમો અને ઉદાહરણો રજૂ કરતી મુદ્રિત પુસ્તિકા તૈયાર કરવી.
6. પાઠ્યપુસ્તકમાંથી કોઈ પણ પાંચ કાવ્યોનું રસદર્શન કરાવતો અંક તૈયાર કરવી.
7. પાઠ્યપુસ્તકમાંથી કોઈ એક પદ્ય કૃતિનું છંદસ ગાન કરીને તેનું શ્રાવ્ય મુદ્રણ તૈયાર કરવી.
8. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું નાટક/વાર્તા/કાવ્યમાં રૂપાંતર કરવું.
9. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ / નાટ્યીકરણ કરવું.
10. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક ગદ્ય/પદ્ય કૃતિનું સંવાદીકરણ / નાટ્યીકરણ / ગાન / પઠન કરી તેનું દૃશ્ય-શ્રાવ્ય મુદ્રણ કરવું.

સંદર્ભસૂચિ

1. જોશી, ક.(2011). પ્રારંભિક ગુજરાતી વ્યાકરણ (બીજી આ.). અમદાવાદ : શબ્દલોક
2. ઠક્કર, ન. અને શાહ, પ્ર.(2011). વિચારવિસ્તાર, છંદ, અલંકાર, કાવ્યનું રસદર્શન અને પ્રસંગાલેખન. અમદાવાદ : આદર્શ પ્રકાશન
3. ઠાકર, ધી.(2006). અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા ભાગ ૧-૨-૩-૪ (બારમી આ.). અમદાવાદ : ગૂર્જર
4. ત્રિવેદી, ર.(2003). અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (બીજી આ.). અમદાવાદ : આદર્શ પ્રકાશન
5. દવે, ર.(સં).(૨૦૦૬). ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ ૧-૨-૩-૪-૫-૬. અમદાવાદ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
6. દેસાઈ, ઊ.ધ.(2012). વ્યાકરણ વિમર્શ (બીજી આ.). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
7. પટેલ, મો. અને અન્ય.(2004). ગુજરાતી વિષયવસ્તુનું અધ્યયન (પાંચમી આ.). અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ
8. પૂજાલાલ.(1979). છન્દ:પ્રવેશ (પહેલી આ.). પોંડિચેરી : લેખક
9. બ્રહ્મભટ્ટ, પ્ર.(2010). સત્તર સાહિત્ય સ્વરૂપો (ચોથી આ.). અમદાવાદ : પાર્શ્વ
10. ભાંડારી, અ.(2013). ગુજરાતી વ્યવહારિક વ્યાકરણ (બીજી આ.). અમદાવાદ : અરુણોદય
11. રાવલ, ર. અને અન્ય.(2009). છંદ પરિચય. અમદાવાદ : ડિવાઈન
12. વ્યાસ, ચો.(2011). ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ (ચોથી આ.). અમદાવાદ : નવસર્જન
13. વ્યાસ, ચો.ધી.(2010). બોલી વિજ્ઞાન અને ગુજરાતી બોલીઓ (ચોથી આ.). અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: C-201	પ્રશ્નપત્ર : વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ - 1 અંગ્રેજી (ધો. 9 થી 10) Understanding Discipline and Subject -1 English (Std.9 to 10)	કુલ ગુણ: 50 કેડિટ: 3

Instructional Objectives

To enable student teachers to...	1. Develop skill required for sentence construction. 2. Understand oral and written expressions. 3. Understand the textual contents of Std 9 & 10. 4. Study the units of English Text books of Std 9 & 10.

UNIT NO	Points of Teaching	Teaching Learning Process	Marks Waitage
1	SENTENCE PATTERN (11.25 Hour)		25%
	1. Tenses covered in std. 9 & 10 and its uses 2. Types of Sentences- Assertive, Negative, Interrogative, Imperative, Optative, exclamatory sentences. 3. Transformation of Sentences : Active and Passive Voice, direct and indirect speech, Degrees of Comparison. 4. Question tags	Group Discussion and Presentation Workshop	
2	Composition (11.25 Hour)		25%
	1. Dialogue-Writing 2. Application-writing 3. Reports for special programmes and festivals 4. Essay-writing	Assignment Group discussion and individual presentation	
3	Textual Content of Std. 9 & 10 (15.75 Hour)		25%
	1. Analysis of the textual content of std. 9 & 10 2. Analysis of the textual content of std. 10 3. Varieties of activities and exercises in std. 9 & 10	Seminar	
4	Language Enrichment (06.75 Hour)		25%
	1. Idioms and phrases covered in std. 9 & 10 2. Vocabulary (Active and passive) covered in std. 9 & 10 3. Preparation and practice of Language functions in classroom teaching (std. 9 & 10)	Critical analysis Group Discussion	

Practical Work (Any One)

1. Writing application, paragraph, essay on different topics.
2. Developing all types of test-items.
3. Collecting moral stories.

REFERENCES

1. A.J. Thomson. Practical English Grammar. Press : Oxford University, Oxford.
2. Czerniewska, Pam. (1997). Understanding Speech (Block 1). Great Britain : The Open University Press.
3. Close, R.A. (1981). *English as a foreign Language : Its constant grammatical problems* (third Ed.). London : Unwin Hyman.
4. Jarvie, Gordon. (1993). *Bloomsbury Grammar Guide* (First. Ed.). London : Bloomsbury.
5. Murphy, Raymond. (1997). *Essential English Grammar* (Sec. Ed.). Cambridge : University Press.
6. Prasad, Kameshwer. (2006). *Essentials of English Grammar*. Jaipur : Shree Niwas Publications.
7. Seidl, Jennifer. (1989). *English Idioms and How to use them*. Press, Oxford, London :Oxford University.
8. Swan, Michael. (1995). *Practice English Usage* (Sec. Ed.). Oxford : Oxford University Press.
9. Wehmeier, Sally, (1993). *Oxford word power Dictionary*. Press : Oxford University Oxford.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: C 201	પ્રશ્નપત્ર: વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ - 1 વિજ્ઞાન (ધો. 9 થી 10) Understanding Discipline and Subject -1 (Science) (Std.9 to 10)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	1. માધ્યમિક શાળા કક્ષા(ધોરણ-9,10)ના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિષયવસ્તુમાં સમાવિષ્ટ સંકલ્પનાઓ, નિયમો, સિદ્ધાંતો તથા ખ્યાલો જાણે. 2. માધ્યમિક શાળા કક્ષા(ધોરણ-9,10)ના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિષયવસ્તુમાં સમાવિષ્ટ સંકલ્પનાઓ, નિયમો, સિદ્ધાંતો તથા ખ્યાલો સમજે. 3. માધ્યમિક શાળા કક્ષા(ધોરણ-9,10)ના વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિષયવસ્તુમાં સમાવિષ્ટ પ્રયોગો કરે. 4. ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળા કક્ષાના ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાનનાં વિષયવસ્તુમાંથી કેટલીક પાઠ્યારૂપ સંકલ્પનાઓ જાણે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	સામાન્ય વિજ્ઞાન		25%
	1. આપણી નૈસર્ગિક સંપત્તિ અને તેની જાળવણી 2. બ્રહ્માંડ 3. આપણું પર્યાવરણ 4. રોગ: પ્રકાર, કારણો અને અટકાવવાના ઉપાયો	ઇ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન ઇ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન મુલાકાત નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય	
2	ભૌતિક વિજ્ઞાન		25%
	1. ગતિ, બળ અને ગતિના નિયમો તથા તરંગ ગતિ અને ધ્વનિ 2. નેનોટેકનોલોજી 3. પ્રકાશ: પરાવર્તન, વક્રિભવન, વિભાજન અને કુદરતી પ્રકાશીય ઘટનાઓ 4. વિદ્યુત અને વિદ્યુત પ્રવાહની ચુંબકીય અસરો 5. કાર્ય, ઊર્જા અને પાવર 6. ગુરુત્વાકર્ષણ	પ્રાયોગિક સેમિનાર પ્રાયોગિક પ્રાયોગિક જૂથયર્થા સ્વાધ્યાય	

3	રસાયણ વિજ્ઞાન		25%
	1. પરમાણુનું બંધારણ 2. તત્ત્વોનું આવર્તનીય વર્ગીકરણ 3. રાસાયણિક બંધન અને રાસાયણિક પ્રક્રિયાઓ 4. ધાતુ અને અધાતુ 5. કાર્બનિક સંયોજનો	ઇ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન ચાર્ટસ નિર્માણ નિદર્શન સ્વાધ્યાય નિદર્શન	
4	જીવ વિજ્ઞાન		25%
	1. સજીવનો પાયાનો એકમ- કોષ, વનસ્પતિ પેશીઓ અને પ્રાણી પેશીઓ 2. સજીવોમાં વહન, પરિવહન અને ઉત્સર્જન 3. સજીવોમાં નિયંત્રણ અને સંકલન 4. સજીવોમાં પ્રજનન		

પ્રયોગિક કાર્ય (ઓછામાં ઓછા પાંચ)

1. લોલકની મદદથી ગુરુત્વપ્રવેગનું મૂલ્ય સૂત્ર તેમજ આલેખની મદદથી શોધવું. 2. આપેલ ઘન પદાર્થની સ્પ્રિંગ કાંટા અને અંકિત નળાકાર વડે ઘનતા શોધવી. 3. વનસ્પતિ પેશીઓનું અવલોકન કરી સ્વચ્છ નામનિર્દેશન વાળી આકૃતિ દોરવી. 4. પ્રાણી પેશીઓનું અવલોકન કરી સ્વચ્છ નામનિર્દેશન વાળી આકૃતિ દોરવી. 5. પેરામિશિયમ, મ્યુકર, લાઇકેન તથા સ્પાયરોગાયરાની સ્લાઇડનો અભ્યાસ કરવો. 6. પ્રકાશના પરાવર્તનના નિયમો પ્રયોગ કરીને તારવવા. 7. પ્રકાશના વક્રીભવનના નિયમો પ્રયોગ કરીને તારવવા. 8. બહિર્ગોળ લેન્સથી જુદાજુદા અંતરે મૂકેલી વસ્તુના પ્રતિબિંબોનો અભ્યાસ કરવો. 9. ઓક્સનો નિયમ સાબિત કરવો. 10. મનુષ્યમાં રૂધિરાભિસરણતંત્રના કાર્યની ક્લીપ અથવા ચિત્રો ઇન્ટરનેટ પરથી મેળવી નિદર્શન કરવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી. (ધોરણ-9 અને 10). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 2. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી. પ્રયોગનોંધપોથી (ધોરણ-9 અને 10). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 3. ભૌતિક વિજ્ઞાન. (ધોરણ-11 અને 12). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ 4. રસાયણ વિજ્ઞાન. (ધોરણ-11 અને 12). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 5. જીવ વિજ્ઞાન. (ધોરણ-11 અને 12). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 6. ભૌતિક વિજ્ઞાન પ્રાયોગિક. (ધોરણ-11 અને 12). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 7. રસાયણ વિજ્ઞાન પ્રાયોગિક. (ધોરણ-11 અને 12). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 8. જીવ વિજ્ઞાન પ્રાયોગિક. (ધોરણ-11 અને 12). ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: C 202	પ્રશ્નપત્ર: વિષયવસ્તુ : સામાજિક વિજ્ઞાન Understanding Discipline and Subject -2 (Social Science) (Std.9 to 10)	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસો સમજે અને તેનું જતન કરે. ભારતના વિજ્ઞાન, ટેકનોલોજી વારસાનું ગૌરવ લે. રાષ્ટ્રીય અને સ્થાનિક સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓએ આપેલા યોગદાનને સમજે. નકશાપૂર્તિનું કૌશલ્ય કેળવે. ભારત દેશનું સ્થાન, સીમા અને ભૂપૃષ્ઠ , આબોહવા અને લોકજીવનની માહિતી મેળવે. સરકારનાં અંગો વિશે સમજે. સંસાધનનો વિવેકપૂર્વક ઉપયોગ કરવાનું વલણ કેળવે. જાહેર મિલકતની જાળવણી કરે. રાષ્ટ્રીય એકતા અને અખંડિતતા પ્રત્યે પ્રતિબદ્ધ થાય. ગ્રાહકના અધિકારો સમજે અને ગ્રાહક જાગૃતિ કેળવે

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	આપણો વારસો અને વૈભવ		25%
	આપણો ભવ્ય વારસો ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો : હસ્ત-લલિત કલા, શિલ્પ અને સ્થાપત્ય, સાહિત્ય ભારતનો વિજ્ઞાન, ટેકનોલોજીનો વારસો ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસાનાં સ્થળો અને વારસાનું જતન	ઈતિહાસ સંસ્કૃતિ સંગ્રહાલયની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન સાંસ્કૃતિક વારસાનાં સ્થળોની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય ગ્રંથાલયની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન	

2	વીસમી સદી : વિશ્વ અને ભારત		25%
	1. વિશ્વ ઇતિહાસના સામ્પ્રત પ્રવાહો, 1945 પછીનું વિશ્વ - 1 અને 2 2. ભારતમાં બ્રિટિશ શાસનનો પ્રભાવ અને રાષ્ટ્રવાદી આંદોલનો 3. સ્વાતંત્ર્ય પ્રાપ્તિ તરફ પ્રયાણ 4. સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારત : 1 અને 2	ઈ-ટેકનોલોજી આધારિત અધ્યયન ગ્રંથાલયની મુલાકાત અને અહેવાલ લેખન સમય આલેખ નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષક સાથે આંતરક્રિયા (Interaction)	
3	ભારત : ભૂમિ, લોકો અને સંસાધન		25%
	1. ભારત સ્થાન અને કદ, ભૂસ્તરીય રચના અને ભૂપૃષ્ઠ 2. આબોહવા, જળપરિવાહ, કુદરતી વનસ્પતિ, વન્યજીવન અને માનવવસ્તી 3. સંસાધન : કુદરતી, વનસ્પતિ અને વન્યજીવ, જળ, ખનીજ, શક્તિ 4. ભારત : કૃષિ, ઉદ્યોગો, પરિવહન, સંદેશા વ્યવહાર, વ્યાપાર, આર્થિક વિકાસ, ઉદારીકરણ અને વૈશ્વિકરણ અર્થવ્યવસ્થાની મુખ્ય સમસ્યાઓ	નકશાપૂર્તિ જૂથચર્ચા આકાશવાણી કેન્દ્રની મુલાકાત	
4	આધુનિક રાષ્ટ્રનું નિર્માણ		25%
	1. ભારતનું બંધારણ ઘડતર અને લક્ષણો, મૂળભૂત હક્કો-ફરજો અને રાજનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો 2. સરકારનાં અંગો, ન્યાયતંત્ર, લોકશાહી 3. ભાવવધારો અને ગ્રાહક જાગૃતિ અને માનવ વિકાસની ગતિશીલતા 4. સામાજિક સમસ્યાઓ - પડકારો અને સામાજિક પરિવર્તન	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય જૂથચર્ચા પ્રત્યક્ષકાર્ય ગ્રાહક સુરક્ષા કેન્દ્રની મુલાકાત	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. મહત્ત્વના ઘટનાક્રમની સાલવારી બનાવે.
2. દાંડીકૂચનો માર્ગ દર્શાવતો નકશો તૈયાર કરે.
3. ઇતિહાસ સંસ્કૃતિ સંગ્રહાલયની મુલાકાત લઈ તેમાં રજૂ થયેલ કૃતિઓનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
4. ગ્રંથાલયનાં ઇતિહાસ વિભાગનાં પુસ્તકોનો આધાર લઈ અભ્યાસ નોંધ તૈયાર કરવી.
5. હિરોશિમા અને નાગાસાકી શહેર પર ઝીંકાયેલા અણુ બોમ્બ વિશે વાર્તાલાપ ગોઠવે.
6. મૂળભૂત હક્કો અને ફરજો વિશે વાર્તાલાપ ગોઠવે.
7. ગુજરાતમાં યોજાતી લોક અદાલતની મુલાકાત લઈ અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી.
8. ભારતના લોખંડી પુરુષ સરદાર પટેલ વિશેની ફિલ્મનો સો યોજે.
9. વિશેષ દિવસની ઉજવણી કરે.
10. ગ્રાહક સુરક્ષા કેન્દ્રની મુલાકાત લઈ અહેવાલ નોંધ તૈયાર કરવી.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Census of India (2011). New Delhi : Registrar General India
2. Bharadwaj, Manish (2011). **Provisional Population Totals Census of India – 2011.** New Delhi
3. દેસાઈ, ધનવંતભાઈ અને કાલરી. અર્વાચીન ભારતનો ઇતિહાસ
4. પંચોળી, મનુભાઈ. આપણો વારસો અને વૈભવ, સંસ્કાર સાહિત્ય મંદિર
5. શાહ, બી. સી., ભારતમાં પંચાયતી રાજ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
6. ભટ્ટ, અશ્વિની (અનુ.). અર્ધી રાતે આઝાદી
7. ગાંધીજી., (સં. આર. કે. પ્રભુ). (6 ફી આવૃત્તિ , 2006) મારા સ્વપ્નનું ભારત .અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર
8. ગાંધીજીના રચનાત્મક કાર્યક્રમો
9. સામાજિક વિજ્ઞાન (ધોરણ : 9-10), ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્ય પુસ્તક મંડળ

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : C 202	પ્રશ્નપત્ર: વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ - 2 (સંસ્કૃત) Understanding Discipline and Subject -2 (Sanskrit) (Std.9 to 10)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. વિસર્ગ સંધિ, વિશેષણ અને સમાસની સમજ પ્રાપ્ત કરે 2. વાક્ય રચના તેમજ ક્રિયાપદ નિર્માણની પ્રક્રિયા સમજે. 3. સંસ્કૃત ભાષામાં ક્રિયાપદ નિર્માણ, કારક અને વિભક્તિ પરિચય મેળવે. 4. સંસ્કૃત સાહિત્યના વિવિધ સાહિત્યકારો તેમજ તેની કૃતિઓનું પરિચય પ્રાપ્ત કરે. 5. ધોરણ 9, અને 10 ની સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકોની સમજ મેળવે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યાયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	વિસર્ગ સંધિ, સમાસ અને વિશેષણ		25%
	1.1 વિસર્ગ સંધિ: સંકલ્પના અને નિયમ 1.2 સમાસ: સંકલ્પના, પ્રકાર(અવ્યયીભાવ, તત્પુરુષ, દ્વન્દ્વ અને બહુવ્રીહિ) 1.3 વિશેષણ: સંકલ્પના અને પ્રકાર(અધિકતાવાચક અને શ્રેષ્ઠતાવાચક) 1.4 કૃદન્ત: સંકલ્પના, પ્રકાર(હેત્વર્થ, સંબંધક, અને કર્મણીભૂત કૃદન્ત) અને નિર્માણ માટેના નિયમો	કાર્યશાળા પરિસંવાદ સંવાદ શિબિર વ્યાખ્યાન	
2	સંસ્કૃત વાક્ય રચના અને ક્રિયાપદ નિર્માણ		25%
	2.1 સંસ્કૃત ભાષામાં વાક્ય રચના: સંકલ્પના અને પ્રકાર કર્તરી વાક્ય રચના: લાક્ષણિકતાઓ અને ઉદાહરણ કર્મણી વાક્ય રચના: લાક્ષણિકતાઓ અને ઉદાહરણ કર્મણી અને કર્તરી વાક્ય રચના વચ્ચેનો તફાવત 2.2 ક્રિયાપદ નિર્માણ: 2.2.1 ગણ, વિકરણ અને ક્રિયાપદ નિર્માણ માટે પરસ્મૈપદ અને આત્મનેપદના પ્રત્યયો: સંકલ્પના અને ઉપયોગના નિયમો 2.2.2 પ્રથમ, ચતુર્થ, ષષ્ઠ, અને દશમા ગણના ક્રિયાપદોના નિર્માણ(વર્તમાનકાળ, હ્યસ્તન ભૂતકાળ, આજાર્થ, ભવિષ્યકાળ અને વિદ્યાર્થીના સંદર્ભમાં) 2.3 કારક: સંકલ્પના, પ્રકાર, ચિહ્ન અને વિભક્તિ સાથે સંબંધ	વ્યાખ્યાન પરિસંવાદ નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય કાર્યશાળા	

3	સંસ્કૃત સાહિત્ય અને સાહિત્યકાર		25%
	3.1 સંસ્કૃત સાહિત્યકારોનો પરિચય: કાલિદાસ, બાણભદ્ર, ભવભૂતિ, અને અંબિકાદત્ત વ્યાસ 3.2 સાહિત્યિક કૃતિઓનો પરિચય: રઘુવશમ, કાદમ્બરી, ઉત્તરરામચરિતમ, નીતિશતકમ, શિવરાજ વિજય 3.3 સુક્તિવાક્યોનો વિચાર વિસ્તાર(ઘોરણ 9 અને 10 ના પાઠ્યપુસ્તકના આધારે) 3.4 સુભાષિત શ્લોકોનું અર્થ વિસ્તાર(ઘોરણ 9 અને 10 ના પાઠ્યપુસ્તકના આધારે)	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય જૂથચર્ચા પરિસંવાદ	
4	શબ્દ પરિચય, ભાષાંતર અને સારાંશ		25%
	4.1 સમાનાર્થી શબ્દો(નદી, રાજન, પર્વત, સમુદ્ર, ણેશ, વિષ્ણુ, વન, શિવ, સૂર્ય અને જલ) 4.2 ભાષાંતર: 9 માં અને 10 માં ઘોરણના સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકના આધારે 4.3 સારાંશ: 9 માં અને 10 માં ઘોરણના સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકના આધારે 4.4 સમય વાચક શબ્દો, અને ઘોરણ-9 અને 10 નો પાઠ્ય પુસ્તકમાંથી શબ્દાર્થ.	નિરીક્ષિત- સ્વાધ્યાય કાર્યશાળા ટીમ-ટીચિંગ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. ઘોરણ 9 અને 10 ના પાઠ્યપુસ્તકમાં આપેલ વિસર્ગ સંધિના ઉદાહરણોનું ચાઈ તૈયાર કરી પ્રદર્શિત કરવો. 2. ઘોરણ 9 અને 10 ના પાઠ્યપુસ્તકમાં આપેલ સમાસના વિવિધ ઉદાહરણોનું જે તે સમાસના નામોલ્લેખ સાથેની પુસ્તિકા તૈયાર કરવી. 3. પાઠ્યક્રમમાં આપેલ દરેક ગણના પ્રતિનિધિ ધાતુના ક્રિયાપદોનું ચાઈ તૈયાર કરવો. 4. પાઠ્યપુસ્તકમાંથી ત્રણેય પ્રકારની વાક્ય રચનાઓના ઉદાહરણો શોધી તેનો અહેવાલ તૈયાર કરવો. 5. ગ્રન્થાલય અને ઇન્ટરનેટનો ઉપયોગકરી પાઠ્યક્રમમાં આપેલ વિવિધ સાહિત્યકારો અને સાહિત્ય પર સંક્ષિપ્તનો તૈયાર કરવી. 6. ઇન્ટર્નશિપ દરમિયાન જે તે સંસ્થામાં સંસ્કૃત વાંચન અને લેખન શિબિરનું આયોજન તેમજ અહેવાલની રજૂઆત. 7. સંસ્કૃત સાહિત્યના વિવિધ સ્વરૂપોને વ્યાખ્યાયિત કરતો ચાઈ તૈયાર કરે.

સંદર્ભ સૂચિ

• જૈન, એસ. (1998). સંસ્કૃત પ્રવેશિકા, વારાણસી, સરસ્વતી પ્રકાશન. • પાઠ્ઠે, એચ. એવઠ્ઠવ્યાસ, એસ. (1998). સંસ્કૃત સાહિત્ય કી રૂપરેખા, કાનપુર, સાહિત્ય નિકેતન. • ઉપાધ્યાય, એ. એમ.(1998). પ્રશિષ્ટ સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ, અમદાવાદ: યૂનિસિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ • ભદ્ર, વી. એમ, (2008). સંસ્કૃત વાક્ય સંરચના, અહમદાબાદ: સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર. • શાસ્ત્રી, સી. એલ. (2001). સંસ્કૃત વાંચનનો ઇતિહાસ. અહમદાબાદ,સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર. • નૌંટિયાલ, સી. (1972). અનુવાદ ચદ્ધિકા, દિલ્લી, મોતીલાલ બનારસીદાસ. • નકુમ., જી. (2004). સંસ્કૃત વ્યાકરણ વિચાર, અમદાવાદ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન. • પાઠ્ઠેય, એસ. (1998). હિન્દી સંસ્કૃત શબ્દકોષ, નઈ દિલ્લી સંસ્કૃત ભારતી.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : C 202	પ્રશ્નપત્ર: વિદ્યાશાખા અને વિષયની સમજ - 2 (ગણિત) Understanding Discipline and Subject -2 (Maths)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	1. માધ્યમિક કક્ષાના ગણિત વિષયવસ્તુના(ધોરણ-9 થી 10) સૈદ્ધાંતિક પાસામાં પારંગતતા પ્રાપ્ત કરે. 2. માધ્યમિક કક્ષાના ગણિત વિષયવસ્તુના પ્રાયોગિક પાસાનાં કૌશલ્યો હસ્તગત કરે. 3. આંકડાશાસ્ત્રના પારિભાષિક શબ્દોનો પરિચય અને વિવિધ સાંખ્યિકીની સમજ મેળવે. 4. સંખ્યા સંહતિઓનો વિકાસ સમજે. 5. વિવિધ ભૌતિક આકૃતિઓનાં ક્ષેત્રફળ શોધવાનું કૌશલ્ય કેળવે. 6. વિવિધ ભૌમિતિક રચનાઓ દોરવાનું કૌશલ્ય કેળવે. 7. ત્રિકોણની સમરૂપતા અને ત્રિકોણમિતી અંગેની જાણકારી મેળવે. 8. લઘુગુણક, પૃષ્ઠફળ અને ઘનફળની સમજ વિકસે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	આંકડાશાસ્ત્ર		25%
	1. આંકડાશાસ્ત્રના પારિભાષિક શબ્દોની સમજ 2. માહિતીના એકત્રીકરણ અને વર્ગીકરણના સમજ 3. વર્ગીકૃત અને અવર્ગીકૃત માહિતી માટે મધ્યવર્તી સ્થિતિનાં માપો અને પ્રસારનાં માપો 4. સંભાવનાની સંકલ્પના અને ઉદાહરણ 5. લઘુગુણક સંકલ્પના અને ઉપયોગ 6. પૃષ્ઠફળ અને ઘનફળ	જૂથ અધ્યયન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય સ્વ અધ્યયન	
2	સંખ્યા સંહતિઓનો વિકાસ		25%
	1. યુક્લિડની ભાગ વિધિ અને વાસ્તવિક સંખ્યાઓ 2. બહુપદીઓ અને સમાંતર શ્રેણીઓ 3. દ્વિચલ સુરેખ સમીકરણના ઉકેલ 4. દ્વિઘાત સમીકરણ અને તેના ઉકેલ	જૂથ અધ્યયન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય સ્વ અધ્યયન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય કાર્યશાળા	

3	ભૌમિતિક આકૃત્તિઓનાં ક્ષેત્રફળ		25%
	1. ચતુષ્કોણ અને સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ 2. વર્તુળ અને વર્તુળ સંબંધિત ક્ષેત્રફળ 3. હેરોનના સૂત્રના ઉપયોગથી ત્રિકોણ અને ચતુષ્કોણનું ક્ષેત્રફળ શોધવું 4. ત્રિકોણનું ક્ષેત્રફળ 5. વિવિધ ભૌમિતિક રચનાઓ	જૂથ અધ્યયન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય સ્વ અધ્યયન નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય કાર્યશાળા	
4	ત્રિકોણની સમરૂપતા અને ત્રિકોણમિતી		25%
	1. ત્રિકોણની સમરૂપતાની સમજ 2. પાયથાગોરસનો પ્રમેય 3. યામભૂમિતિ 4. ત્રિકોણમિતી અને મૂળભૂત નિત્યસમોની સમજ 5. વિશિષ્ટ ખૂણાઓના ત્રિ-ગુણોત્તર તેમજ અંતર ઉંચાઈનો ખ્યાલ	નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય અને કાર્યશાળા જૂથચર્ચા પ્રત્યક્ષકાર્ય	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. ધોરણ-9 થી 12 ના વાર્ષિક પરીક્ષાના કોઈ ત્રણ પ્રશ્નપત્રોનું લેખન 2. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ વિવિધ પ્રકારના આલેખો તૈયાર કરવા. (કોઈ પણ ત્રણ) 3. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ વિવિધ પ્રકારની રચનાઓ દોરવી. (કોઈ પણ ત્રણ) 4. આજુબાજુના પર્યાવરણમાંથી કોઈ ચોક્કસ ભૌમિતિક આકારનું ક્ષેત્રફળ અને ઘનફળ શોધવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1. ધોરણ-1 થી 12. <i>ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકો</i> ગાંધીનગર : ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ. 2. ધોરણ-1 થી 12. <i>ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકો</i> New Delhi : CBSE 3. ધોરણ-1 થી 12. <i>ગણિતના પાઠ્યપુસ્તકો</i> New Delhi : નવોદય વિદ્યાલય. 4. ઓઝા, અને અંતાણી. <i>ગણિત બિરબલ</i> રાજકોટ : પ્રવીણ પુસ્તક ભંડાર.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 4

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A 401	પ્રશ્નપત્ર: જાતિયતા, શાળા અને સમાજ (Gender, School and Society)	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. જાતિય સમાનતાની સંકલ્પના અને હેતુઓ વિશે સમજ કેળવે 2. જાતિય અસમાનતાની સર્જક સંસ્થાઓથી પરિચિત કરવા 3. જાતિયતાના દ્રષ્ટિબિંદુથી અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યપુસ્તકની સમીક્ષા કરે 4. જાતિય અસમાનતાની નાબુદીમાં શાળા અને સમાજની ભૂમિકા સમજે

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	જાતિય સમાનતાની સંકલ્પના અને સંવેદનશીલતા		25%
	1. જાતિય સમાનતાની સંકલ્પના 2. જાતિય સમાનતાના હેતુઓ 3. જાતિય સમાનતાની જરૂરિયાત 4. જાતિય સમાનતા અને સંવેદનશીલતા	• સેમિનાર • જુથ ચર્ચા • અહેવાલ તૈયાર કરવો.	
2	જાતિય અસમાનતા, આડઅસરો અને જાતિય અસમાનતાની સર્જક સંસ્થાઓ.		25%
	1. જાતિય અસમાનતા માટે જવાબદાર પરિબળો 2. જાતિ કુટુંબ, જ્ઞાતિ, ધર્મ અને માધ્યમો. 3. જાતિય અસમાનતાની આડઅસરો 4. જન માધ્યમો (Media), ચલચિત્રો, જાહેર ખબરો, ગીતોમાં જોવા મળતી જાતિય અસમાનતા	• કુટુંબની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરવો. • વિવિધ જ્ઞાતિ અને ધર્મના આગેવાનોની મુલાકાત સંદર્ભે જુથ ચર્ચા	
3	જાતિય સમાનતા સંદર્ભે શાળા અને સમાજની ભૂમિકા.		25%
	1. શાળાની પ્રવર્તમાન કાર્યવાહીમાં સમાવિષ્ટ જાતિય અસમાનતા દૂર કરવામાં શાળાની ભૂમિકા.. 2. અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યપુસ્તકો સંદર્ભે જાતિય અસમાનતાની નાબૂદીમાં શિક્ષકોની ભૂમિકા. 3. વિવિધ સંસ્કૃતિઓમાં જાતિયતા અને જાતીયતા (Sexuality) અંગેના ખ્યાલો અને તે દૂર કરવા માટે સમાજની ભૂમિકા. 4. જાતિય સમાનતા માટે જાહેર માધ્યમો (Media) ચલચિત્રો, જાહેર ખબરોની ભૂમિકા	• જાતિય સમાનતા સંદર્ભે શાળાના કાર્યક્રમોનું મૂલ્યાંકન • જાતિયતા સંદર્ભે પાઠ્ય પુસ્તકો ની સમીક્ષા	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

1. જાતિય સમાનતા અને જાતિય સંવેદનશીલતા સંદર્ભે સેમિનારનું આયોજન કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
2. જાતિય સમાનતા સંદર્ભે કુટુંબોની મુલાકાત લઇ તેનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
3. જાતિય સમાનતા સંદર્ભે વિવિધ કાયદાઓ અને અમલ સંદર્ભે જુથ ચર્ચા કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
4. દશ કુટુંબની મુલાકાત લઇ જાતિય અસમાનતા માટેના જવાબદાર પરિબળોનો અભ્યાસ કરી નોંધ તૈયાર કરવી.
5. વિવિધ જ્ઞાતિઓ, ધર્મના કાર્યકરો અને આગેવાનોની મુલાકાત લઇ જાતિય અસમાનતાનો અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
6. ધાર્મિક પુસ્તકો અને જાહેર માધ્યમો ના સંદર્ભે જાતિય અસમાનતાનો સટીક અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
7. જાતિય અસમાનતા સંદર્ભે પાઠ્ય પુસ્તકોની સટીક સમીક્ષાની નોંધ તૈયાર કરવી.
8. જાતિય સમાનતા સંદર્ભે શાળામાં થતી પ્રવૃત્તિઓનું મુલ્યાંકન કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
9. પંચાયત નગરપાલિકા, વિધાનસભા, સંસદમાં મહિલા પ્રતિનિધીઓના પ્રમાણ સંદર્ભે સર્વે કરી મહિલાઓની સક્રિયતાનો અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1. કાપડિયા કુંદનિકા, (1995). **સાત પગલા આકાશમાં**, અમદાવાદ : નવભારત સાહિત્ય મંદિર પ્રકાશન.
2. ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ (1998). **સ્ત્રી સમાનતા અને સશક્તિકરણ . મેન્યુઅલ**, ગાંધીનગર : સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ઓફિસ, ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ.
3. ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ (2002). **જાતિય સંવેદનશીલતા મેન્યુઅલ** , ગાંધીનગર : સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ઓફિસ, ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ.
4. ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ (2001). માતા-શિક્ષક મંડળ રચના અને તાલીમ માર્ગદર્શિકા અમદાવાદ : મેન્યુઅલ, સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ઓફિસ, ગુજરાત પ્રાથમિક શિક્ષણ પરિષદ.
5. પટેલ આરતી વિ. (2011). તારુણ્ય શિક્ષણની વિસ્તરતી ક્ષિતિજો, અમદાવાદ : રત્નાડે પ્રકાશન
6. પટેલ વિનુભાઇ અને કરવેકર આરતી (2004). **સ્ત્રીભૂણ હન્યા અટકાવીએ** ,અમદાવાદ : સ્વાસ્થ્ય સેવા ટ્રસ્ટ,
7. **સર્વ શિક્ષા અભિયાન અમલીકરણ માટેની રેખાકૃતિ** , (2002). એસ.એસ.એ., માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલય.
8. Kaswekar Aratee (2006) A Study of Gender Sensitivity of Primary School Teachers, Research Project, DPEP/SSA, Gujarat Council of Primary Education, Gandhinagar.
9. Clarifying Concepts (1995). Report of The National Workshop on Addressing Gender Disparities in DPEP, Technical Support Group, Educational Consultants, India.
10. Gender Sensitivity Training – Manual (1996). National Workshop, Udaipur.
11. Report of The Second Gender Coordinators Meeting Focus on Pedagogical Renewal Processes (1996). Technical Support Group, Educational Consultants India Ltd.
12. Woman's Equality and Empowerment Through Curriculum (2000). Trainers Training Manuel (Gender Perspective) DPEP, State Project Office, Gandhinagar.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 4

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : A - 402	પ્રશ્નપત્ર : જ્ઞાન અને અભ્યાસક્રમ - 2 Knowledge and Curriculum - 2	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	1. અભ્યાસક્રમની સંકલ્પના અને મહત્ત્વ સમજે. 2. અભ્યાસક્રમ નિર્માણના સિદ્ધાંતો વિશે સમજ કેળવે. 3. બંધારણીય મૂલ્યો અને સમાજ નવરચના સાથે અભ્યાસક્રમનો સંબંધ સમજે. 4. અભ્યાસક્રમનું મૂલ્યાંકન કરતા શીખે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	અભ્યાસક્રમ: સંકલ્પના અને મહત્ત્વ		25%
	1.1 અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યક્રમ વચ્ચેનો તફાવત 1.2 અભ્યાસક્રમ નિર્માણને પ્રભાવિત કરતા પરિબલો 1.2.1 શૈક્ષણિક તત્ત્વદર્શનના હેતુઓ 1.2.2 અધ્યયનનું મનોવિજ્ઞાન 1.2.3 સમાજ અને સંસ્કૃતિ 1.2.4 રાજનૈતિક વિચારધારા 1.2.5 વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી	જૂથ ચર્ચા કાર્યશાળા પરિસંવાદ સિમ્પોઝિયમ	
2	અભ્યાસક્રમ રચના		25%
	2.1 અભ્યાસક્રમ નિર્માણના સિદ્ધાંતો 2.2 સંરચનાવાદી અભ્યાસક્રમની લાક્ષણિકતાઓ 2.3 અભ્યાસક્રમ નિર્માણની પ્રક્રિયા 2.4 અભ્યાસક્રમ નિર્માણમાં સંબંધિત વ્યક્તિઓની ભૂમિકા(આચાર્ય, શિક્ષક, વિદ્યાર્થી અને વાલી)	કાર્યશાળા પરિસંવાદ સિમ્પોઝિયમ મુલાકાત	
3	બંધારણીય મૂલ્યો, સમાજ નવરચના અને અભ્યાસક્રમ		25%
	3.1 બંધારણીય મૂલ્યો(સમતા અને સમાનતા, વૈયક્તિક અવસરની સમાનતા, સામાજિક ન્યાય, બંધુત્વ)નું અભ્યાસક્રમમાં સ્થાન: પાઠ્યક્રમ, વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ અને શિક્ષકની ભૂમિકા 3.2 સમાજ નવરચના: સંકલ્પના અને મહત્ત્વ 3.3 સમાજ નવરચનામાં અભ્યાસક્રમની ભૂમિકા 3.4 સહઅભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓની સમાજ નવરચનામાં ભૂમિકા	કાર્યશાળા પરિસંવાદ સિમ્પોઝિયમ સર્વેક્ષણ મુલાકાત	

4	અભ્યાસક્રમનું મૂલ્યાંકન		25%
	4.1 અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકન : સંકલ્પના અને જરૂરિયાત 4.2 સંરચનાત્મક (Formative) મૂલ્યાંકન : સંકલ્પના અને લાક્ષણિકતાઓ 4.3 સમગ્ર (Summative) મૂલ્યાંકન : સંકલ્પના અને લાક્ષણિકતાઓ 4.4 અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકનની પ્રક્રિયા: સોપાનો અને શિક્ષકની ભૂમિકા	કાર્યશાળા પરિસંવાદ પ્રોજક્ટ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. ધોરણ 9 થી 10 ના કોઈ અભ્યાસક્રમનું મૂલ્યાંકન કરી અહેવાલ તૈયાર કરે.
2. કોઈપણ બે વિશ્વ વિદ્યાલયોના બી.એડ.ના અભ્યાસક્રમની તુલના કરી અહેવાલ તૈયાર કરે.
3. ધોરણ – 9 અને 10 ના પાઠ્ય પુસ્તકમાં બંધારણીય મૂલ્યો શોધી અહેવાલ તૈયાર કરી રજૂઆત કરે.
4. અભ્યાસક્રમ રચનાના વિવિધ અભિગમોની તુલના કરી સમીક્ષા કરો.
5. માધ્યમિક શાળાના વિવિધ વિષયોમાં રચનાત્મક અને સમગ્ર મૂલ્યાંકન અભિગમ દ્વારા મૂલ્યાંકન કરો.

સંદર્ભ સૂચિ

- મદાન , પૂ. (2014). શિક્ષા કે દર્શનિક એવં સાજશાસ્ત્રીય આધાર . આપરા : અગ્રવાલ પબ્લિકેશન .
- રૂહેલા , એસ . પી.(2014). શિક્ષા કે દર્શનિક એવં સાજશાસ્ત્રીય આધાર . આપરા : અગ્રવાલ પબ્લિકેશન .
- દુબે , એસ .(2014). પાઠ્યક્રમ કા વિકાસ . ઇલહાબાદ : શારદા પુસ્તક પ્રકાશન .
- રાવલ , ન. વિ. (2011), કેળવણીની તાત્વિક અને સમાજશાસ્ત્રીય આધારશીલાઓ. અમદાવાદ : નીરવ પ્રકાશન
- Wiles Jon, W. and Bondi, J. C. (2014). Curriculum Development: A Guide to Practice (9e) : Pearson Higher Ed USA
- Hilda & Taba (1962). Curriculum Development ; Theory and Practice, Harcourt, Brace & World.
- Dewey, J. (2004), Democracy and Education. Courier Dover Publications.
- Batra, P. (2005). Voice and agency of Teachers : Missing link in national curriculum framework (2005). Economic and Political Weekly, 4347 – 4356.
- NCERT (2000). National Curriculum Framework for school education. New Delhi : NCERT.
- NCERT (2005). National Curriculum Framework for school education. New Delhi : NCERT.
- NCETE (2009). National Curriculum Framework for Teacher education. New Delhi : NCERT.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 4

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: A 403	પ્રશ્નપત્ર: સમાવેશી શાળા નિર્માણ Creating an Inclusive School	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. સમાવેશી શિક્ષણ વિશેની સમજ કેળવે. 2. વિભિન્ન પ્રકારની વિકલાંગતા વિશે સમજે. 3. સમાવેશી શિક્ષણ અંગે વિવિધ સંસ્થાઓના યોગદાનથી પરિચિત થાય. 4. બાળ અધિકારો વિશે સમજ કેળવે. 5. સમાવેશી શિક્ષણ સંદર્ભે વિવિધ જોગવાઈઓ/ભલામણોની સમજ કેળવે. 6. સમાવેશી શિક્ષણ સંદર્ભે માતા-પિતા, શિક્ષક, વહીવટકર્તા અને સમાજની ભૂમિકા વિશે સમજ કેળવે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	સમાવેશી શિક્ષણ		25%
	1. સમાવેશી શિક્ષણની સંકલ્પના, લાક્ષણિકતા અને મહત્ત્વ 2. વિભિન્ન પ્રકારની વિકલાંગતા * અંધ * મૂક બધીર * શારીરિક વિકલાંગ * માનસિક વિકલાંગ	• પરિસંવાદ • મુલાકાત જૂથ ચર્ચા	
2	બાળ અધિકારો સંદર્ભે વિવિધ સંસ્થાઓનો પરિચય		25%
	1. RCI (Rehabilitation Council of India) ભારતીય પુનઃસ્થાપન પરિષદ 2. NCPCR (National Commission for Protection of Child Rights) રાષ્ટ્રીય બાળ અધિકાર સંરક્ષણ આયોગ 3. નવી શિક્ષણ નીતિ : 1986 4. બાળ અધિકારો સંદર્ભે યુનેસ્કો સંમેલન : 1989 5. વિકલાંગોના અધિકારો સંદર્ભે યુનેસ્કો સંમેલન : 2006	• સ્વાધ્યાય • પરિસંવાદ	

3	સમાવેશી શિક્ષણ સંદર્ભે ગુણવત્તા સુધારણા		25%
	1. શિક્ષણનો અધિકાર : 2009 માં સમાવેશી શિક્ષણ અંગેની ભલામણો 2. સર્વશિક્ષા અભિયાનમાં સમાવેશી શિક્ષણની સંકલ્પના અને કાર્યક્રમો 3. સંકલિત બાળવિકાસ યોજના (ICDS)	• સ્વાધ્યાય • પરિસંવાદ	
4	સમાવેશી શિક્ષણ સંદર્ભે ભૂમિકા.		25%
	1. શિક્ષકની ભૂમિકા 2. માતા-પિતાની ભૂમિકા 3. વહિવટકર્તાની ભૂમિકા 4. સમાજની ભૂમિકા	• મુલાકાત • ચર્ચા સભા	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

1. અંધજન મંડળ(વસ્ત્રાપુર)ની મુલાકાત લઇ ફોટોગ્રાફ સાથે અહેવાલ તૈયાર કરવો. 2. બહેરાં-મૂંગાંની શાળા (ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયા પ્રેસની સામે, આશ્રમ રોડ)ની મુલાકાત લઇ ફોટોગ્રાફ સાથે અહેવાલ તૈયાર કરવો. 3. બી. એમ. ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ મેન્ટલ હેલ્થ (સંન્યાસ આશ્રમ પાસે, આશ્રમ રોડ)ની મુલાકાત લઇ ફોટોગ્રાફ સાથે અહેવાલ તૈયાર કરવો. 4. વિવિધ પ્રકારના વિકલાંગોને ઉપયોગી વેબસાઇટની યાદી તૈયાર કરવી.RCI (Rehabilitation Council of India), NCPCR (National Commission for Protection of Child Rights)

સંદર્ભ સૂચિ

1. Booth, T., Ainscow, M., Black-Hawkins, K., Vaughan, M., & Shaw, L. (2000). Index for inclusion : Developing Learning and participation in school. Centre for Studies on Inclusive Education 2. GOI. (1986). National policy of education. GOI 3. GOI. (2009). The right of children to free and compulsory education act, 2009 http:// mhrd.gov.in/sites/upload_files/ mhrd /files/rte.pdf 4. GOI. (2011). Sarva shiksha abhiyan- Framework for implimantation based on the right of children to free and compulsory education act, 2009. GOI 5. http://www.upefa.com/upefawed/admin/myuploads/SSA_Frame_work_(revised)_9-6-2011.pdf 6. UNESCO.(1989). UN convention on the rights of the children. UNESCO 7. UNESCO.(2006). United Nations convention on the rights of persons with disabilities. UNESCO 8. UNESCO.(2009). Policy guidelines on incursion in education. UNESCO

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 4

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: D 404	પ્રશ્નપત્ર : વૈકલ્પિક વિષય : માર્ગદર્શન અને સલાહ, Special Filed : Guidance and Counselling	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. માર્ગદર્શન અને સલાહદર્શનની સંકલ્પના સમજે. 2. માર્ગદર્શન અને સલાહદર્શનના પ્રકારો સમજે. 3. સલાહકારના ગુણ-લાયકાત જાણે. 4. વ્યાવસાયિક માહિતી એકત્રીકરણ અને પ્રાસાર માટેની પદ્ધતિઓની સમજ મેળવે. 5. માર્ગદર્શન અને સલાહદર્શનની પ્રયુક્તિઓ અને ઉપકરણોનો ઉપયોગ કરતા શીખે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	માર્ગદર્શન: સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને સિદ્ધાંતો		20%
	1. માર્ગદર્શન: સંકલ્પના અને લાક્ષણિકતાઓ 2. ઉચ્ચ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક કક્ષાએ માર્ગદર્શનની જરૂરીયાત 3. માર્ગદર્શનના સિદ્ધાંતો 4. માર્ગદર્શનના પ્રકારો: શૈક્ષણિક, વ્યાવસાયિક અને વૈયક્તિક	વ્યાખ્યાન જૂથચર્ચા નિદર્શન સિમ્પોઝિયમ	
2	સલાહદર્શન: સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને સિદ્ધાંતો		20%
	1. સલાહદર્શન: સંકલ્પના અને લાક્ષણિકતાઓ 2. માર્ગદર્શન અને સલાહદર્શન વચ્ચેનો તફાવત 3. સલાહદર્શનના સિદ્ધાંતો 4. સલાહદર્શનના અભિગમો: દિશાસૂચક, બિનદિશાસૂચક અને સમન્વયાત્મક	વ્યાખ્યાન સ્વાધ્યાય સેમિનાર વ્યાખ્યાન	
3	માર્ગદર્શનમાં વ્યાવસાયિક માહિતી		30%
	1. વ્યાવસાયિક માહિતીનું સ્વરૂપ અને સ્ત્રોતો 2. વ્યાવસાયિક માહિતી એકત્રીકરણ અને વર્ગીકરણની પદ્ધતિઓ 3. માહિતીના પ્રસાર માટેની પદ્ધતિઓ 4. વ્યાવસાયિક માહિતીનો માર્ગદર્શન સેવામાં ઉપયોગ	ચર્ચા વ્યાખ્યાન જૂથચર્ચા મુલાકાત	

4	શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન સેવા સાથે સંબંધિત વ્યક્તિઓ અને ઉપયોગી ઉપકરણો		30%
	1. માર્ગદર્શન સેવાના સંદર્ભમાં શાળાના આચાર્ય, કારકિર્દી માર્ગદર્શક તેમજ વાલીની ભૂમિકા 2. માર્ગદર્શન સેવામાં ઉપયોગી મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટિઓ- બુદ્ધિ કસોટી, અભિયોગ્યતા કસોટી, રસ સંશોધનિકા: સ્વરૂપ અને મહત્ત્વ 3. સંગૃહિત માહિતી પત્રક: સ્વરૂપ અને માર્ગદર્શનમાં તેની ઉપયોગિતા 4. પ્રસંગનોંધ: સ્વરૂપ અને માર્ગદર્શનમાં તેની ઉપયોગિતા	મુલાકાત પ્રયોગ સ્વાધ્યાય જૂથચર્ચા	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

1. ગુજરાત રાજ્યમાં કાર્યરત માર્ગદર્શન કેન્દ્રોની યાદી તૈયાર કરે. 2. ગુજરાત રાજ્યમાં કાર્યરત માર્ગદર્શન કેન્દ્રો પૈકી કોઈ એક કેન્દ્રની મૂલાકાત લઈ તેની પ્રવૃત્તિઓ અને કાર્યપ્રણાલી વિશે અહેવાલ તૈયાર કરે. 3. ધોરણ 12 પછી ઉચ્ચ અભ્યાસ માટેના કોઈ 10 ક્ષેત્રોની યાદી તૈયાર કરે. 4. શાળેય શિક્ષણ બાદ કારકિર્દીનાં કોઈ દસ ક્ષેત્રોની યાદી તૈયાર કરે 5. કોઈ એક વ્યાવસાયિક કેન્દ્રની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરે. 6. ઇન્ટર્નશિપ દરમિયાન વિવિધ કસોટિઓ પૈકી શિક્ષક સૂચિત કોઈ એક કસોટીનો વિદ્યાર્થીઓ પર અજમાયસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરે. 7. ઇન્ટર્નશિપ દરમિયાન અથવા ગ્રામ શિક્ષણ દરમિયાન માર્ગદર્શન અને સલાહદર્શન સંદર્ભે અધ્યાપક સૂચિત કોઈ એક પ્રવૃત્તિ યોજી અહેવાલ રજૂ કરે.

સંદર્ભસૂચિ

• ઓબરાય , એસ. સી.(1993). શૈક્ષિક તથા વ્યાવસાયિક નિર્દેશન એવં પરામર્શન , મેરઠ , લાયન બુક ડિપો . • મિશ્રા , એ. (2007).શૈક્ષિક તથા વ્યાવસાયિક નિર્દેશન , નઈ દિલ્લી , ઓમેગા પબ્લિકેશન • યુગલ , એસ. (1973). નિર્દેશન એવં પરામર્શ . ચઢ્ઢીઠ , હરિયાણા હિન્દી ગ્રન્થ અકાદમી . • વર્મા , આર. એવં ડાપાધ્યાય , આર.(1967). શૈક્ષણિક વ્યાવસાયિક નિર્દેશન , આઠરા , વિનોદ પુસ્તક મદિર • દેશાઈ, કે.જી.(1998). શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શનની પ્રવિધિઓ(પ્રથમ આવૃત્તિ). અમદાવાદ, યૂનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય • આચાર્ય, એમ. (2009). માર્ગદર્શન અને સલાહ, અમદાવાદ, અક્ષર પબ્લિકેશન. • Sharma, R. A. (2003). Fundamentals of Guidance and counselling. Meerut, Surya Publication.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 4

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : D - 404	પ્રશ્નપત્ર : વૈકલ્પિક વિષય : સ્વાસ્થ્ય અને યોગ Special Filed : Health and Yoga	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. શરીર અને મનના સ્વાસ્થ્ય માટે યોગશિક્ષણનું મહત્વ સમજે. 2. મહર્ષિ પતંજલિએ અષ્ટાંગયોગમાં દર્શાવેલ યમ અને નિયમ દ્વારા નૈતિક ગુણોનો વિકાસ કરે. 3. યોગાસનો કરવાની પદ્ધતિ જાણી તે પ્રમાણે વિવિધ આસનો કરે અને તેનાથી થતા ફાયદાને સમજે. 4. પ્રાણાયામ કરવાની પદ્ધતિ જાણી તે પ્રમાણે વિવિધ પ્રાણાયામ કરે અને તેનાથી થતા ફાયદા વિષે સમજ કેળવે. 5. ધ્યાનનું મહત્વ સમજી ધ્યાન કરે અને તેના દ્વારા માનસિક શાંતિનો અનુભવ કરે. તણાવ થવા માટેના કારણો જાણી તેના નિવારણ માટેની પ્રક્રિયા સમજે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	સર્વાંગી સ્વાસ્થ્ય માટે યોગની સંકલ્પના અને શિક્ષણમાં તેનું મહત્વ.		25%
	1. યોગની સંકલ્પના અને મહત્વ 2. શારીરિક અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય માટે યોગ. 3. યોગનું સાચું સ્વરૂપ. 4. યોગ દ્વારા સર્વાંગી સ્વાસ્થ્ય.	• જૂથચર્ચા • સેમિનાર	
2	યોગના પ્રકાર અને અષ્ટાંગ યોગ		25%
	1. મહર્ષિ પતંજલિનો અષ્ટાંગ યોગ 2. મહર્ષિ પતંજલિનો અષ્ટાંગયોગ, હઠયોગ અને રાજયોગ 3. યોગની ઉત્પત્તિ અને ઇતિહાસ 4. યોગના આઠ અંગો - બહિરંગયોગ અને અંતરંગયોગના તબક્કા. 5. શરીરના વિવિધ તંત્રો ઉપર યોગની અસર.	• સિમ્પોઝિયમ • વર્કશોપ • જૂથ ચર્ચા.	

3	વિવિધ પ્રકારના યોગાસનોની પદ્ધતિ અને તેનાથી થતા ફાયદા		25%
	1. યોગાસનો દરમિયાન રાખવાની સાવચેતી 2. વિવિધ પ્રકારના આસનોનું નિદર્શન. 3. વિવિધ પ્રકારના યોગાસનો : (1) સુખાસન (2) પદ્માસન (3) બદ્ધાસન (4) વ્રજાસન (5) સ્વસ્તિકાસન (6) સિદ્ધાસન (7) હસ્તપાદાસન (8) તાડાસન (9) પશ્ચિમોતાસન (10) ઉષ્ટ્રાસન (11) ઉત્તાનપાદાસન (12) પવનમુક્તાસન (13) મત્સ્યાસન (14) નૌકાસન (હૃદયાસન) (15) ધનુરાસન (16) સલભાસન (17) મકરાસન (18) શશાંકાસન (19) સર્વાંગાસન (20) હલાસન (21) મયુરાસન (22) ગરુડાસન (23) સૂર્યનમસ્કાર. (23) શવાસન 4. નિયમિત આસનો કરવાથી થતા મનોશારીરિક ફાયદા	• વિવિધ પ્રકારના યોગાસનોનું નિદર્શન • વિવિધ પ્રકારના યોગાસનો પ્રાયોગિક રીત કરે.	
4	પ્રાણાયામ , ધ્યાન અને તણાવમુક્તિ		25%
	1. પ્રાણાયામનો અર્થ, સ્વરૂપ અને મન સાથેનો સંબંધ 2. વિવિધ પ્રકારના પ્રાણાયામનું નિદર્શન અને પ્રાયોગિક રીતે કરે. (1) ઓમકાર (2) ભ્રામરી પ્રાણાયામ (3) કપાલભાતિ, (4) યૌગિક શ્વસન (5) અનુલોમવિલોમ પ્રાણાયામ (6) સૂર્યભેદન પ્રાણાયામ (7) ચંદ્રભેદન પ્રાણાયામ (8) ભ્રસ્તિકા પ્રાણાયામ (9) શીતલી પ્રાણાયામ. 3. ધ્યાન નો અર્થ, સ્વરૂપ, પ્રક્રિયા અને પ્રકાર. 4. તણાવ થવાના કારણો અને તણાવમુક્તિમાં ધ્યાન અને યોગનું મહત્વ.	• સેમિનાર • પ્રાણાયામનું નિદર્શન • પ્રાણાયામ પ્રેક્ટિકલ • ધ્યાનનું પ્રેક્ટિકલ • તણાવમુક્તિ ક્તિ માટે સિમ્પોઝીયમ	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. યોગકેન્દ્રની મુલાકાત લઈ તેમાં ચાલતી પ્રવૃત્તિઓની સમીક્ષા કરી અહેવાલ તૈયાર કરે. 2. વિવિધ પ્રકારના આસનોનું નિદર્શન કરે.. 3. વિવિધ પ્રકારના પ્રાણાયામ અને ધ્યાનનું નિદર્શન કરે. 4. ધ્યાન કરવાની પ્રક્રિયા દરમિયાન થતા અનુભવો વિષે પ્રતિભાવો મેળવી અહેવાલ તૈયાર કરે. 5. શરીરના વિવિધ તંત્રો ઉપર યોગની અસર વિશે તજજ્ઞની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરે.

સંદર્ભસૂચિ

1. સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી (2008) : યોગ એ જ જીવન. અમદાવાદ : ગૂજરાત ટાઇમ્સ પ્રકાશન.
2. રાવલ સી.સી : યોગ અને સ્વાસ્થ્ય. અમદાવાદ : સ્વામી શિવાનંદ જ્ઞાનયજ્ઞનિધિ.
3. પટેલ શિવાભાઈ ઝવેરભાઈ (1983) : યોગાસન સેલ્ફ ટીચર, ચક્રલાસી, જિ.ખેડા, શિવયોગનિકેતન
4. પટેલ માણેકલાલ મફતલાલ (1992) : 100 વર્ષ નીરોગી રહો., અમદાવાદ : ગૂર્જર ગ્રંથ કાર્યાલય
5. પટેલ માણેકલાલ મફતલાલ (1992) : સતત નીરોગી રહો., અમદાવાદ : ગૂર્જર ગ્રંથ કાર્યાલય
6. પટેલ સ્નેહલ (1998) : ઋષિ સંદેશ, અમદાવાદ : ઋષિ સાંસ્કૃતિક વિદ્યા કેન્દ્ર.
7. પટેલ છોટુભાઈ આર. (2001) : આસનો, યોગ અને અનુભવ, વલ્લભ વિદ્યાનગર : વલય પ્રકાશ. તૃતીય આવૃત્તિ.
8. સ્વામી આધ્યાત્માનંદ (2000) : યોગ અને આરોગ્ય, અમદાવાદ : ગૂર્જર ગ્રંથ રત્ન કાર્યાલય.
9. આચાર્ય વિષ્ણુપ્રસાદ અને આચાર્ય જનકભાઈ (2008) : યોગ અને આરોગ્ય, અમદાવાદ : યોગ એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ ફાઉન્ડેશન.
10. સ્વામી વિવેકાનંદ (2004) : રાજયોગ, રાજકોટ : શ્રી રામકૃષ્ણ આશ્રમ.
11. શ્રી શ્રી રવિશંકર (2006) : યોગસાર ઉપનિષદ, બેંગ્લોર : વ્યક્તિ વિકાસ કેન્દ્ર, ઇન્ડિયા, પબ્લિકેશન ડિવિઝન
12. પટેલ પ્રહલાદભાઈ આર. (2007) : વૈજ્ઞાનિક યોગ ... પ્રાણાયામ, અમદાવાદ : વિશ્વ કલ્યાણ સંસ્થા.
13. પટેલ પ્રહલાદભાઈ આર. (2008) : નૈસર્ગિક ધ્યાન-મેડિટેશન, અમદાવાદ : વિશ્વ કલ્યાણ સંસ્થા.
14. દેસાઈ દીપ્તિ એમ. (1993) : ગૃહવિજ્ઞાન શિક્ષણ, અમદાવાદ : મયૂર પ્રકાશન
15. ભાણદેવ (2002) : યોગ વિદ્યા, રાજકોટ : પ્રવીણ પુસ્તક ભંડાર.
16. પટેલ સતીશ (2004) : આરોગ્યની આસપાસ, ભાવનગર : ઇન્ડિયન મેડિકલ એસોસિએશન, મોરબી બ્રાન્ચ.
17. રાજલક્ષ્મી આર. (1978) : પ્રયુક્ત પોષણ, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ - ગુજરાત રાજ્ય.
18. વચ્છરાજાની ભદ્રાચુ (1994) : આહાર અને આરોગ્ય, અમદાવાદ : ગૂર્જર પ્રકાશન
19. બિમાનજી યોગાચાર્યશ્રી (2003) : પ્રાણાયામ માર્ગદર્શિકા, અમદાવાદ : મહર્ષિ પતંજલિ યોગ સંસ્થાન.
20. બિમાનજી યોગાચાર્યશ્રી (2002) : યોગાસન માર્ગદર્શિકા.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 4

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: D - 404	પ્રશ્નપત્ર : વૈકલ્પિક વિષય : શાંતિ માટેનું શિક્ષણ Special Filed : Education For Peace	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. શાંતિની સંકલ્પના સમજે. 2. શાંતિ માટેના શિક્ષણની જરૂરિયાતનો પરિચય પ્રાપ્ત કરે. 3. શાંતિ માટેના શિક્ષણના કેન્દ્રોની માહિતી મેળવે. 4. શાંતિ માટેના શિક્ષણના શાળાકીય કાર્યક્રમોથી પરિચિત થાય.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	શાંતિ		30%
	1. શાંતિનો અર્થ અને સંકલ્પના 2. શાંતિની જરૂરિયાત 3. વિશ્વ અશાંતિ માટે જવાબદાર પરિબળો 4. વિશ્વ શાંતિ માટેના ઉપાયો(યુદ્ધ વિહીન સમાજ, શોધોનો વિવેક પૂર્વક ઉપયોગ, ધર્મ, કુદરતી સ્ત્રોતોનો મર્યાદિત ઉપયોગ, સરહદી સમસ્યાઓ, સત્તા, માનવ અધિકારની જાળવણી વગેરે)	ચર્ચા પદ્ધતિ સ્વાધ્યાય ચાટ નિર્માણ	
2	શાંતિ માટેનું શિક્ષણ		30%
	1. શાંતિ માટેના શિક્ષણનો અર્થ 2. શાંતિ માટેના શિક્ષણની જરૂરિયાત 3. શાંતિ માટેના શિક્ષણના ઉપાયો (અભિગમ નિર્માણ) 4. શાંતિ માટેના શિક્ષણ માટે શિક્ષકની ભૂમિકા	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા ટીમ ટીચીંગ કાર્યશાળા	
3	શાંતિ માટેના શિક્ષણના કેન્દ્રો		20%
	1. ઘર 2. શાળા 3. સમાજ 4. અન્ય કેન્દ્રો (પંચાયત, રાજકીય પક્ષો, ધાર્મિક સંમ્પ્રદાય)	પ્રત્યક્ષ મુલાકાત ચર્ચા	

4	શાંતિ માટેના શિક્ષણમાં શાળાકીય કાર્યક્રમો		20%
	-પ્રદર્શન અને વ્યાખ્યાન -રેલી અને પ્રવાસ -શાંતિ માટેના કેન્દ્રોની મુલાકાત -નોબેલ પારિતોષિક (શાંતિ) વ્યક્તિઓનો પરિચય અને કાર્ય (છેલ્લા પાંચ વર્ષના)	નિદર્શન, પ્રત્યક્ષ કાર્ય, જૂથકાર્ય મુલાકાત કાર્યશાળા, નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય,	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. શાંતિના અર્થ અને શાંતિના અવરોધક પરિબલો વિશે ચર્ચા સભા યોજવી.
2. વિશ્વ અશાંતિ માટેની સાંખ્યત ઘટનાઓ વિશે જાણકારી મેળવવી.
3. શાંતિ માટે પારિતોષિક વિજેતાઓનું આલ્બમ બનાવવું.
4. શાંતિ માટેના શિક્ષણ સંદર્ભે પ્રદર્શન ગોઠવવું.
5. શાંતિ માટેના શિક્ષણના કેન્દ્રોની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરવો.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Susan(1999).Peace Education in UNISEF.United national children fund : Newyork.
2. શાહ(1991). માનવ અધિકારો શાંતિ અને વિકાસ: વિકાશશીલ રાષ્ટ્રના સંદર્ભમાં, અમદાવાદ: નવજીવન મુદ્રણાલય.
3. પ્રભુ(1960). વિશ્વશાંતિના અહિંસક માર્ગ. અમદાવાદ:નવજીવન મુદ્રણાલય.
4. રાવલ અને અન્ય(2004).વિકાસમાન ભારતીય સમાજમાં શિક્ષણ. અમદાવાદ: નીરવ પ્રકાશન.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14

બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: EPC 1	પ્રશ્નપત્ર : પાઠ્યવસ્તુનું વાચન અને ચિંતન Reading and Reflecting on Texts	કુલ ગુણ 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	વિદ્યાર્થીઓ આદર્શ વાચન અને લેખની લાક્ષણિકતાઓનો પરિચય મેળવે વિવિધ પ્રકારના પાઠ્યવસ્તુઓની સ્વરૂપગત સમજ મેળવે. વિદ્યાર્થીઓ પાઠ્યવસ્તુઓનું વિશ્લેષણ કરતા શીખે. વિદ્યાર્થીઓ પાઠ્યવસ્તુઓની શૈક્ષણિક દૃષ્ટિકોણથી ચિન્તનાત્મક અને સમીક્ષાત્મક રજૂઆત કરતા શીખે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	નમુનારૂપ વાચન અને લેખનની લાક્ષણિકતાઓ		25%
	1.1 વાચન: અર્થ, પ્રકાર, સારા વાચનના લક્ષણો, અને મહત્ત્વ 1.2 લેખન: અર્થ, પ્રકાર, સારા લેખનના લક્ષણો અને મહત્ત્વ 1.3 ચિન્તનાત્મક વાચન: લક્ષણો અને મહત્ત્વ	જૂથ ચર્ચા પરિસંવાદ નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય	
2	વિવિધ પ્રકારના પાઠ્યવસ્તુઓના લક્ષણ અને મહત્ત્વ		25%
	2.1 આત્મકથાનાત્મક 2.2 ઐતિહાસિક 2.3 નીતિવિષયક દસ્તાવેજો 2.4 ચિંતનાત્મક	જૂથ ચર્ચા પરિસંવાદ કાર્યશાળા	
3	પાઠ્યવસ્તુઓનું વિશ્લેષણ:		25%
	(પ્રસ્તાવના, હેતુઓ, ભાષા, રજૂઆતની શૈલી, સંદર્ભ, પ્રસ્તુતતાના સંદર્ભમાં). 3.1 સત્યના પ્રયોગો : અથવા આત્મકથા - ગાંધીજી 3.2 ઐતિહાસિક 3.4 નીતિગત દસ્તાવેજો(RTE) 3.5 વિચારોના વૃંદાવનમાં - ગુણવંત શાહ	જૂથ ચર્ચા પરિસંવાદ	

4	કૃતિઓની શૈક્ષણિક દૃષ્ટિકોણથી સમીક્ષા (શિક્ષણની સંકલ્પના, શિક્ષક, પદ્ધતિઓ, શાળાભાવાવરણ, શિક્ષક વિદ્યાર્થી સંબંધ)		25%
	4.1 બનગરવાડી - વેંકટેસ મડગાઉકર (અનુવાદ- જયા મેહતા) 4.2 નई तालीम की कहानी - मर्जरी साहकस 4.3 तोत्तोयान - तेत्सुको कुरोनयागी 4.4 दिवास्वप्न - गिजुभाह बघेका	જૂથ ચર્ચા પરિસંવાદ સમીક્ષા	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઇ એક)

1. સત્યના પ્રયોગ અથવા આત્મકથા અને એકમ-4 માં સૂચિત પુસ્તકોનું વિશ્લેષણ 2. રાષ્ટ્રીય બજેટમાં શિક્ષણ અંગેની જોગવાઈઓનું વિશ્લેષણ(લેખિત અને મૌખિક સ્વરૂપે રજૂઆત) 3. પ્રાદેશિક બજેટમાં શિક્ષણ અંગેની જોગવાઈઓનું વિશ્લેષણ(લેખિત અને મૌખિક સ્વરૂપે રજૂઆત) 4. વર્ધા શિક્ષણ નીતિનું વિશ્લેષણ(લેખિત અને મૌખિક સ્વરૂપે રજૂઆત)

સંદર્ભ સૂચિ

1. Anderson, R.C.(1984). Rle of the reader's Schema in comprehension, learning and memory. 2. Grellet, F. (1981). Developing reading skills: A practical guide to reading comprehension exercise. Cambridge University Press. 3. GOI. (1986). National policy of Education. GOI 4. GOI.(2009). The Right of Children to free and Compulsory Education Act, 2009. Retrived from http://mhrd.gov.in/sites/uplode_files/mhrd/files/rte.pdf 5. Hindustani Talimi sangh.(1938). Basic National Education:Report of the Zakir Hussain committee. Sagaon, Wardha: Hindustani Talimi sangh. 6. Raina, V.(2010). FAQs on the right to free and compulsory education act 2009. Bharat Gyan Vigyan Samiti, UNICEF. 7. Sykes, M.(1987). The story of Nai Talim. Wardha: Nai Talim Samiti. 8. Badheka, G. (2006). Divaswpan, National book trust. 9. તોત્તોચાન,(અનુવાદ- રમણ સોની), નેશનલ બુક ટ્રસ્ટ 10. नई तालीम की कहानी, मर्जरी साहकस, सेवाग्राम वर्धा 11. પટેલ, મોતીભાઈ(2004), વિચાર અભિવ્યક્તિનું શિક્ષણ, અહમદાબાદ, યૂનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 2

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: EPC 2	પ્રશ્નપત્ર: શિક્ષણમાં નાટ્ય અને કલા Drama and Art in Education	કુલ ગુણ: 50 ક્રેડિટ: 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી..	1. શિક્ષણમાં નાટ્ય અને કલાનું મહત્વ સમજે. 2. શિક્ષણમાં નાટ્ય અને કલાનું ઉપયોજન કરે. 3. શિક્ષણમાં સંવાદીકરણની પ્રક્રિયાથી જાણકાર થાય. 4. શિક્ષણમાં નાટ્યીકરણનો ઉપયોગ કરે. 5. શિક્ષણમાં વિવધ કલાનો ઉપયોગ કરે 6. શિક્ષણમાં લેખન કલાથી પરિચિત થાય.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	શિક્ષણમાં સંવાદીકરણ		30%
	1. ધો 6 થી 10 ના કોઈ પણ પદ્ય/પદ્ય/પ્રકરણ/ગદ્યનું સંવાદીકરણ કરે. 2. ધો 6 થી 10 ના કોઈ પાત્ર / પદાર્થનું સંવાદીકરણ કરે. 3. કોઈ પણ એક ઘટના કે પ્રસંગનું સંવાદમાં રૂપાંતર કરે 4. કોઈ પણ એક સામાજિક સમસ્યા વિષયક સંવાદીકરણ	ચર્ચા પદ્ધતિ સ્વઅધ્યયન અનુભવ	
2	શિક્ષણમાં નાટ્યીકરણ		30%
	1. ધો 6 થી 10 ના કોઈ પણ એક ગદ્ય/પદ્ય/પ્રકરણ પાત્રનો એક યા બીજા પાઠનું નાટ્ય રૂપાંતર 2. ધો 6 થી 10 ના કોઈ પણ એક એકમના વિષયવસ્તુમાંથી પદાર્થ/પાત્ર અભિનય. 3. કોઈ પણ એક સાંપ્રત ઘટના અથવા પ્રસંગનું નાટ્ય સ્વરૂપે પ્રસ્તુતી કરણ 4. કોઈ પણ એક સામાજિક સમસ્યા વિષયક નાટ્યીકરણ	પરિસંવાદ જૂથચર્ચા ટીમ ટીચીંગ કાર્યશાળા Drill	

3	શિક્ષણમાં કલા		20%
	1. ધો 6 થી 10 ના કોઈ પણ એક કાવ્ય/ગાન કરે/પ્રકરણનું પ્રદર્શન તૈયાર કરે. 2. ધો 6 થી 10 ના કોઈ પણ એક પદ્યનું પઠન કરે. 3. ધો 6 થી 10 ના કોઈ પણ એક એકમને ચિત્રવાર્તા સ્વરૂપે રજૂઆત 4. કોઈ પણ એક સામાજિક સમસ્યા વિષયક ચિત્ર નિર્માણ	પ્રોજેક્ટ કાર્ય ચર્ચા	
4	શિક્ષણમાં નાટ્ય લેખન		20%
	1. સાંપ્રત ઘટના બનાવોને કેન્દ્રમાં રાખી નાટ્યલેખન 2. પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ કોઈ એક પાત્રનો એકપાત્રીય 3. અભિનય 4. કોઈ પણ એક સામાજિક સમસ્યા વિષયક નાટક લેખન.	નિદર્શન પાઠ, જૂથકાર્ય કાર્યશાળા, નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય,	

પ્રયોગિક કાર્ય (કોઈ એક)

1. કોઈ પણ એક પદ્ય કૃતિને અભિનય સહિત પ્રસ્તુત કરશે. 2. કોઈ પણ એક ગદ્ય કૃતિને અભિનય સહિત પ્રસ્તુત કરશે 3. સામાજિક સમસ્યાઓ વિષયક નાટક ભજવશે. 4. વિવિધ નાટકની સ્ક્રીપ્ટ તૈયાર કરશે. 5. પોતાનો સ્વઅનુભવોને નાટ્યાત્મક રૂપે રજૂ કરશે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Renu(2011). Art education for the Development of the whole child. Kingston: Queens Uni. 2. Caroline and joanna(2000). The Arts creativity and cultural Education London: Qualification and Curriculum Authooty. 3. Bemford and Michael(2012). The role of arts education in Enhancing school attractiveness.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 1,2,3,4

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક: EPC 3	પ્રશ્નપત્ર: ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલજીની વિવેચનાત્મક સમજ Critical Understanding of ICT	કુલ ગુણ: 50 કેડિટ: 3

નોંધ

1. પ્રસ્તુત પ્રશ્નપત્રનું અધ્યયન અધ્યાપન નીચે દર્શાવ્યા પ્રમાણે ચારેય સત્ર દરમિયાન થશે. 2. પ્રસ્તુત પ્રશ્નપત્રનું અધ્યાપન-મૂલ્યાંકન સંપૂર્ણપણે પ્રાયોગિક પદ્ધતિએ થશે. 3. સૈદ્ધાંતિક બાબતોની સમજ માટે જરૂરી વ્યાખ્યાન, તજજ્ઞીય વ્યાખ્યાન કે કાર્યશાળાનું આયોજન કરવામાં આવશે. 4. મૂલ્યાંકન માટે અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ બાબતોની પ્રાયોગિક પરીક્ષા લેવાશે

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી...	1. ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલજી અને મલ્ટીમિડિયાનો શિક્ષણમાં ઉપયોગ સમજે. 2. ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલજીનું મહત્ત્વ સમજે. 3. ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલજીનું શિક્ષણ ક્ષેત્રે ઉપયોજન કરે. 4. ઇન્ટરનેટનો શિક્ષણમાં ઉપયોગ કરે.

એકમ ક્રમાંક	પ્રયોગિક કાર્ય	ગુણ ભાર
સત્ર 1	1. કમ્પ્યુટરની પાયાની ક્રિયાઓ પર પારંગતતા (સ્ટાર્ટ-શટડાઉન કરે, ટુલમેનુ ઓપરેટ કરવું, ફાઇલ તથા ફોલ્ડરનું સેવ કરે, કટ, કોપી, પેસ્ટ કરે, જુદી જુદી ભાષામાં પેરેગ્રાફ ટાઇપ કરી ફોર્મેટીંગ કરવું) 2. પ્રેઝન્ટેશન સોફ્ટવેરની લાક્ષણિકતાઓનો ઉપયોગ કરી પ્રારંભિક તબક્કે પાંચ સ્લાઇડ્સ બનાવવી.	25%
સત્ર 2	1. સ્પ્રેડશીટ સોફ્ટવેરની લાક્ષણિકતાઓનો ઉપયોગ કરી પ્રારંભિક તબક્કે પાંચ વિષયો માટે દસ વિદ્યાર્થીઓનું પરિણામ પત્રક તૈયાર કરવું.(રોલ નંબર, નામ, વિષયોના ગુણ, કુલ ગુણ, ટકાવારી, ગ્રેડ વગેરે દર્શાવવા) 2. ગ્રામ શિક્ષણ શિબિર દરમિયાન વ્યક્તિગત અને જૂથમાં કરેલી પ્રવૃત્તિઓનો ફોટોગ્રાફ સાથેનો અહેવાલ પ્રેઝન્ટેશન સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ કરી પ્રદર્શિત કરવો.	25%
સત્ર 3	1. પોતાના કોઈ એક વિષયના ઓછામાં ઓછા એક પ્રકરણનાં વિષયવસ્તુ માટે ઇન્ટરનેટ પરની ઇમેજીસ તથા વીડિયો આધારિત દૃશ્ય-શ્રાવ્ય સામગ્રી તૈયાર કરવી. 2. કોઈ એક ધોરણ માટે શાળાકીય સતત અને સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન પત્રક તૈયાર કરવું. 3. તૈયાર કરેલ શાળાકીય સતત અને સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન પત્રકને આધારે જરૂરી આલેખની રચના કરી તેને પોસ્ટર સ્વરૂપે પ્રદર્શિત કરવા.	25%

સત્ર 4	1. પોતાના કોઇ એક વિષય માટે ચોક્કસ એકમ માટેનું ડીઝીટલ એકમ પાઠ આયોજન તૈયાર કરવું. 2. પોતાના ગામ વિશેની માહિતી દર્શાવતા વિવિધ ફોટોગ્રાફ અને આચાર્ય, સરપંચ, ખેડૂત વગેરે સાથેની મુલાકાતનો વીડિયો સાથેની ડોક્યુમેન્ટરી તૈયાર કરવી. 3. પોતાના કોઇ એક વિષયની શૈક્ષણિક વેબસાઇટની માહિતી મેળવી તેની પરિચયાત્મક નોંધ તૈયાર કરી પાંચ પ્રશિક્ષણાર્થીઓને તેની સોશિયલ મીડિયા દ્વારા જાણ કરે. (http://nroer.gov.in, Gujarat Vidyapith, GSEB, GCERT, NCERT, UGC) 4. ઓન લાઇન લર્નિંગ માટેની વિવિધ શૈક્ષણિક વેબસાઇટની યાદી તૈયાર કરવી. 5. દૃશ્ય- શ્રાવ્ય વિભાગ(ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ) અને આકાશવાણી, દૂરદર્શન, GIET, BISAG ચાર પૈકી કોઇ એકની મુલાકાત લઇ અહેવાલ તૈયાર કરે.	25%

સંદર્ભ સૂચિ

1. April, Marine & others Internet : getting started. New Jersey : PTR Prentice Hall, Englewood cliffs. 2. Brenden Tangney (1998), Local area Networks and their applications. UK : Brenden Tangney prentice Hall, International LTD. 3. Chauhan, N.B. & Others, Information Technology for Agricultural Production, Education & Management. Delhi : Satish serial publishing house Express tower, Azadpur. 4. Julio sanchez, Maria P. canton(1992), IBM micro computer Assembly L. in 10 programming lesson. New Jersey : prentice Hall, Englewood cliffs. 5. Mujibul Hasan Siddiqui (2007), Technology in Teacher Education. New Delhi : APH Publishing corporation Ansari road, Dariya ganj. 6. T.M. Samuel, maria Samuel (2008), Handbook of I.T. New Delhi : Commonwealth publication Ansari road. 7. V.P. Ramanujam (1st edition 2001), Computer education. New Delhi : Amittal publication, Dariyaganj. 8. અંબાસણા અનિલ. નેટવર્ક ટેકનોલોજી રાજકોટ : શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી. 9. અંબાસણા અનિલ. તમારા કમ્પ્યુટરને ઓળખો રાજકોટ : શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી. 10. www.gujaratvidyapith.org 11. www.gseb.org/ 12. www.gcert.gujarat.gov.in/ 13. www.ncert.org 14. http://nroer.gov.in

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 4

પ્રશ્નપત્ર ક્રમાંક : EPC – 4	પ્રશ્નપત્ર : 'સ્વ' ની સમજ Understanding of Self	કુલ ગુણ : 50 ક્રેડિટ : 3

હેતુઓ

પ્રશિક્ષણાર્થી.	'સ્વ' ની અને બીજાની માન્યતાઓ, ધારણાઓ, લાગણીઓ અને મહત્ત્વાકાંક્ષાઓને સમજે. 'સ્વ' નું વિશ્લેષણ, સ્વમૂલ્યાંકન, સંજોગો/પરિસ્થિતિ સાથે અનુકૂળન થવાની સમજ અને ક્ષમતા વિકસે. 'સ્વ' ની તથા વિદ્યાર્થીઓની ક્ષમતાઓ તથા મર્યાદાઓ ઓળખે અને તેને અનુરૂપ સર્જનાત્મક બનવાની તથા મૌલિક બનવાની ક્ષમતા વિકસાવી વ્યક્તિત્વ ઘડતર અંગે સમજ કેળવે. વ્યક્તિગત અને સામુદાયિક સંગઠન ક્ષમતા (Team building), કર્તવ્યનિષ્ઠા, અન્યો માટેની જવાબદારી અને સંઘર્ષ વિશેની સમજ કેળવે. સામાજિક માળખાને સમજે અને સમાનતા, લોકશાહી અને સામાજિક ન્યાય પ્રત્યે સંવેદનશીલતા કેળવે.

એકમ ક્રમાંક	સૈદ્ધાંતિક કાર્ય	અધ્યયન અધ્યાપન પ્રક્રિયા	ગુણ ભાર
1	'સ્વ' અને અન્યની ઓળખ		25 %
	'સ્વ' ની ઓળખ અને જરૂરીયાતોની સમજ (સુખ અને સુવિધા) 'સ્વ' ની માન્યતાઓ અને જાણકારી 'સ્વ' ના અનુભવો (બાળપણના અનુભવો) 'સ્વ' અને અન્યની લાગણીઓ તથા મહત્ત્વાકાંક્ષાઓ (વ્યક્તિગત અને શિક્ષક બનવાની મહત્ત્વાકાંક્ષાઓ)	- સંવાદ દ્વારા - સંવાદ દ્વારા, ઉદાહરણો દ્વારા - પ્રતિભાવો દ્વારા (લેખિત /મોખિક) - કાર્યશિબિર દ્વારા	
2	પરિવાર અને સમાજમાં સંવાદિતા		25 %
	પરિવારમાં સંવાદિતા અંગેની સમજ વિશ્વાસનો અર્થ વિશ્વાસ વધારવાની સમજ છાત્રાલયમાં પરિવારના રૂપમાં સંવાદિતા સમાજમાં સંવાદિતા અંગેની સમજ (પરિવાર થી વૈશ્વિક પરિવાર સુધી સંવાદિતા)	- ચર્ચા - સ્વ અનુભવો અને પ્રેરણા - સમૂહજીવનનાં કાર્યો (પ્રાર્થના, સફાઈ, રસોઈ) - કાર્ય વહેંચણી અને અમલ	

3	વ્યક્તિત્વ ઘડતર અને મૂલ્યો		25 %
	1. વ્યક્તિત્વ ઘડતરની સંકલ્પના 2. 'સ્વ'નું વ્યક્તિત્વ ઘડતર અને વિદ્યાર્થીઓનું વ્યક્તિત્વ ઘડતર 3. મૂલ્યોની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ 4. લોકશાહીના, નૈતિકતાના અને સામાજિક મૂલ્યો	- ચર્ચા - કાર્ય શિબિર - સ્વાધ્યાય - ચાર્ટસ, પ્રદર્શન - મૂલ્યલક્ષી કાર્યક્રમો	
4	સામાજિક પરિવર્તનના ક્ષેત્રે અને સર્જનશીલતાનો વિકાસ		25%
	1. શિક્ષક દ્વારા સામાજિક પરિવર્તન 2. પ્રત્યાયનકાર તરીકેની ભૂમિકા 3. ડર અને પૂર્વગ્રહ રહિત વાતાવરણ નિર્માણની સમજ 4. વિદ્યાર્થીઓની સર્જનશીલતાનો વિકાસ (નાટકો, કલા, સંગીત, કારીગરી, વિવિધ સ્પર્ધાઓનું આયોજન)	- જૂથ ચર્ચા - તજજ્ઞનું વક્તવ્ય - અનુભવોનું વર્ણન - નાટક, કલા - વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ - વિવિધ સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ	

પ્રાયોગિક કાર્ય

1. સ્વની ઓળખ માટે કાર્યશિબિરનું આયોજન કરી જૂથકાર્યમાં જોડાવવું.
2. છાત્રાલયમાં એક પરિવારના રૂપમાં સંવાદિતા સ્થાપિત કરવા, આયોજન બનાવીને અમલ કરવો.
3. સમાજમાં માનવમૂલ્યો પ્રસ્થાપિત કરવા માટે વિવિધ મૂલ્યલક્ષી કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવું.
4. કાર્યશિબિરના સંદર્ભે ચાર્ટ બનાવી પ્રદર્શન ગોઠવવું.

સંદર્ભ સૂચિ

1. Gaur, R. R., Sangal, R., 8 Bangaria, G. P. Human Values & Professional ethics.
2. નાગરાજ , એ. માનવ વ્યવહાર દર્શન , સરદાર શહર (રાજસ્થાન), ાષ્ટ્રી વિદ્યામંદિર
3. મહેતા, બબલભાઈ, સમૂહજીવનનો આચાર, નવજીવન પ્રકાશન મંદિર, અમદાવાદ.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ - 14
બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) : દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ : સેમેસ્ટર - 3

પ્રાયોગિક કાર્ય 7	કેન્દ્રનિવાસ કાર્યક્રમ (16 અઠવાડિયા) સંસ્થા : આશ્રમશાળા અથવા ઉત્તર બુનિયાદી વિદ્યાલય	કુલ ગુણ : 250 ક્રેડિટ : 10

કેન્દ્રનિવાસ ના ઉદ્દેશો

પ્રશિક્ષણાર્થી....

1. નઈતાલીમ પ્રણાલી મુજબ ચાલતા વિદ્યાલયોના શિક્ષક તરીકે કરવાના બધાં કાર્યોનો અનુભવ મેળવે.
2. શાળાઓની વાસ્તવિક પરિસ્થિતિમાં કામગીરીનો પ્રત્યક્ષ પ્રથમદર્શી અનુભવ પ્રાપ્ત કરે.
3. વ્યવસાયના ક્ષેત્રમાં રહી સામાજિકતાની પ્રક્રિયામાં સંયોજાય અને આયોજન ક્ષમતા પ્રાપ્ત કરે.
4. પ્રાયોગિક અધ્યાપનને વધારે વાસ્તવિક અને વર્ગખંડની પરિસ્થિતિ અનુસાર સુસંગત બનાવવા કૌશલ્યલક્ષી શિક્ષણપ્રદ અનુભવ પ્રાપ્ત કરે.
5. સૈદ્ધાંતિક જ્ઞાન અને પ્રાયોગિક જ્ઞાનને સાંકળવાની દ્રષ્ટિ કેળવી શકે.
6. શાળાની વૈવિધ્યપૂર્ણ પરિસ્થિતિમાં કાર્ય કરી પ્રતિપોષણ પ્રાપ્ત કરે, ભૂલો સમજે, પોતાના વિકાસનું સ્વમૂલ્યાંકન કરી શકે.
7. શાળાના વિવિધ કાર્યક્રમોના સંચાલનની શક્તિનો વિકાસ કરી શકે.

કેન્દ્રનિવાસ કાર્યક્રમનું સ્વરૂપ : આચારસંહિતા

દરેક તાલીમાર્થી કેન્દ્રનિવાસના કાર્યક્રમના ભાગરૂપે નીચેના કાર્યો અવશ્ય કરશે

1. પ્રમાણિત ખાદીનો, શિક્ષકને છાજે તેવો પોષાક પહેરશે.
2. જે તે શાળાની શિસ્તના બધા નિયમોનું પાલન કરશે અને આચાર્યશ્રીના સીધા માર્ગદર્શન નીચે એક શિક્ષકની જેમ જ કામ કરશે.
3. માંદગીના અનિવાર્ય કારણ સિવાય પ્રશિક્ષણાર્થી શાળાના પ્રત્યેક કાર્યક્રમમાં પૂર્ણ રીતે હાજરી આપશે. આવશ્યક રજા લેવી પડે તો શાળાના આચાર્યશ્રીની રજા લઈને જ સંસ્થા છોડશે આ માટે શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયના આચાર્યશ્રીની મંજૂરી લેવાની રહેશે.
4. કામગીરી અગેનાં જરૂરી પત્રકો નિયમિત રીતે તૈયાર કરશે અને તે ઉપર દરરોજ આચાર્યશ્રીના હસ્તાક્ષર કરાવશે.
5. પોતાના વિષયના શિક્ષક સાથે પૂર્ણ ચર્ચા કરી તેમના કે આચાર્યશ્રીના માર્ગદર્શન મુજબ વર્ગશિક્ષણનું કાર્ય કરશે.
6. શાળાના આચાર્યશ્રી દ્વારા નિર્દેશિત વિવિધ શૈક્ષણિક કાર્યોમાં નિષ્ઠાપૂર્વક જોડાશે

વહીવટી વ્યવસ્થા :

- 1) આચાર્યશ્રીએ પ્રશિક્ષણાર્થીઓને પોતાના સીધા માર્ગદર્શન નીચે અથવા જે તે વિષયના અનુભવી શિક્ષક સાથે રહી કામગીરી માટે સામેલ કરશે.
- 2) પ્રશિક્ષણાર્થી એક અધ્યેતા છે તેથી તેને પૂર્ણ તજજ્ઞ ન માની લેતા તેનો વિકાસ થાય તે માટે પ્રેમપૂર્વક માર્ગદર્શન મળે તેમ ગોઠવાય તે ઈચ્છનીય છે.

- 3) પ્રશિક્ષણાર્થીઓની દૈનિક કામગીરીની ચર્ચા દૈનિક રીતે થાય તો વધારે ફળદાયી બનશે.
- 4) પ્રશિક્ષણાર્થીઓના સમગ્ર કાર્યક્રમનું **વસ્તુલક્ષી મૂલ્યાંકન** થાય તે માટે વિવિધ અભિગમથી નિરીક્ષણ કરી મૂલ્યાંકન કરવા વિનંતી.
- 5) **મૂલ્યાંકનપત્રમાં મૂલ્યાંકન કરી મૂલ્યાંકનપત્ર ખાનગી રીતે શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયને ટપાલ દ્વારા પહોંચાડવાનું ગોઠવવું.**

પ્રશિક્ષણાર્થીએ યોજવાની પ્રવૃત્તિઓ :

પ્રશિક્ષણાર્થીએ કેન્દ્રનિવાસ દરમ્યાન નીચેની પ્રવૃત્તિઓ પ્રયોજવાની છે. ઉચિત આયોજન દ્વારા પ્રથમ દિવસથી છેલ્લા દિવસ સુધી પ્રવૃત્તિઓ ગોઠવાય તે જરૂરી છે.

વિભાગ - (1) શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિ :

(અ) વર્ગખંડમાં અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રવૃત્તિ :

- 1 પ્રાયોગિક પાઠ
- 2 આયોજન નોંધ વિના દરરોજ મેથડના ઓછામાં ઓછા બે તાસ લેવા.
- 3 આવશ્યકતા મુજબ અવેજી તાસ લેવા

(બ) પસંદગીયુક્ત સામાન્ય શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ :

નીચેનામાંથી ગમે તે પોતાના વિષયને અનુરૂપ ચાર પ્રવૃત્તિઓ પ્રયોજવી.

- 1 પ્રયોગશાળામાં બે પ્રયોગ કરાવવા અને તપાસવા (વિજ્ઞાનના પ્રશિક્ષણાર્થીએ)
- 2 લેખનની નોટમાં બે લેખન લખાવવા અને તપાસવા (ભાષાના શિક્ષકોએ)
- 3 વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા એક પ્રદર્શન તૈયાર કરાવવું અને ગોઠવવું.
- 4 વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા એક હસ્તલિખિત અંક કરાવવો.
- 5 પુસ્તકાલયના ચાલુ વર્ષે ઉપયોગમાં લેવાયેલ પુસ્તકોની યાદી તૈયાર કરી સમીક્ષા કરવી.
- 6 પ્રયોગશાળાના સાધનોના થતા ઉપયોગની સમીક્ષા કરવી.
- 7 કોઈ એક વર્ગના વિદ્યાર્થીઓને પૂર્ણ યોજના સાથે શૈક્ષણિક મુલાકાતે કે પર્યટને લઈ જવા.
- 8 સર્વોદય મેળાની તૈયારીમાં સામેલ થઈ કામગીરી બજાવવી.
- 9 વિજ્ઞાન મેળાની તૈયારીમાં જોડાવવું કે ભાગ લેવા જનાર ટૂકડી સાથે જોડાવું.
- 10 સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિ, ગીત કે વક્તૃત્વ સ્પર્ધાઓ માટે વિદ્યાર્થીઓને તૈયાર કરવા.
- 11 વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા શૈક્ષણિક સાધનો તૈયાર કરાવવા.
- 12 એક વર્ગનું પરિણામ તૈયાર કરાવવું.
- 13 પ્રશ્નપેટી પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવું.
- 14 પ્રાથમિક શિક્ષકોની જ્ઞાનવર્ધક સભામાં ભાગ લેશે.
- 15 આચાર્યશ્રી કે નિરીક્ષક સૂચવે તે કાર્યો કરવાં.

(ક) સાતત્યયુક્ત પ્રયોજવાની રોજિંદી પ્રવૃત્તિઓ :

પ્રશિક્ષણાર્થી નીચેનામાંથી ઓછામાં ઓછી કોઈપણ ચાર કે તેથી વધારે પ્રવૃત્તિઓ પોતાની ક્ષમતા પ્રમાણે જાતે અથવા શિક્ષક કે વિદ્યાર્થીઓની મદદથી કેન્દ્રનિવાસ દરમ્યાન લગભગ દૈનિક રીતે સાતત્યયુક્ત રીતે પ્રયોજશે.

- સુવિચાર લેખન.
- પ્રાર્થના સંચાલન.
- દૈનિક સમાચાર લેખન.
- વર્ગ શિક્ષક તરીકેની કામગીરી કરવી.
- દૈનિક એક-બે અવેજી તાસ લેવા.

- ગૃહપતિ કે ગૃહમાતા તરીકેની કામગીરી બજાવવી.
- યોગાસનો શીખવવાં.
- વિદ્યાર્થીઓને રાત્રી સ્વાધ્યાયમાં મદદ કરવી.
- આચાર્યશ્રી કે નિરીક્ષકશ્રીએ સૂચવેલ કાર્ય કરવાં.

વિભાગ - (2) પ્રોજેક્ટ સ્વરૂપ :

- 1 GR, વર્ગ રજિસ્ટર, CRC, શિક્ષણ દૈનિકપોથી, ડેડસ્ટોક રજિસ્ટર, માસિક પ્રગતિપત્રક વગેરે શાળા પત્રકોનો અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
- 2 વર્ગ રજિસ્ટર, ડેઇલીબુક, માસિક પ્રગતિપત્રક વગેરે શાળા પત્રકો ભરવાનો અનુભવ મેળવવો.
- 3 ક્રિયાત્મક સંશોધન
- 4 માધ્યમિક શિક્ષકની ભરતી માટેની પસંદગી સમિતિની રચના અને પ્રવર્તમાન ગુણાંકન યોજના અને ગુ.મા.શિ. દ્વારા વિષયદીઠ સૂચવાયેલ સાપ્તાહિક પાઠની ફાળવણીની નોંધ.
- 5 લોક સંપર્ક કરવો.

વિભાગ - (3) અહેવાલ સ્વરૂપ :

- 1 દૈનિક પ્રવૃત્તિઓની નોંધ
- 2 કેન્દ્રનિવાસનો અહેવાલ (સંયુક્ત રીતે)

મૂલ્યાંકન પત્ર
શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ - 14
શૈક્ષણિક કેન્દ્રનિવાસ દરમ્યાન પ્રશિક્ષણાર્થીએ શાળામાં કરેલ દૈનિક પ્રવૃત્તિઓનું મૂલ્યાંકન

(1) પ્રશિક્ષણાર્થીનું નામ : _____ નંબર : _____
(2) નિરીક્ષકનું નામ : _____ વર્ગ : _____

ક્રમ	પ્રવૃત્તિઓની યાદી	કુલ ગુણ	મેળવેલ ગુણ
1	શિક્ષણ સાધન સામગ્રી અને શિક્ષણ કાર્ય (શિક્ષણ પદ્ધતિને અનુકૂળ ચાર્ટ, મોડેલ, પ્રદર્શન, હસ્તલિખિત અંક, કાર્યપોથી, પ્રશ્નબેંક અવેજી તાસ વગેરે જેવી પ્રવૃત્તિઓ)	50	
2	જીવનલક્ષી શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ (ક) પ્રાર્થના, સંમેલન સંચાલન, ભીંતપત્ર લેખન, બુલેટીન બોર્ડ સજાવટ (ખ) ઉત્સવ ઉજવણી, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ, વિશિષ્ટ સ્પર્ધાઓ, રમત-ગમત, યોગાસન, પ્રાણાયામ, શૈક્ષણિક પ્રવાસ આયોજન વગેરે જેવી પ્રવૃત્તિઓ	25 25	
3	કાર્યશિક્ષણ (ક) છાત્રાલય સંચાલન, સમૂહ સફાઈ, શાળા બાગની માવજત, સ્વાસ્થ્ય અંગેની પ્રવૃત્તિઓ (ખ) દૈનિક ઉદ્યોગકાર્યમાં સહભાગિતા, પ્રાસંગિક શ્રમદાન કાર્યક્રમ, પર્યાવરણ જાળવણીનાં કાર્યો	50 50	
4	શિક્ષકવાલી સમાજ સહયોગ (સાક્ષરતા કાર્યક્રમ, વાલી સંપર્ક, વાલીસંમેલન શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનમાં સહયોગ, શાળા પુસ્તકાલય પ્રવૃત્તિમાં મદદ વગેરે જેવી પ્રવૃત્તિઓ)	50	
કુલ ગુણ		250	

સ્થળ :

આચાર્યની સહી-સિક્કો

તારીખ :

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય અને હિન્દી શિક્ષક મહાવિદ્યાલય, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ,
વિશારદનો અભ્યાસક્રમ 2015

ક્રમ	પ્રથમ વર્ષ , સત્ર 1 તથા 2				
	ઉદ્દેશ્ય	કામ	ગુણભાર	અંદાજિત સમય	ક્રેડિટ
1	પેટી રેટિયા કાંતણ	રેટિયાની મરામત અને કાંતણ શીખવું	આંતરિક 10 ગુણ (સમૂહજીવન)	15 કલાક	
2	અંબરચરખા કાંતણ	ચરખો ચલાવતા શીખવો તથા તેના પર આંટી બનાવવી અને ચરખાનું મરામત કામ શીખવુ. (વાર્ષિક દસ આંટી)	આંતરિક 10 ગુણ+બાહ્ય 10 ગુણ	06 કલાક + 36 કલાક	
3	વણાટ કાર્ય	સૂતર ખોલવાથી વણાટ સુધીની તમામ ક્રિયાઓ • સૂતરનું વર્ગીકરણ • સૂતર ખોલવું (8) • સૂતરને ધોવું (3) • સૂતર રંગવું (4) • સૂતર ખોલવું (12) • તાણાની તૈયારી (5) • બીમ ભરવો (3) • સારણ કરવું (5) • સાળ સજાવવી (2) • વાણાના બોબીન • વણાટ કરવું (8) • આસન તૈયાર કરવા . (બે આસન) (2)	આંતરિક 15 ગુણ + બાહ્ય 15 ગુણ	60 કલાક	
		અન્ય પૂરક કામો		4 કલાક	
કુલ સમય				120 કલાક	4

દ્વિતીય વર્ષ , સત્ર 1 તથા 2

ક્રમ	વૈકલ્પિક	કામ	ગુણભાર	અંદાજીત	કેડિટ
1	બાગાયત અને	બાગાયતને લગતા તથા વ્યંજનોની બનાવટ નોંધ - પાકશાસ્ત્ર એ • પદયાત્રા , ગ્રામશિક્ષણ શિબિર , કેન્દ્રનિવાસ , છાત્રાલય નિવાસ જેવા સ્થળોએ વિદ્યાર્થીઓ રસોઈમાં મદદરૂપ	આંતરિક 15 ગુણ	50 કલાક (20 કલાક બાગાયત + 30 કલાક	
2	પર્યાવરણ જાળવણી	પર્યાવરણને લગતા (વૃક્ષારોપણ તેમજ મરામત , પર્યાવરણને હાનિકારક ઘટકોની ઓળખ કરવી અને તેને દૂર કરવા , જુદી જુદી વનસ્પતિઓને ઓળખી તેનો ઉપયોગ જાણવો , પર્યાવરણને સહાય ઘટકોને	આંતરિક 15 ગુણ	35 કલાક	
3	સિવણ	વસ્ત્રનિર્માણના પ્રાથમિક કાર્યો • દોરાની ઓળખ • ટાંકાની ઓળખ • ગાઝ , બટન ટાંકવા • મશીનની મરામત • બોબીન ભરવા • વસ્ત્રની મરામત	આંતરિક 20 ગુણ	35 કલાક	
કુલ સમય				120 કલાક	4

બી.એડ. (શિક્ષણ વિશારદ) / હિન્દી બી.એડ. (હિન્દી શિક્ષણ વિશારદ) તથા એમ.એડ. (શિક્ષણ પારંગત)ના દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ અંગે યોજાયેલ બેઠકોની સંક્ષિપ્ત માહિતી

ક્રમ	તારીખ	વિગત
1	6-1-15 મંગળવાર	દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ રચના અંગે પરિચયાત્મક બેઠક મળી જેમાં NCTE દ્વારા સૂચિત માળખા અંગે ચર્ચા થઈ.
2	23-2-15 સોમવાર	NCTE ના સૂચિત માળખા અનુસાર પ્રશ્નપત્રોની અધ્યાપક જૂથોમાં વહેંચણી કરી પ્રશ્નપત્રોમાં સમાવિષ્ટ બાબતો અંગે ચર્ચા કરવામાં આવી.
3	24-2-15 મંગળવાર	સૂચિત માળખામાં આપેલ પ્રશ્નપત્રોનાં ગુજરાતી અને હિન્દીમાં શીર્ષક નક્કી કરવામાં આવ્યાં ત્યારબાદ અભ્યાસક્રમ રચના માટેના જૂથકાર્યનો પ્રારંભ થયો.
4	25-2-15 બુધવાર	બી.એડ.ના જે પ્રશ્નપત્રોના અભ્યાસક્રમ જૂથ દ્વારા તૈયાર થયેલા તેની પ્રસ્તુતી અને ચર્ચા અને સુધારણાના સૂચનો કરવામાં આવ્યા.
5	27-2-15 શુક્રવાર	બી.એડ.ના ફરજિયાત પ્રશ્નપત્રો તથા એમ.એડ.ના દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમની લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા થઈ.
6	11-3-15 થી 13-3-15	ગુજરાતની વિવિધ યુનિવર્સિટીઓના શિક્ષણશાસ્ત્ર વિભાગો તેમજ વિવિધ બી.એડ. કોલેજોના અધ્યાપકો માટે દ્વિવર્ષીય બી.એડ., એમ.એડ.ના અભ્યાસક્રમનું સૂચિત માળખું તેમજ તેની લાક્ષણિકતાઓ અંગે શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય (IASE) અને જીસીઈઆરટી, ગાંધીનગરના સંયુક્ત ઉપક્રમે કાર્યશાળાનું આયોજન થયું. કાર્યશાળામાં વિવિધ પ્રશ્નપત્રોના અભ્યાસક્રમની સઘન ચર્ચા કરવામાં આવી અને તેનું પ્રારંભિક સ્વરૂપ નક્કી કરવામાં આવ્યું.
7	3-4-15 શુક્રવાર	બી.એડ.ના ડ્રાફ્ટ રૂપ તૈયાર થયેલ અભ્યાસક્રમોની રજૂઆત, ચર્ચા, સૂચનો કરવામાં આવ્યા.
8	6-4-15 સોમવાર	બી.એડ.ના પ્રશ્નપત્રોના અભ્યાસક્રમની પ્રસ્તુતી, ચર્ચા અને સુધારણાના સૂચનો કરવામાં આવ્યા.
9	7-4-15 મંગળવાર	બી.એડ.ના અભ્યાસક્રમમાં શિક્ષણપદ્ધતિ કેટલી તથા કયા સત્રમાં સમાવવી જોઈએ, તે અંગે ચર્ચા કરી અભિપ્રાયો મેળવવામાં આવ્યા, તેમજ પ્રાયોગિક કાર્યનું સૂચિત માળખું રજૂ કરી ચર્ચા કરવામાં આવી.
10	8-4-15 બુધવાર	બી.એડ.ના દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમ અંતર્ગત ઉદ્યોગ અને સમૂહજીવનનાં કાર્યો અંગે ચર્ચા કરવામાં આવી તેમજ તેના મૂલ્યાંકન અંગે ચર્ચા-વિચારણા કરવામાં આવી.
11	9-4-15 ગુરુવાર	ઉદ્યોગ વિષયના અધ્યાપકો દ્વારા તૈયાર થયેલ ઉદ્યોગકાર્યના અભ્યાસક્રમની રજૂઆત થઈ જેમાં કાંતણ-વણાટ કાર્યની વિગતો, ગુણભાર અને ક્રેડિટ અંગે ચર્ચા કરવામાં આવી.
12	15-4-15 બુધવાર	શિક્ષક પ્રશિક્ષણના રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમના માળખામાં સૂચિત વિશેષ બાબતોની રજૂઆત અને આ બાબતો આપણાં દ્વિવર્ષીય બી.એડ.ના અભ્યાસક્રમમાં કેવી રીતે સામેલ કરી શકાય તે અંગે ચર્ચા-વિચારણા કરવામાં આવી.
13	16-4-15 ગુરુવાર	બી.એડ.ના તૈયાર થયેલા ડ્રાફ્ટ અભ્યાસક્રમમાં NCFTE-2009 માં સૂચવાયેલી બાબતો સામેલ કરવા માટે NCFTE-2009 ના ડોક્યુમેન્ટની રજૂઆત કરવામાં આવી.

ક્રમ	તારીખ	વિગત
14	18-4-15 શનિવાર	બી.એડ.ના ફરજિયાત પ્રશ્નપત્રોના અભ્યાસક્રમની પ્રસ્તુતી અને ચર્ચા કરવામાં આવી.
15	21-4-15 મંગળવાર	બી.એડ. પ્રવેશ માટેની તૈયાર થયેલ જાહેરાતની પ્રસ્તુતી, ચર્ચા અને સુધારા માટેના સૂચનો કરી, તૈયાર થયેલા પ્રશ્નપત્રોની પ્રસ્તુતી અને ચર્ચા કરવામાં આવી.
16	22-4-15 બુધવાર	બી.એડ.ના તૈયાર થયેલ શિક્ષણ પદ્ધતિ તેમજ એમ.એડ.ના શિક્ષણનું તત્વજ્ઞાનના અભ્યાસક્રમની પ્રસ્તુતી અને ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
17	23-4-15 ગુરુવાર	બી.એડ.ના તૈયાર થયેલા શિક્ષણ પદ્ધતિના અભ્યાસક્રમની પ્રસ્તુતી અને સુધારાત્મક સૂચનો મેળવવામાં આવ્યા હતા.
18	24-4-15 શુક્રવાર	બી.એડ.ના તૈયાર થયેલ પ્રશ્નપત્રોના અભ્યાસક્રમની પ્રસ્તુતી અને ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
19	25-4-15 શનિવાર	એમ.એડ.નું NCFTE-2014 અનુસારનું માળખું રજૂ થયું અને તે અંગે ચર્ચા થઈ. તેમજ બી.એડ., એમ.એડ.ના તૈયાર થયેલા પ્રશ્નપત્રોના અભ્યાસક્રમની રજૂઆત અને ચર્ચા કરવામાં આવી.
20	27-4-15 સોમવાર	બી.એડ.ના પ્રશ્નપત્રોના અભ્યાસક્રમ રચના અંગે સોંપાયેલ કાર્યો અંગે સમીક્ષા તેમજ કાર્યની પ્રગતિની જાણકારી જે તે અધ્યાપક જૂથો દ્વારા આપવામાં આવી. તેમજ બી.એડ. ના અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ બુનિયાદી શિક્ષણ અને વૈકલ્પિક વિષયોના અભ્યાસક્રમ તૈયાર કરવાની જવાબદારી અધ્યાપક જૂથોમાં વહેંચવામાં આવી.
21	29-4-15 બુધવાર	તૈયાર થયેલા પ્રશ્નપત્રોના અભ્યાસક્રમની રજૂઆત અને ચર્ચા-વિચારણા કરવામાં આવી.
22	30-4-15 ગુરુવાર	એમ.એડ.ના અભ્યાસક્રમનું ડ્રાફ્ટ માળખું રચવા ચર્ચા-વિચારણા તથા NCFTE-2014 સૂચિત માળખાની પ્રસ્તુતી કરવામાં આવી.
23	1-5-15 શુક્રવાર	બી.એડ.ના હિન્દી વિષયની વિષયવસ્તુના અભ્યાસક્રમની રજૂઆત થઈ અને બાકીની ભાષાઓના વિષયવસ્તુના અભ્યાસક્રમનું માળખું એકરૂપ-સામાન્ય રાખવા નક્કી કરવામાં આવ્યું.
24	2-5-15 શનિવાર	Joint Review Mission નો IASE, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ સંબંધિત રિપોર્ટનો સંદર્ભ લઈ દ્વિવર્ષીય અભ્યાસક્રમમાં સમાવવા યોગ્ય બાબતોની રજૂઆત અને ચર્ચા-વિચારણા કરવામાં આવી.
25	5-5-15 મંગળવાર	તૈયાર થયેલ અભ્યાસક્રમની પ્રસ્તુતી, ચર્ચા અને વિચારણા કરવામાં આવી.
26	6-5-15 બુધવાર	એમ.એડ.ના અભ્યાસક્રમના માળખામાં સમાવિષ્ટ વિશિષ્ટ ક્ષેત્રના પ્રશ્નપત્રોની અધ્યાપકોમાં વહેંચણી કરવામાં આવી.
27	7-5-15 ગુરુવાર	એમ.એડ.ના અભ્યાસક્રમનું માળખું અને EPC ના અભ્યાસક્રમની પ્રસ્તુતી, ચર્ચા-વિચારણા કરવામાં આવી.
28	8-6-15 સોમવાર	બી.એડ. અને એમ.એડ.ના અભ્યાસક્રમની પ્રસ્તુતી તેમજ પ્રશ્નપત્રોમાં સમાવિષ્ટ પ્રાયોગિક કાર્યોની ચર્ચા અને તેનાં મૂલ્યાંકન પ્રવિધિની ચર્ચા કરવામાં આવી.
29	9-6-15 મંગળવાર	બી.એડ.ના EPC ના પ્રશ્નપત્રોના અભ્યાસક્રમની ચર્ચા કરવામાં આવી.

ક્રમ	તારીખ	વિગત
30	27-6-15 શનિવાર	બી.એડ. અને એમ.એડ.ના અધ્યાપક જૂથો દ્વારા તૈયાર થયેલા સૂચિત અભ્યાસક્રમની ચર્ચા, સમીક્ષા તેમજ સૂચનો મેળવવા શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય (IASE) ની અભ્યાસ સમિતિની બેઠક મળી હતી. જેમાં ગુજરાતની વિવિધ યુનિવર્સિટીના શિક્ષણશાસ્ત્રના તજજ્ઞશ્રીઓ-પ્રો.રમેશભાઈ કોઠારી, પ્રો. અનિલભાઈ અંબાસણા અને પ્રો. મહેશભાઈ યાજ્ઞિક ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. ઉપરાંત નઈ તાલીમ સંદર્ભે સૂચનો અને સમીક્ષા માટે નઈ તાલીમ ક્ષેત્રના તજજ્ઞશ્રીઓ- શ્રીગોવિંદભાઈ રાવલ, શ્રી સુમતિબેન રાવલ અને શ્રી મનસુખભાઈ સલ્લા ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ બેઠકમાં મહાવિદ્યાલયના સૌ અધ્યાપકો ઉપરાંત અભ્યાસક્રમ વિકાસ એકમના સંયોજક ડૉ. હરિભાઈ હાજર રહ્યા હતા.
31	29-6-15 સોમવારથી 11-7-15 શનિવાર	બી.એડ. અને એમ.એડ.ના અભ્યાસક્રમ અંગે તા.27-6-15ની બેઠકમાં મળેલ સૂચનો અનુસાર સુધારણા કરવા માટે બેઠકો કરવામાં આવી જેમાં બંને અભ્યાસક્રમોમાં ઓનસ્ક્રીન સીધા જ સુધારાઓ કરવામાં આવ્યા.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ-380014

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય / હિન્દી શિક્ષક મહાવિદ્યાલય

શિક્ષણ વિશારદ (બી.એડ.) / હિન્દી શિક્ષા વિશારદ (બી.એડ. હિન્દી)

પ્રવેશ ફોર્મ ભરવા અંગેનું માહિતીપત્રક- વર્ષ-2015-16

“મારી જિંદગીની અંદર મેં અનેક કાર્યો કર્યા છે, તેમાંના ઘણાં કાર્યોને માટે મારા મનમાં હું મગરૂરી પણ માનું છું, કેટલાંકને સાડુ પશ્ચાત્તાપ પણ થાય છે, એમાંના ઘણાં મોટી જવાબદારીવાળાં પણ હતાં, પણ અત્યારે જરાયે અતિશયોક્તિ વિના હું કહેવાને ઈચ્છું છું કે, મેં એવું એક પણ કાર્ય નથી કર્યું કે જેની સાથે આજે કરવાના કાર્યનો મુકાબલો થાય, મેં તો કેવળ મંત્ર આપ્યો છે, એક વણિકપુત્ર જો કરી શકતો હોય તો મેં ઋષિનું કામ કર્યું છે.”

(મોહનદાસ કરમચંદ ગાંધી, તા. 15-11-1920, ગુજરાત વિદ્યાપીઠની સ્થાપના સમયે)

1. પરિચય:

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગાંધીવિચાર પદ્ધતિ દ્વારા જીવનઘડતરનું શિક્ષણ આપતી વિશિષ્ટ સંસ્થા છે. અંગ્રેજ શાસન સામે આંદોલનના સમયે તેની સ્થાપના 18 મી ઓક્ટોબર, 1920 ના રોજ મહાત્મા ગાંધીના હસ્તે રાષ્ટ્રીય વિદ્યાપીઠ તરીકે થઈ હતી.

ઈ.સ. 1930 સુધી વિદ્યાપીઠમાં ગુજરાતી, મરાઠી, બંગાળી, સંસ્કૃત, પર્શિયન તથા અંગ્રેજી ભાષાઓ ઉપરાંત ભારતીય વિદ્યા, ઇતિહાસ, ગણિત, ફિલસૂફી, રાજનીતિ, અર્થશાસ્ત્ર તથા સંગીત જેવા વિષયોમાં અભ્યાસકાર્ય થતું હતું. સ્વાતંત્ર્યપ્રાપ્તિ માટે રાષ્ટ્રીય ચળવળના ભાગરૂપે ઈ.સ. 1930 થી 1935 ના સમયગાળા દરમિયાન શૈક્ષણિક કાર્ય બંધ રહ્યું. ઈ.સ. 1935 પછી શૈક્ષણિક કાર્યનો પુનઃપ્રારંભ થયો. ઈ.સ. 1942 થી 1945 દરમિયાન ‘હિન્દ છોડો’ ની ચળવળમાં વિદ્યાપીઠના વિદ્યાર્થીઓ તથા શિક્ષકો જોડાતાં અભ્યાસકાર્ય ફરી એક વાર બંધ રહ્યું. ત્યાર બાદ ઈ.સ. 1947 માં મહાદેવ દેસાઈ સમાજસેવા મહાવિદ્યાલયનો આરંભ આઠ વિદ્યાર્થીઓ સાથે થયો. આ મહાવિદ્યાલયના વર્તમાન સમયમાં પારંગત, અનુપારંગત તેમજ વિદ્યાવાચસ્પતિના અભ્યાસક્રમો ચાલી રહ્યા છે.

મૂલ્યો આધારિત પ્રયોગોના રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે ગુજરાત વિદ્યાપીઠના મહત્વના પ્રદાનના કારણે ભારત સરકારે ઈ.સ. 1963 માં વિશ્વવિદ્યાલય અનુદાન આયોગ (અધિનિયમ) હેઠળ ગુજરાત વિદ્યાપીઠને વિશ્વવિદ્યાલયનો દરજ્જો આપ્યો છે. હાલમાં ગાંધીનગર જિલ્લામાં આવેલાં સાદરા ગામનાં પરિસરમાં ભાઈઓ માટે અને રાંધેજા ગામના પરિસરમાં બહેનો માટે સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમો ચાલે છે. સાદરા પરિસરના શારીરિક શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયમાં તથા સૂક્ષ્મજીવાણું વિજ્ઞાન વિભાગમાં સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે. રાંધેજા પરિસરના ગ્રામસેવા મહાવિદ્યાલયમાં બહેનો માટે ગૃહવિજ્ઞાન તથા ગ્રામવ્યવસ્થાપન કેન્દ્રમાં ભાઈઓ અને બહેનો માટે સ્નાતક-અનુસ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમોની સગવડ છે. અમદાવાદ પરિસરમાં શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય(IASE)માં શિક્ષણ વિશારદ (બી.એડ.), હિંદી શિક્ષા વિશારદ (બી.એડ. હિંદી), શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) શિક્ષણ અનુપારંગત (એમ.ફિલ.) અને વિદ્યાવાચસ્પતિ (પીએચ.ડી.) ના અભ્યાસક્રમો તેમજ પ્રૌઢ અને નિરંતર શિક્ષણ વિભાગમાં ખાસ અભ્યાસક્રમો ઉપલબ્ધ છે.

ગાંધીજીના આદર્શો મુજબ દેશના નવઘડતરના કાર્યક્રમો માટે શિક્ષણ દ્વારા ચારિત્ર્યવાન, શક્તિસંપન્ન, સંસ્કારી તથા કર્તવ્યનિષ્ઠ કાર્યકરો તૈયાર કરવા તે આ સંસ્થાનો પાયાનો ઉદ્દેશ્ય રહ્યો છે. આજના પરિવર્તનશીલ સમયમાં પણ ગુજરાત વિદ્યાપીઠનું પોત મજબૂત રાખવા માટે સન્નિષ્ઠ કોશિશ થઈ રહી છે. ગાંધીવિચારના પ્રચાર-પ્રસાર માટે શિક્ષણના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં સંશોધન, તાલીમ તથા વિસ્તરણના કાર્યક્રમોને વિદ્યાપીઠમાં અગ્રિમ સ્થાન આપવામાં આવે છે.

2. ગુજરાત વિદ્યાપીઠનાં ધ્યેયો :

- 2.1 વિદ્યાપીઠનું કામ મહાત્મા ગાંધીએ આપેલા આદર્શો પ્રમાણે દેશનું નવઘડતર કરવાને સાડુ ચાલતી પ્રવૃત્તિઓને અર્થ કેળવણી દ્વારા ચારિત્ર્યવાન, શક્તિસંપન્ન, સંસ્કારી તથા કર્તવ્યનિષ્ઠ કાર્યકર્તાઓ તૈયાર કરવાનું છે.
- 2.2 વિદ્યાપીઠના શિક્ષકો અને સંચાલકો અહિંસા અને સત્યને અવિરોધી એવાં જ સાધનો સ્વીકારનારા અને તેને અમલમાં મૂકવા પ્રયત્નશીલ હશે.
- 2.3 વિદ્યાપીઠના તથા તેણે માન્ય કરેલી સંસ્થાઓના શિક્ષકો અને સંચાલકો અસ્પૃશ્યતાને કલંકરૂપ માનનારા અને તેનું નિવારણ કરવા પ્રયત્નશીલ હશે અને કોઈ પણ બાળક કે બાળા અસ્પૃશ્ય હોવાના કારણે બહાર રાખવામાં કે તેને દાખલ કર્યા પછી તેની તરફ નોખી વર્તણૂક રાખવામાં નહીં આવે.

2.4 વિદ્યાપીઠને અંગે કામ કરનારો શિક્ષક વર્ગ, સંચાલકો તથા માન્ય કરેલી સંસ્થાઓ વગેરે રેટિયાની પ્રવૃત્તિમાં માનનારા અને અનિવાર્ય કારણ સિવાય નિયમિત રીતે કાંતનારા અને નિરંતર ખાદી પહેરનારા હશે. **સમજૂતી:-** આ ધ્યેય મુજબ અભ્યાસકાળ દરમિયાન ફરજ પરના સમયમાં કોઈ પણ વખતે પ્રમાણિત ખાદી સિવાયના વસ્ત્રોનો સીધો કે આડકતરો ઉપયોગ કરી શકાય નહીં અને ફરજ પરના બધા સમયમાં પણ સુતરાઉ ખાદીનાં વસ્ત્રો જ પહેરી શકાશે.

2.5 વિદ્યાપીઠમાં સ્વભાષાને પ્રધાનપદ આપવામાં આવશે અને બધું શિક્ષણ સ્વભાષા દ્વારા આપવામાં આવશે. **સમજૂતી:-** બીજી ભાષાઓ શીખવતાં તે જ ભાષાને વાપરવામાં બાધ નહીં ગણાય.

2.6 વિદ્યાપીઠમાં રાષ્ટ્રભાષા હિન્દી-હિન્દુસ્તાનીને આવશ્યક સ્થાન હશે. **નોંધ:-** હિન્દી-હિન્દુસ્તાની એ ભાષા છે કે જે ઉત્તરમાં સામાન્ય હિંદુ-મુસલમાન બોલે છે અને દેવનાગરી અથવા ફારસી લિપિમાં લખે છે.

2.7 વિદ્યાપીઠમાં ઔદ્યોગિક શિક્ષણને બૌદ્ધિક શિક્ષણ જેટલું જ મહત્ત્વ આપવામાં આવશે અને રાષ્ટ્રના પોષક જે જે ઉદ્યોગો છે તેમને સ્થાન આપવામાં આવશે, બીજાને નહીં.

2.8 ભારતવર્ષનો ઉત્કર્ષ શહેરો પર નહીં, પણ ગામડાં ઉપર અવલંબે છે, તેથી વિદ્યાપીઠના મોટા ભાગના દ્રવ્યનો અને વિદ્યાપીઠના શિક્ષકોનો મુખ્ય ઉપયોગ ગામડાંમાં રાષ્ટ્રપોષક કેળવણીનો પ્રચાર કરવામાં થશે.

2.9 કેળવણીનો ક્રમ ઘડવામાં ગ્રામવાસીઓની હાજતોને પ્રધાનપદ આપવામાં આવશે.

2.10 વિદ્યાપીઠની નીચે ચાલતી સંસ્થાઓમાં બધા પ્રચલિત ધર્મોને વિશે સંપૂર્ણ આદર હશે, અને વિદ્યાર્થીઓના આત્મવિકાસને અર્થે ધર્મોનું જ્ઞાન , અહિંસા અને સત્યને દ્રષ્ટિમાં રાખીને આપવામાં આવશે.

2.11 પ્રજાના શારીરિક વિકાસને અર્થે વ્યાયામ અને અંગમહેનતની તાલીમ વિદ્યાપીઠમાં આવશ્યક ગણાશે.

3. ગુજરાત વિદ્યાપીઠની કેટલીક વિશેષતાઓ:-

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ વિદ્યાર્થીના સર્વાંગી વિકાસની નેમ ધરાવે છે. આ સંદર્ભમાં વિદ્યાર્થીઓને સમાજ સાથે જોડવાના પ્રયાસરૂપે ગ્રામાભિમુખ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન થાય છે. વિદ્યાર્થીઓને ગ્રામસમાજનો અનુભવ પ્રાપ્ત કરવાનો અવસર મળી રહે અને તેઓ ભારતની સામાજિક ઓળખ મેળવી શકે તેવી જોગવાઈ પ્રત્યેક અભ્યાસક્રમમાં રાખવામાં આવે છે. આ સંદર્ભમાં ગ્રામજીવન યાત્રાનું આયોજન થાય છે. સ્નાતક તથા અનુસ્નાતકના અભ્યાસ બાદ ગ્રામવિકાસના કામ માટે ઇચ્છુક વિદ્યાર્થીઓને સમર્થન આપવા ‘ગ્રામશિલ્પી’ યોજના અમલમાં છે. વિદ્યાપીઠના તમામ અભ્યાસક્રમોમાં શિબિર, પ્રવાસ, કેન્દ્રનિવાસ તથા અનુસ્નાતક કક્ષાથી સંશોધન કાર્ય ફરજિયાત છે. વિદ્યાપીઠમાં તેની વિશિષ્ટ ઓળખ ગણાતું સમૃદ્ધ પુસ્તકાલય છે. તેમાં જ્ઞાનનાં વિભિન્ન ક્ષેત્રોને આવરી લેતાં આશરે પાંચ લાખથી વધુ પુસ્તકો છે. વિદ્યાપીઠનાં રમતગમત સંકુલોમાં વિવિધ રમતોનું આયોજન થાય છે. વર્ષમાં એક વાર બધાં જ પરિસરોનો સંયુક્ત રમતોત્સવ યોજાય છે. અમદાવાદ પરિસરમાં સ્નાનાગારની સુવિધા ઉપલબ્ધ છે. સાદરા પરિસરમાં શારીરિક સંશોધન પ્રયોગશાળા છે. રાંધેજા પરિસરમાં નિસર્ગોપચાર કેન્દ્ર આવેલું છે. ત્રણેય પરિસરોમાં નિવાસી તબીબ તથા એમ્બ્યુલન્સ સહિતની તબીબી સેવા ઉપલબ્ધ છે.

4. ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓ માટેના નિયમો:-

4.1 **ખાદી:-** મહાવિદ્યાલયના સમય દરમિયાન અને તે સિવાય પણ નિયત કરેલો નિરંતર શુદ્ધ (સુતરાઉ) ખાદીનો ગણવેશ પહેરવાનો રહેશે.

4.2 **રેટિયો:-** નિયત સમયે, નિયમિત પ્રાર્થના તથા કાંતણકાર્ય કરવાનાં રહેશે અને નિયત લક્ષ્યાંક મુજબની સૂતરની આંટીઓ તૈયાર કરવાની રહેશે.

4.3 **છાત્રાલય:-** ગુજરાત વિદ્યાપીઠના પૂર્ણકાલીન અભ્યાસક્રમો માટે છાત્રાલય નિવાસ ફરજિયાત છે. વિદ્યાર્થીએ છાત્રાલયની આ ચારસહિતાનું પાલન કરવાનું રહેશે.

4.4 **હાજરી:-** સંસ્થાએ નિયત કરેલ ધારાધોરણ અનુસાર 100 ટકા હાજરી ફરજિયાત છે. માંદગીના કારણે 30 દિવસ કરતાં વધુ ગેરહાજરી હોય તે સંજોગોમાં સત્ર નામંજૂર કરવામાં આવશે.

4.5 **મોબાઇલ:-** વિદ્યાભ્યાસના સમય દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓ માટે મોબાઇલના ઉપયોગ પર સંપૂર્ણપણે પ્રતિબંધ છે. મહાવિદ્યાલયમાં મોબાઇલ રાખી કે વાપરી શકાશે નહીં. ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પરિસરમાં ટેલિફોનની સુવિધા છે.

4.6 **સમૂહજીવન:-** દરેક વિદ્યાર્થીએ સમૂહજીવનના મૂલ્યાંકનમાં નિયત કરેલી કક્ષા મેળવવાની રહેશે. જેમાં નિયત પુસ્તકોમાંથી મૌખિક પરીક્ષા, જૂથચર્ચાનું મૂલ્યાંકન, સફાઈ સાધનોનું નિર્માણ કૌશલ્ય અને સફાઈ, છાત્રાલયજીવન, પ્રાર્થના અને સમૂહગીતોનો સમાવેશ થાય છે. વર્ષ દરમિયાન સમૂહજીવનનું સતત મૂલ્યાંકન કરવામાં આવશે.

5. શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય (IASE):-

નઈ તાલીમની શાળાઓ માટે નઈ તાલીમનું શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરેલ નિષ્ઠાવાન શિક્ષકો તૈયાર કરવાના ઉદ્દેશ્યથી 2, જુલાઈ 1962 ના રોજથી હિંદી શિક્ષક મહાવિદ્યાલય અને ઈ.સ. 1965 થી શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. સને 1994 થી શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયને શિક્ષણશાસ્ત્ર ઉચ્ચ અધ્યયન સંસ્થાન (Institute of Advanced Studies in Education – IASE)માં અપગ્રેડ કરવામાં આવ્યું છે. હાલમાં હિંદી શિક્ષક મહાવિદ્યાલયમાં હિંદી માધ્યમમાં હિંદી શિક્ષા વિશારદ (હિંદી બી.એડ.)નો અભ્યાસક્રમ તેમજ શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયમાં શિક્ષણ વિશારદ (બી.એડ.), શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.), શિક્ષણ અનુપારંગત (એમ.ફિલ.) અને વિદ્યાવાચસ્પતિ (પીએચ.ડી.)ના અભ્યાસક્રમો ચલાવવામાં આવે છે. શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય (IASE)માં સેવાકાલીન તાલીમ, સંશોધન તેમજ વિસ્તરણની પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવામાં આવે છે.

6. શિક્ષણ વિશારદ (બી.એડ.) / હિન્દી શિક્ષા વિશારદ (બી.એડ. હિન્દી) માં પ્રવેશ માટેના નિયમો - વર્ષ-2015-16

1. ગુજરાત રાજ્યની માધ્યમિક શાળાઓ, ઉત્તર બુનિયાદી શાળાઓ અને પ્રાથમિક અધ્યાપન મંદિરો માટે શિક્ષકો તૈયાર કરવા બુનિયાદી શિક્ષણ પદ્ધતિએ તાલીમ આપવા માટેનો આ અભ્યાસક્રમ છે.
2. કાયદાથી પ્રસ્થાપિત થયેલ કોઈ પણ વિશ્વવિદ્યાલય (યુનિવર્સિટી) ની સ્નાતકની પદવી ધરાવનાર અથવા રાજ્ય સરકારે પ્રવેશ માટે સ્નાતક સમકક્ષ ગણી હોય તેવી પદવી ધરાવનાર ઉમેદવાર પ્રવેશ માટે અરજી કરી શકશે.
3. NCTE ના નિયમ મુજબ શિક્ષણ વિશારદની 50 બેઠકો તથા હિન્દી શિક્ષા વિશારદની 50 બેઠકો પર પ્રવેશ આપવામાં આવશે.
4. શિક્ષણ વિશારદ અને હિન્દી શિક્ષા વિશારદ બે વર્ષ (ચાર સિમેસ્ટર) નો અભ્યાસક્રમ છે.
5. માધ્યમિક-ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળામાં ચાલતા નીચે દર્શાવેલ વિષયો પૈકી સ્નાતક/ અનુસ્નાતક કક્ષાએ જેઓ મુખ્ય વિષયમાં 50 ટકા (અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જન જાતિ માટે 45 ટકા) કે તેથી વધુ ગુણ જ્યારે એજીનીયરીંગની પદવી પરીક્ષામાં ઓછામાં ઓછાં 55 ટકા (અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જન જાતિ માટે 50 ટકા) કે તેથી વધુ ગુણ મેળવીને પાસ થયા હશે તેઓ જ અરજીપત્ર ભરી શકશે.
5.1 શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયમાં શિક્ષણ વિશારદ (બી.એડ.) માટે ગુજરાતી, અંગ્રજી, વિજ્ઞાન, સામાજિક વિજ્ઞાન (સમાજશાસ્ત્ર, સમાજવિદ્યા, સમાજનવરચના, સમાજમાનવશાસ્ત્ર, અર્થશાસ્ત્ર, ઇતિહાસ, રાજશાસ્ત્ર, ભૂગોળ) સંસ્કૃત, ગણિત, માઈક્રોબાયોલોજી વિષયોમાં અરજી કરી શકશે. પ્રવેશાર્થીને સ્નાતક કક્ષાએ ઉપર જણાવેલ વિષયો પૈકી કોઈ એક વિષય મુખ્ય વિષય તરીકે હોવો અનિવાર્ય છે. દ્વિતીય વિષય (દ્વિતીય શિક્ષણ પદ્ધતિ) તરીકે ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિષયોમાંથી જ કોઈ એક વિષય પસંદ કરી શકશે.
5.2 હિન્દી શિક્ષક મહાવિદ્યાલયમાં સ્નાતક/અનુસ્નાતક કક્ષાએ મુખ્ય વિષય હિન્દી હોય તેવા વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ અપાશે. ગૌણ વિષય ગુજરાતી, સામાજિક વિજ્ઞાન, સંસ્કૃત અને અંગ્રેજી પસંદ કરી શકાશે.
6. સ્નાતક કક્ષાના અંતિમ સત્ર પૂર્વેના સત્રની તથા અંતિમ સત્રની પરીક્ષાના ગુણપત્રકોની પ્રમાણિત નકલો અરજીપત્ર સાથે જોડવી અનિવાર્ય છે. અનુસ્નાતક હોયતો બધા જ સત્રોના ગુણપત્રકોની પ્રમાણિત નકલો જોડવી અનિવાર્ય છે.
7. કેન્દ્ર સરકારના અનામત અંગેના નીતિ-નિયમ મુજબ અનુસૂચિત જાતિ માટે 15 ટકા, અનુસૂચિત જન જાતિ માટે 7.5 ટકા, સામાજિક-શૈક્ષણિક પછાત વર્ગ માટે 27 ટકા અને શારીરિક ખોડખાંપણ માટે 3 ટકા પ્રમાણે બેઠકોની ભરતી કરવામાં આવશે.
8. અનામત બેઠકનો લાભ લેવા ઈચ્છતા ઉમેદવારોએ સક્ષમ અધિકારીના જાતિના પ્રમાણપત્રની ખરી નકલ અરજીપત્ર સાથે સામેલ કરવાની રહેશે.
9. ખોટી અધૂરી કે અસ્પષ્ટ વિગતોવાળું અરજીપત્ર પ્રવેશ માટે માન્ય ગણાશે નહીં.
10. ગુજરાત વિદ્યાપીઠ તથા ઉત્તર બુનિયાદી (ધોરણ-8 થી 12)માં ભણેલા વિદ્યાર્થીઓને અગ્રિમતા આપવામાં આવશે.
11. ઉત્તરબુનિયાદી વિદ્યાલયોમાં ભણેલા વિદ્યાર્થીઓને મેરીટમાં પૂર્ણ વર્ષ દીઠ એક ગુણ પ્રમાણે વધુમાં વધુ 5 ગુણની મર્યાદામાં મેરીટ સ્કોર આપવામાં આવશે. આ ગુણ ફાઈનલ મેરીટના ગુણમાં ઉમેરાશે. આ માટે જે ઉત્તરબુનિયાદી વિદ્યાલયમાં અભ્યાસ કર્યો હોય તે શાળાના આચાર્યનું પ્રમાણપત્ર જોડવું અનિવાર્ય છે.
12. સ્નાતક પદવી કક્ષાએ મેળવેલ કુલ ગુણના 80 ટકા અને અનુસ્નાતક પદવી કક્ષાએ મેળવેલ કુલ ગુણના 20 ટકા પ્રમાણે ગણતરી કરીને પ્રવેશ માટેની મેરીટ યાદી તૈયાર કરવામાં આવશે.

13. આ મેરીટ યાદી મુજબ ઉમેદવારને મૌખિક મુલાકાત માટે બોલાવવામાં આવશે.
14. મૌખિક મુલાકાતમાં જે પ્રવેશાર્થીને બોલાવવામાં આવે તેમણે પોતાના પ્રવેશને નિશ્ચિત કરવા જન્મ તારીખ, શૈક્ષણિક લાયકાત અને અન્ય તમામ અસલ પ્રમાણપત્રો અને ગુણપત્રકો રજૂ કરવાનાં રહેશે.
15. આ પ્રવેશ શરતી રહેશે. આ પ્રવેશ મેળવ્યા બાદ ઉમેદવારે ગાંધીવિચાર સંબંધિત એક પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થવાનું રહેશે. ગાંધીવિચાર સંબંધિત વિવિધ પુસ્તકો પૈકીનું એક પુસ્તક **‘સંક્ષિપ્ત આત્મકથા- ગાંધીજી’** પ્રવેશ ફોર્મ સાથે આપવામાં આવે છે, જેનું અવશ્ય અધ્યયન કરી લેવું.
16. ઉમેદવારને **મેરીટના આધારે દ્વિતીય શિક્ષણ પદ્ધતિનો વિષય ફાળવવામાં આવશે.** જો આ ફાળવેલ વિષય ઉમેદવારને સ્વીકાર્ય નહીં હોય તો પ્રવેશ પાત્રતા આપો આપ રદ ગણાશે.
17. બન્ને મહાવિદ્યાલયોનું પ્રથમ સત્ર 15, જૂન, સોમવારના રોજથી શરૂ થશે.
18. આ અભ્યાસક્રમ પૂરા સમયનો હોવાથી પ્રવેશાર્થી વર્ષ દરમિયાન બીજું કોઈ કામ કે બીજો કોઈ અભ્યાસ કરી શકશે નહીં.
19. શિક્ષણ વિશારદના અભ્યાસક્રમનું માધ્યમ ગુજરાતી છે. હિન્દી શિક્ષણ વિશારદના અભ્યાસક્રમનું માધ્યમ હિન્દી છે.
20. વસ્ત્રવિદ્યાનો ઉદ્યોગ દરેક પ્રશિક્ષણાર્થી માટે અનિવાર્ય છે. દરેકે નક્કી કરેલ વસ્ત્રવિદ્યાનું પ્રાયોગિક કાર્ય વર્ષ દરમિયાન પૂરું કરવાનું રહેશે.
21. દરેક પ્રશિક્ષણાર્થીએ વર્ષ દરમિયાન પોતાના ચરવડા ચક્ર તથા અંબર ચરખા પર જાતે કાંતેલી આંટી નિયત કરેલી સંખ્યામાં જમા કરાવવાની રહેશે.
22. સમગ્ર અભ્યાસક્રમ દરમિયાન સંસ્થા દ્વારા આયોજિત થતા કેન્દ્ર નિવાસ, ગ્રામજીવન યાત્રા, ગ્રામશિક્ષણ શિબિર તથા શૈક્ષણિક પ્રવાસ સ્વખર્ચે ફરજિયાત કરવાનો રહેશે.
23. બન્ને મહાવિદ્યાલયોની સિમેસ્ટર-1 ની ફી રૂ. 1905/- રહેશે. જ્યારે છાત્રાલય માટે રસોડા વ્યવસ્થા ખર્ચ રૂ. 500/- તથા ભોજન અનામતના રૂ. 5000/- આમ કુલ રૂ. 5500/- તેમજ પ્રવાસ અનામતના રૂ. 1500/- મળીને કુલ રૂ. 8905/- ભરવાના રહેશે. (હિન્દી શિક્ષક મહાવિદ્યાલયમાં પ્રવાસ અનામતના રૂ. 2000/-મળીને કુલ રૂ. 9405/- ભરવાના રહેશે.) આ પૈકી પ્રવેશ મળે તે જ દિવસે રૂ. 3405/- ભરવાના રહેશે. **બાકીની રકમ સત્રારંભે ભરવાની રહેશે.** બાકીના સત્રો માટે સત્ર દીઠ રૂ. 1085/- ભરવાના રહેશે. જ્યારે સત્ર દીઠ રસોડા વ્યવસ્થા ફી રૂ. 500/- ભરવાની રહેશે.
24. પ્રવેશ મળ્યા પછી નિયત સમયમાં સૂચિત ફી નહીં ભરનારનો તેમજ સૂચવેલ સમય સુધીમાં હાજર નહીં થનારનો પ્રવેશ રદ કરીને જે તે કક્ષાની પ્રતીક્ષા યાદીમાંથી અગ્રતા ક્રમે તે પછીના પ્રવેશાર્થીઓને પ્રવેશ આપવામાં આવશે.
25. પ્રવેશ સ્વીકારી પૂરી ફી ભરી ઊઠી જનાર કે હાજર ન થનારની ફી અંગેનો નિર્ણય સંસ્થાના નિયમોને આધારે થશે.
26. બન્ને મહાવિદ્યાલયો તથા છાત્રાલયની કોઈ પણ ફીમાં સુધારો વધારો થશે તો તે દાખલ થયેલ બધા વિદ્યાર્થીઓને બંધનકર્તા રહેશે.
27. આ પ્રવેશ શરતી છે અને ઉપરોક્ત શરતોને આધીન આપવામાં આવશે. આ પ્રવેશ NCTE અધિનિયમ-2014 અને સમયાંતરે તેમાં થનાર ફેરફારોને ઉમેદવારે અનુસરવાનું રહેશે.
28. પ્રવેશ અંગેનો આખરી નિર્ણય પ્રવેશ સમિતિનો રહેશે.
29. અરજીપત્રક સંપૂર્ણ રીતે ભરીને શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયમાં કાર્યાલય સમય દરમિયાન રૂબરૂ આપવાનું રહેશે.
30. ઉપરોક્ત નિયમોના પાલનમાં ચૂક થશે તો સંસ્થાનો નિર્ણય આખરી રહેશે. સંસ્થાના વર્તમાન નિયમો ઉપરાંત ભવિષ્યના નિયમોનું પાલન પણ કરવાનું રહેશે.
31. પ્રવેશ અંગેની વિશેષ માહિતી માટે શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ અમદાવાદના કાર્યાલયનો સંપર્ક કરવો. ફોન નંબર- 079- 40016342